

**KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA,
SPECIÁLIS SZAKISKOLA, KOLLÉGIUM ÉS GYERMEKOTTHON**

PEDAGÓGIAI PROGRAM
2014

Tartalomjegyzék

<u>KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SPECIÁLIS SZAKISKOLA, DIÁKOTTHON ÉS GYERMEKOTTHON</u>	1
<u>I. AZ INTÉZMÉNY ÖNMEGHATÁROZÁSA</u>	4
<u>I/1. Intézményünk története</u>	4
<u>I/2. Az oktató-nevelő munka jelenlegi helyzete</u>	6
<u>I/3. Az iskola tanulónépessége</u>	9
<u>I/4. Az iskola társadalmi kapcsolatai</u>	9
<u>I/5. Az iskolai élet egészét átfogó hagyományok rendszere</u>	10
<u>II. AZ INTÉZMÉNY SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI</u>	12
<u>II/1. Személyi feltételek</u>	12
<u>II/2. Tárgyi feltételek</u>	13
<u>AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA</u>	15
<u>III. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELÉSI- OKTATÁSI MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI ÉS FELADATAI</u>	15
<u>III./1. Alapelvek</u>	15
<u>III./2. Célok</u>	16
<u>III./2.1. Nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz és a sérültség súlyossági fokához rendelt</u>	18
<u>III./3. Az intézmény feladatai</u>	20
<u>IV. NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁNK ESZKÖZ- ÉS ELJÁRÁSRENDSZERE</u>	21
<u>V./1. A személyiségfejlesztő prevenciós programok hatékony tényezői</u>	22
<u>Az önismeret tananyagának főbb pontjai</u>	23
<u>X. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM</u>	31
<u>XI. A TANULÁS</u>	34
<u>XII. KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS</u>	36
<u>XVI. AZ ISKOLA ELLENŐRZŐ, MÉRŐ ÉS ÉRTÉKELŐ TEVÉKENYSÉGÉNEK RENDSZERE</u>	39
<u>XVIII. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok</u>	50
<u>XIX./7. A TANÓRÁN KÍVÜLI ISKOLAI ÉLET SZERVEZETI FORMÁI</u>	79
<u>16. AZ ISKOLÁVAL, A SZÜLŐVEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI</u>	
<u>XX. Fejlesztő nevelés</u>	86
<u>XXI. KOLLÉGIUM NEVELÉSI PROGRAMJA</u>	117
Helyitantervek	
ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANTERV AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK SZÁMÁRA	135
SZAKISKOLAI TANTERV AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK SZÁMÁRA	877
AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ SPECIÁLIS SZAKISKOLA KÖTELEZŐ 9/E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAMÁNAK TANTERVE	
Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó speciális szakiskola OKJ szerinti részszakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti tanterve	1030
Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók általános iskolájának helyi tanterve	1355
SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV ADAPTÁCIÓ TEXTILTERMÉK ÖSSZEÁLLÍTÓ RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSHEZ	
SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV ADAPTÁCIÓ ASZTALOSIPAPARI SZERELŐ RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSHEZ	
SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV ADAPTÁCIÓ BŐRTÁRGYKÉSZTŐ RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSHEZ	
SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV ADAPTÁCIÓ SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSHEZ	

SZAKKÉPZÉSI KERETTANTERV ADAPTÁCIÓ KERTI MUNKÁS RÉSZSZAKKÉPESÍTÉSHEZ	
TAKARÍTÓI KISEGÍTŐ MUNKA KÖZPONTI SZAKMAI PROGRAMMODUL.....	2241
PARKÁPOLÓ KÖZPONTI SZAKMAI PROGRAMMODUL.....	2270
KONYHAI MUNKA, KONYHAI KISEGÍTŐ MUNKA KÖZPONTI SZAKMAI PROGRAMMODUL.....	2294

Az 1355 és a 2241.oldal közé beillesztett szakképzési kerettanterv adaptációk dokumentuma nem oldalszámozható.

I.AZ INTÉZMÉNY ÖNMEGHATÁROZÁSA

Hitvallásunk:

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni, vess magot, ha egy évtizeddel számolsz, ültess fát, ha terved egy életre szól, embert nevelj!”(kínai mondás)

I/1. Intézményünk története

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Diákotthona és Gyermekotthona a megye egyetlen olyan **többcélú, összetett** gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézménye, amely a sajátos nevelési igényű gyermekek és fiatalok számára az általános iskolai és speciális szakiskolai **oktatás-nevelés** mellett **kollégiumi** és **gyermekotthoni** elhelyezést is biztosít.

Az iskola megalapítása, főbb állomások

Az intézményt 1987-ben a **Komárom Megyei Tanács** alapította azzal a céllal, hogy gyógypedagógiai ellátást biztosítson azon gyermekek számára, akiknek lakóhelyén - a kisebb falvakban, településeken - nincsenek meg az oktatás speciális feltételei.

1987-ben egy óvodai csoporttal, egy előkészítő osztállyal, valamint 8 évfolyammal kezdte meg működését intézményünk.

1989-ben a budapesti Autizmus Kutatócsoport koordinálásával kísérleti jelleggel autista gyermekek foglalkoztatását vállaltuk fel és végezzük a mai napig.

A csoportban olyan különböző életkorú gyermekek fejlesztése folyik, akik szociális és kommunikációs képességeik zavara miatt a hagyományos iskolai keretek között nem oktathatók.

1993-ban a Speciális Szakiskolai oktatás bevezetésével bővítettük alapfeladataink körét. Két éves képzési idő alatt dajka és dísznövénytermesztő szakon szerezhettek betanított munkás képesítést a nálunk végzett fiatalok.

1997-ben a szülői és társadalmi igényekhez igazodva 10 évfolyamosra bővült iskolaszervezetünk, amelyre ráépül két további speciális szakiskolai osztály.

1997-ben a Munkaügyi Minisztériumtól elnyert támogatással alapítványunk munkahelyteremtő rehabilitációs, utógondozói központ működtetését kezdte meg.

Ezt a komplex tevékenységet ellátó lakóotthont egy szomszéd kertés házban alakítottuk ki.

1997-ben a Népjóléti Minisztériumtól pályázati úton elnyert 5 millió forintból megkezdte a diákotthon egy részének gyermekotthonná történő átalakítását. Még ez évben két új lakóotthon kezdte meg működését.

2001-ben négy újabb szakmával bővítettük a speciális szakiskolák tanulók szakmaszerzési lehetőségét. Ezek: kerti munkás, bőrtárgykészítő, kosárfonó, állatgondozó szakmák.

2003-ban a diákotthon egy része gyermekotthonná alakult át, 4 lakóotthonban 40 gyermek ellátására van lehetőség.

2004-ben kerti munkás és bőrtárgykészítő szakmát oktatunk.

2004 márciusában kapcsolódtunk be a Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány „Munkahelyi Gyakorlat” elnevezésű programjába, melynek köszönhetően 2006-ig 16 speciális szakiskolai tanulónk ismerkedhetett meg valódi munkahelyi környezettel, a dolgozókkal szemben támasztott elvárásokkal.

2004-ben befejeződött a Comenius 2000 partnerközpontú minőségirányítási rendszer kiépítése. 2004 szeptemberétől az ezen alapokon nyugvó, törvényben előírt, minőségirányítási rendszer működik.

2005 májusában az intézményünk gazdasági önállósága megszűnt, a gazdasági feladatok ellátását a Tatai GSzSz végzi.

2005-ben a Komárom-Esztergom megyei Önkormányzat döntése értelmében Tata város 6-os számú iskolája és intézményünk összevonásra került. Ennek következtében tanulóink létszáma 220 főre nőtt. Ez év nyarán a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat pályázaton nyert közel 100 millió Ft-ból felújította az intézmény épületét, amelynek keretében tetőszigetelés, világításkorszerűsítés, teljes körű ablakcsere, felújítások, oktatási eszközök beszerzése, bútorzat stb. cseréje valósult meg.

A 2005/2006-os tanévben a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Nevelési Tanácsadója intézményünk épületében kapott helyet, de önállóan működött tovább.

A 2005/2006-os tanévtől feladataink bővültek. Az alapító okiratunk szerint integráltan értelmileg akadályozott gyermekek oktatásával is foglalkozunk.

A 2006/2007-es tanévben intézményünk gyermekotthona végleges működési engedélyt kapott, alapfeladataink köre otthont nyújtó ellátással bővült.

Intézményünkben ismét helyet

2007 áprilisától intézményünk ismét gazdaságilag önállóvá vált. Visszakaptuk gazdasági munkaköreinket.

A 2007/2008-as tanévben bővítettük OKJ-s szakmaképzésünk körét, a 11. osztályban bevezetésre került a számítógép kezelő/felhasználó szakma.

2008-tól tagja lettünk a KEMŐ TISZK-nek.

2009/2010-es tanévtől felmenő rendszerben bevezetésre kerülnek az alábbi moduláris szerkezetű OKJ-s szakmák. A börtárgy készítő, kerti munkás és számítógépes adatrögzítő.....

2009 július 1-én a fenntartó Komárom-Esztergom Megyei önkormányzat 119/2009. (V. 28) számú közgyűlési határozata alapján intézményünkbe beolvadt és tagintézménnyé vált a kömlődi Hegyháti Alajos Óvoda, Általános Iskola, Speciális Készségfejlesztő Szakiskola, Diákotthona és Gyermekotthona és a komáromi K-EMÖ Móra Ferenc Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola.

Az így létrejövő új intézmény neve Komárom –Esztergom Megyei Önkormányzat Óvodája, Általános Iskolája, Speciális Szakiskolája, Diákotthona és Gyermekotthona.

Tagintézményeink története –

Móra Ferenc Tagintézmény (Komárom)

1969. szeptember 1-jén Kisegítő Iskola néven önálló intézmény jött létre a Komárom és környékén élő enyhe fokban értelmileg sérült gyermekek számára. Az iskola önálló épületet kapott.

1972-től logopédiai ellátást nyújtottunk a városi óvodások részére is.

1981-ben az iskola épülete bővült. A hivatalsegédi lakásból 2 tanterem kialakítása történt meg. Megteremtődtek a feltételek a gyakorlati oktatásra, és a társadalmi összefogásból kialakított tornaszoba kialakításával a testnevelés tanítására is.

1981-ben fogadtuk az első óvodáskorú értelmileg sérült gyermekeket az előkészítő osztályunkban.

1985-től indult a ipari szakképzésünk Továbbképző Tagozat néven a Lenfonó és Szövőipari Vállalattal közösen a lányok továbbtanulása érdekében.

1986-tól indítottuk fiaink részére az állattenyésztő szakmát a Mezőgazdasági Kombinát támogatásával.

1991-ben költöztünk jelenlegi helyünkre a Czuczor Gergely u. 17. szám alá.

1992-94 között önkormányzati segítséggel három műhely kialakítása történt meg. Pályázatok elnyerése tette lehetővé a műhelyek berendezését. /Phare-, Megyei Munkaügyi Központi-, Minisztériumi pályázatok/. Textiljáték – készítő és asztalos szakképesítéseket oktattunk.

1994 - ben a Phare – program keretében ismerkedtünk meg a Berli JAW- val, egy német szakképző intézménnyel. Azóta rendszeres volt a kölcsönös tapasztalatcsere, 2008-ig, amikor az intézményük megszűnt.

2004. július 1-jétől az intézmény fenntartója a Komárom – Esztergom Megyei Önkormányzat.

Hegyháti Alajos Tagintézmény (Kömlőd)

Intézményünk többcélú, három fő részből áll: iskola, diákotthon és gyermekotthon. Ezekhez kiegészítő épületek kapcsolódnak, mint egészségügyi részleg (betegszoba, orvosi vizsgáló), mosoda, raktárak, műhelyek és az intézmény területén található szolgálati lakások.

1954-ben az intézményt a Komárom Megyei Tanács alapította egy államosított kúria épületében.

1960-ban 5 tanterem épült, majd a következő években ez mosókonyhával, raktárral és szolgálati férő helyekkel bővült.

1973-ban elkészült a 14 tantermes új iskola, valamint két szolgálati tömbház.

A működés 15. évében a közép súlyos értelmi sérültek voltak többségben, így tiszta profilú intézménnyé vált.

1993-ban tornacsarnokkal bővült az épületegyüttes. Az a meggyőződés, hogy az imbecillis gyermekeknek minél hamarabb szakszerű nevelési-oktatási keretek közé kell kerülnie, óvodánk megnyitásához vezetett.

2000-ben elsőként kapcsolódtunk be a Comenius Minőségbiztosítási rendszerbe.

2002-2003-ban iskolánk és tanműhelyeink eszközparkja bővült. Felújítási munkálatok történtek az épületeink állagmegóvása érdekében.

2004-ben megépült a 4 lakásból álló 32 férőhelyes gyermekotthonunk, ahol családias légkört biztosítunk az állami gondoskodásban részesülő gyermekek és fiatalok számára. Bővült iskolai feladataink köre is. Beindítottuk a készségfejlesztő szakiskolai képzést. Először két szakmában (takarító és konyhai kisegítő) majd egy év múlva parkápoló szakon.

2005-től intézményünk gazdasági önállósága megszűnt.

Ebben az évben bővült iskolai feladataink köre is. Beindítottuk a készségfejlesztő szakiskolai képzést. Először két szakmában (takarító és konyhai kisegítő) majd egy év múlva parkápoló szakon.

2006-ban az új szakiskolai tankonyha berendezése és felszerelése lehetővé tette a konyhai kisegítő szak korszerű oktatását

2008-tól készségfejlesztő iskolánk tagja lett a KEMÖ- TISZK- nek.

2009. őszétől iskolánk tagintézmény lett.

2009. február - 2011. január között az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatással megvalósult iskolánk akadálymentesítése, amellyel lehetővé vált a halmozottan sérült tanulók fogadása is iskolánkban.

2010-ben a diákotthon fürdőszobáinak felújítására került sor

2012-ben a KEM-i Intézményfenntartó Központ segítségével megújulhatott a kollégiumunk, az óvodánk és néhány közösségi helyiségünk. Ezen kívül megvalósult az autisztikus és kisiskolás tanulóink számára a zárt játszótér kialakítása az iskola udvarán. Pályázati úton sikerült a halmozottan sérült tanulók számára gyógyászati segédeszközöket beszerezni.

2012. január 1-én az állam tulajdonába kerültünk. Fenntartásunkról a Komárom-Esztergom Megyei Intézményfenntartó Központ gondoskodik.

2013. március 31-én a törvény fenntartóként a Klebersberg Kúnó Tanügyigazgatási Központot nevezi meg.

I/2. Az oktató-nevelő munka jelenlegi helyzete

Tanulóinkat, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján iskolázzuk be. Ebben az értelemben iskolánk „bemenet-szabályozott” intézmény.

Pedagógiai Programunkat, Helyi Tantervünket meghatározza az a tény, hogy sajátos nevelési igényű tanulókat nevelünk. Nevelő-oktató munkánkat a Nemzeti Alaptanterv szellemében az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet módosításában kiadásra kerülő kerettantervek közül a Kerettantervek az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) a Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam) A speciális szakiskola OKJ szerinti részszzakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve alapján folytatjuk. Szakmaképzésünk a szakmák vizsgakövetelményeire épülő tanulók sérüléséhez alkalmazkodó adaptált programok alapján folyik. Sajátos nevelési igényű tanulók speciális igényeit a „Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve” határozza meg.

Iskolai oktatásunk célkitűzése az alapvető tanulási képességek kialakítása, az általános műveltség megalapozása, a tananyag differenciált ütemű elsajátíttatása, tanulók szocializációjának elősegítése, eredményes rehabilitáció, habilitáció megvalósítása, a tehetséges tanulók felismerése és érvényesülésük segítése, szakmailag megalapozott, magas színvonalú oktató-nevelő munka megszervezésével.

Fenti célkitűzések elérése érdekében feladatunk az intézményben valóságos emberi kapcsolatokra alapozott, humánus légkör megteremtése, melyben lehetővé válik a gyermekek értelmi és érzelmi kiteljesedése.

Ez a sokrétű, a gyermeki személyiséget minden oldalról formáló nevelő-oktató munka jelenleg öt intézményegységben, három helyen folyik.

Székhelyintézmény: Tata – általános iskola és speciális szakiskola (

diákotthon

gyermekotthon

Tagintézmények: Komárom – általános iskola és speciális szakiskola

Kömlőd – óvoda

általános iskola és készségfejlesztő szakiskola

diákotthon

gyermekotthon

Tatai intézményegységünkben alapvetően az alsó tagozaton a Meixner Ildikó féle olvasás-írástanítási módszert alkalmazzuk, de az oktató-nevelő munka hatékonyságának növelése érdekében más módszerek alkalmazásával is besegítünk. Az oktatás a készségtárgyak kivételével lehetőség szerint, egytanítós rendszerben zajlik minden évfolyamon. Különös hangsúlyt helyezünk a manuális készségek fejlesztésére.

A komáromi tagintézményben alsó tagozaton kéttanítós „guruló” rendszerű oktatás, a felső tagozaton egytanáros, a készségtárgyak tekintetében, valamint a szakiskolán szakrendszerű oktatás folyik.

A kömlődi tagintézmény nevelési modellje: a délelőtti és délutáni pedagógiai munka összhangja, az önkiszolgálás és a munkára nevelés helyes értelmezésével. Oktatási programunkat meghatározza az a tény, hogy értelmileg akadályozott gyermekeket és fiatalkorúakat nevelünk. A tanulók egyéni eltéréseihez, haladási üteméhez alkalmazkodó differenciált nevelési-oktatási programot vallunk magunkénak, melynek fontos alapelve az egyéni bánásmód, mely a pedagógiai segítségnyújtás sokszínűségén alapul. Fontos szerepet szánunk a szocializációt segítő képességek fejlesztésének, az esélyegyenlőség alapjai

megteremtésének. A gyógypedagógusok munkáját az oktatást segítő gyógypedagógiai asszisztensek és gyermekfelügyelők, valamint nevelőtanárok segítik.

Évek óta biztosítjuk a mindennapi testedzés lehetőségét. A 2012/13-as évtől felmenő rendszerben bevezettük a Köznevelési Törvény által előírt 5 testnevelés órát. A tanulók állapotától függően párhuzamosan könnyített illetve gyógytestnevelési foglalkozásokat tartunk. Olyan egészségügyi célú rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő foglalkozásokon vehetnek részt tanulóink, amelyek segítik többszörös hátrányuk kompenzálását:

- logopédia,,
- egyéni fejlesztés,
- zenés terápia,
- úszásoktatás,
- hidroterápia,
- hippoterápia és
- gyógytestnevelés, konduktív gyógytorna.

Iskolánk széles körű szolgáltatást kínál:

- napközit,
- szakkört,
- énekkart
- sportkört

működtet.

Munkánk hatékonyságát bizonyítja, hogy évről-évre számos megyei, országos és nemzetközi versenyen eredményesen szerepelnek tanulóink.

Diákotthonunk Tatán 64, Kömlődön 80 férőhelyes. A gyerekek Tatán és Kömlődön is 5 csoportban kapnak ellátást.. A diákotthoni programok, napirend megszervezése a pedagógiai program alapján történik. Ebben a tanuláson kívül hasznos és tartalmas szabadidő eltöltési lehetőségekre is nagy hangsúlyt helyeztünk.

Tatán a csoportszobákban tanulásra, szabadidő eltöltésre, pihenésre és alvásra alkalmas helyek kialakítása történt meg az elmúlt években.

Csoportonként 1 nevelőtanár és átlagosan 2 gyermekfelügyelő látja el a nevelési, gondozási feladatokat.

Kömlődön a tanulás, a szabadidő eltöltése az osztálytermekben történik, a szabadidő eltöltésére számos helyszínen van lehetőség. Pihenésre a diákotthonban van lehetőség igény szerint. Esti tevékenységekre, alvásra a hálótermek adnak lehetőséget.

Nevelőtanárok szervezik a pedagógiai munkát, a nevelést, a gondozást csoportonként a pedagógiai munkát segítő gyermekfelügyelők végzik, akiknek a dajkák - a csoport létszámától függően - segítenek az önkiszolgálásban, mozgásban akadályozottak ellátásában.

Gyermekotthon

1997 óta fokozatosan bővítve a tárgyi- és személyi feltételrendszert eljutottunk a gyermekotthonná történő átalakítás 100%-os készültségi szintjére.

Tatán jelenleg négy lakásotthon működik.

Ezekben a lakásotthonokban 1 nevelő és 4 gyermekfelügyelő szervezi, irányítja a pedagógiai munkát, biztosítja a gyermekek ellátását, felügyeletét. A Gyermekek Védelméről és a Gyámügyi Igazgatásról szóló Törvényben foglaltaknak megfelelően így feladatellátásunk teljes körűvé vált.

Kömlődön 4 lakásból álló 32 férőhelyes gyermekotthon működik különálló épületben, mely családi körülményeket biztosít az állami gondoskodásban részesülő gyermekek és fiatalok számára

1/3. Az iskola tanulónépessége

Az iskola tanulói Komárom-Esztergom Megye és Szlovákia Komáromhoz közel eső területéről kerülnek intézményünkbe. Jelentős részük hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű családi milióból érkezik. A családok általában előnytelen helyzetben vannak, mert az alacsony iskolai végzettség, a munkanélküliség, a hátrányos szociális helyzet, a társadalom periferiájára szorítja őket. Egyre több a szorongó, a bizonytalanság érzésével küzdő, a szeretetre, a biztos kapcsolatra, védelemre vágyó gyermek.

Fontosnak, információhordozónak tartjuk a már elvégzett családszociológiai vizsgálatokat, és folyamatosan nyomon követjük a gyermekeink családjainak helyzetét. Felhasználva kapcsolatainkat, segítséget nyújtunk.

A kapott információkat felhasználjuk nevelési célmeghatározásunknál, egyéni fejlesztő programok elkészítésénél, a családok, a szülők megsegítésénél, a gyermekvédelmi munka tervezésénél, az osztályfőnöki feladatok kijelölésénél.

Az intézményt érintő valamennyi kérdésben a döntések előtt – lehetőség szerint – felmérjük a partneri igényeket, véleményeket, s ennek ismeretében alakítjuk éves munkatervünket.

1/4. Az iskola társadalmi kapcsolatai

Iskolánk kiegyensúlyozott kapcsolatot épített ki és tart fent a működésében **közvetlenül érintett szervezetekkel, intézményekkel:**

- Klebersberg Kúnó Tanügyigazgatási Központtal,
- Tata, Komárom Város Önkormányzatával és Kömlőd Község Önkormányzatával,
- a tanulók lakóhelye szerinti önkormányzatokkal, gyámhivatalokkal, családsegítő szolgálatokkal
- a Gyermekvédelmi Szakszolgálattal,
- a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatokkal.
- Nemzeti Munkaügyi Hivatallal
- területileg illetékes szak kamarákkal.

Évek óta kapcsolatban állunk **országos szakmai szervezetekkel**, így

- a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületével,
- az Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetségével,
- az Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége Komárom-Esztergom Megyei Szervezetével,
- a Speciális Olimpiai Szövetséggel,
- Fogyatékkal Élők Sportszervezetének Magyarországi Szövetsége (FMSZ)
- a **Magyar Parasport Szövetséggel**,
- Fogyatékkal Élők Komárom-Esztergom Megye Sportszövetsége
- az Értük-Velük Egyesülettel,
- a Speciális Szakiskolák Országos Egyesületével,

- **a Tempus Közalapítvánnyal,**
- **a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvánnyal és a**
- Máltai Szeretetszolgálat
- Magyar Speciális Művészeti Műhely Egyesülettel
- Magyar Madártani Egyesület

Szakmai programjaink megvalósításában ezen egyesületek nagy segítséget nyújtanak.

Patronálóink különböző alapítványok, vállalatok és magánszemélyek, akik támogatják célkitűzéseink megvalósítását.

Szakmai tájékozottság és továbbfejlődés szempontjából kapcsolatot tartunk fenn:

- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Karral,
- **a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvánnyal,**
- sajátos nevelési igényű tanulók intézményeivel,
- többségi óvodákkal általános és szakképző intézményekkel,
- diákotthonokkal, gyermekotthonokkal
- Autista Érdekvédelmi Egyesülettel,
- Autista Kutatócsoporttal
- Down Egyesülettel.

Külföldi kapcsolataink:

- a Frankfurti repülőtér,
- Dán PMU partnerszervezet
- Gerlingen, Tata testvérvárosa

1/5. Az iskolai élet egészét átfogó hagyományok rendszere

A tanórán és tanórán kívüli foglalkozások szervezésének hagyományai

a./ Az iskola tanulónépessége, szociológiai helyzetképe meghatározza a tanulásszervezést, a nevelési feltételek alakulását. Hatékony nevelési munka csak egyénre szabott, differenciált formában lehetséges az iskolakezdés, alapozás éveiben. Ebben kiemelt szerep jut a pedagógiai asszisztens és a gyermekfelügyelő munkájának. Tanulóink összetétele szükségessé teszi a felsőbb évfolyamokon a frontális munka mellett a kiscsoportos forma és az egyéni bánásmód jelenlétét. Nyitottak vagyunk a korszerű tanítási módszerek alkalmazására is (kooperatív, projekt módszer) ha a tanulóink számára így könnyíthetjük meg a tanulást. Ezen kívül elérhetővé tesszük tanulóink számára, hogy szükség esetén egy évnél hosszabb idő alatt végezzenek el egy évfolyamot.

b./ A felsorolt módszerek alkalmazása mellett is vannak, lesznek az adott csoporton belül lemaradó tanulók. Felzárkóztatásra, fejlesztésre, iskolánkban a következő lehetőségek vannak:

- felzárkóztató órák,
- habilitációs, rehabilitációs órakeret,
- logopédiai órák,
- zenei fejlesztés,
- gyógytestnevelés, konduktív gyógytorna
- gyógyújszás,

- gyógylovaslás
- énekkar, színekzeneterápia
- mozgásélmény terápia
- szakkörök
- könyvtárlátogatás
- múzeumpedagógiai órák

A számítástechnikai órák adta lehetőségek kihasználása az egyéni fejlesztésben, felzárkóztatásban és a tehetséggondozásban egyaránt jelentős.

c./ A felzárkóztató munkát segítheti a gyermekek fejlődésének gyakori pedagógiai diagnosztizálása, értékelése, konzultáció a továbbhaladás eldöntése, a tervezés pontosítása érdekében.

d./ A felsőbb évfolyamok tanulóinak kiegészítő foglalkozásai: kiscsoportos felzárkóztató, tehetséggondozó, továbbtanulásra kiegészítő ismereteket nyújtó, a leszakadók számára begyakorlást, megerősítést biztosító foglalkozási formák a napközis, a tanulószobai foglalkozásokhoz kötötten, vagy azt követően szerveződnek.

Mivel gyermekeink egy része állami nevelt, családos tanulóink többsége szociális hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, esetenként veszélyeztetett, a személyiségkorrekciós feladatok kiemelt jelentőségűek.

e./ 2004-ben kapcsolatba kerültünk a Marcali Hétszínvirág Gyógypedagógiai Centrummal. 2005-ben pályázat segítségével sikerült elsajátítani több kollégánknak a programjukat és megvásárolni szoftverüket. Ez segítséget jelent a délutáni szabadidő hasznos megszervezésében, a képességdoboz a gyerekek diagnosztikai felmérésében.

I/6. Az iskola egészét átfogó hagyományok rendszere

Intézményünk fennállása alatt sok ápolandó hagyomány alakult ki, de a hagyományteremtés folyamata még ma is tart.

A tanévnyitó ünnepélyünkön bensőséges hangulatú műsorral fogadjuk, illetve tanévzárón búcsúztatjuk tanítványainkat. Elsős tanulóinkat ajándékokkal köszöntjük a tanévnyitón. A szalagavató és az azt követő ballagás, a végzős 12. osztályos tanulóink várva várt ünnepe.

Intézményünk jellegéből adódóan a családi ünnepek megrendezését is fel kell vállalnunk, emiatt nagy jelentőséget kap a Mikulás, Karácsony, Húsvét megünneplése.

Diákönkormányzatunk szervezett programjai hozzájárulnak a közösségteremtéshez, a szabadidő hasznos eltöltéséhez (pl.: Tök buli, őszi túra, gyermeknap rendezvények). (A kömlődi tagintézményben nem működik diákönkormányzat a tanulók mentális akadályozottsága miatt.)

Az egészséges hét folyamán megismertetjük gyermekeinkkel az egészséges életmódot, e témakörben tájékoztató előadásokat tartunk és a gyermekek által készített egészséges ételekből tartunk kóstolót.

Minden évben részt veszünk a hasonló típusú intézmények Országos Kapkodd a Lábad sportversenyén, a Megyei Atlétikai és Labdarúgó Versenyen, valamint megyei és országos sportrendezvényeken és sportvetélkedőkön. Megyei és országos kulturális találkozók (Művészetek Kis Barátai- Rum, Perdülj ki! táncverseny- Kömlőd szervezésében, Szüreti bál a kömlődi diákotthon szervezésében, Nemzetközi Művészeti Fesztivál a MSMME szervezésében, Tájfutás- Szár, Síelés- országos és nemzetközi versenyek)

Az évenként megrendezésre kerülő Országos Szakma Kiváló Tanulója Versenyén részt veszünk végzős 12. osztályos tanulóinkkal. Ezen kívül minden évben kiváló eredménnyel veszünk részt a Koncz

Dezső Komplex Tanulmányi Versenyen, amelyen az értelmileg akadályozott felső tagozatos tanulók mérik össze tudásukat.

Kiemelt szerepet kap hagyományaink rendszerében, hogy színvonalas műsorral készülünk nemzeti ünnepeink megünneplésére. A költészet napján helyi megemlékezést tartunk. De gyakran bekapcsolódunk a települések helyi rendezvényeibe is.

Vendégkönyvet vezetünk, mely lehetővé teszi kapcsolataink nyomon követését, dokumentálást.

A mozgókép és médiaismeret modul gyakorlati megvalósítását az iskolai újság megjelentetésével és az iskolarádió működtetésével építjük be a helyi tantervbe.

Komáromban a fentiekén kívül a Móra napok rendezvénysorozat keretén belül a közösségért legtöbbet tevékenykedő tanulót, pedagógust és az intézményt támogató felnőttet Móra díjban részesítjük. Az őszi szünetet megelőző időszakban évek óta megrendezzük a „Töknap”-ot. Vidám mulatsággal Halloween-ezünk.

Kömlődön, - a 2014-ben hatvan éves intézményben- pedig 2012-től minden évben tavasszal az iskolaalapító Hegyháti Alajosra emlékezve Hegyháti Napokat rendezünk, ahol Hegyháti díjjal jutalmazzuk a kiemelkedő tanulókat, kollégákat és a támogatókat.

Intézményünk hagyományainak ápolása, fejlesztése és bővítése az iskolaközösség minden tagjának kötelessége. Így van ez Kömlődön is.

Az intézmény egészét érintő hagyományos rendezvényeink:

- a tanulók fogadása és búcsúztatása
- Fogyatékosok napjának megünneplése
- Mikulás, Karácsony, Farsang, Gyermeknap
- Madarak, fák napja
- „Perdülj ki” táncfesztivál
- Társadalmi ünnepek
- Tanulmányi versenyek
- Kirándulások

Részt veszünk társintézmények által számunkra szervezett sport és kulturális programjain.

II. AZ INTÉZMÉNY SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

II/1. Személyi feltételek

Intézményünk mindhárom helyszínén szakmailag felkészült pedagógusok és pedagógiai munkát segítő munkatársak dolgoznak:

Gyógypedagógus:

- oligofrén pedagógus
- tanulásban akadályozottak pedagógiája
- értelmileg akadályozottak pedagógiája
- pszichopedagógus
- logopédus
- tiflopedagógus
- szurdopedagógus
- szomatopedagógus

Konduktor

Szociálpedagógus

Tanár

Tanító

Óvodapedagógus

Szakképzésünknek megfelelő végzettségű szakoktatók

Pedagógiai munkát segítők:

- gyógypedagógiai asszisztens
- pedagógiai asszisztens
- gyermekfelügyelő
- dajka
- ápolónő

Intézményi szinten működő munkaközösségek:

Tatán

- gyógypedagógiai, általános iskolai
- speciális szakiskolai,
- napközis
- fejlesztő,

Komáromban:

- alsós
- felsős
- szakiskolai

Kömlődön:

- módszertani általános iskola
- módszertani készségfejlesztő speciális szakiskola
- sport-művészeti

szervezik és irányítják a szakmai pedagógiai tevékenységet.

A szakmai munkaközösségek döntési és véleményezési jogkörét, feladatát a 21/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 118-as §-a szabályozza.

Az eddigiekhez hasonlóan támogatjuk és buzdítjuk kollégáinkat elsősorban a munkakör betöltéséhez szükséges szakirányú képesítés megszerzésére, másrészt a szakvizsgát adó, valamint egyéb szakmai tanfolyamokon való részvételre.

Iskolánk gyógypedagógusai a NAT bevezetésével párhuzamosan kapcsolódnak be a pedagógus továbbképzésbe, átképzésbe. Az új műveltségi területekre történő felkészülést belső továbbképzéssel, és az állami támogatással biztosított pedagógus továbbképzések keretében kívánjuk megoldani. Lehetőség szerint pályázunk továbbképzések, tanfolyamok szervezésére és az azokon való részvételre.

II/2. Tárgyi feltételek

Tatai intézményünk 1987-ben épült, Tata város zöldövezeti részén található. Az iskola két emeletes, 21 tanteremmel és 3 szakmai képzést biztosító műhellyel rendelkezik.

Az elmúlt években számítógépes szaktanterem, bőrtárgy készítő tanműhelyek, kerti munkás oktató kabinet, üvegház, vízfűtőgöngyös fóliasátor, valamint tankonyha került kialakításra. A tantermek átlagosan 14 tanuló befogadására alkalmasak. Az osztálytermek világosak. A két intézmény 2005-ös összevonását követően az elhasznált bútorkészítés cseréje megoldódott. Mára többnyire modern, korszerűen és ízlésesen felszerelt tantermekben foglalkozunk tanulóinkkal.

Az egyszemélyes vagy kétszemélyes tanulópadok, a beépített szekrények, polcok helyet biztosítanak a tanulók felszerelésének, valamint az oktatás taneszközeinek.

A tanulócsoporthoz eszközellátottsága, a műhelyek felszereltsége kielégítő, oktatástechnikai. Ezek egy részét fenntartói finanszírozásból, más részét pályázatok, szponzorok útján szereztük be.

A tantermeken kívül a kiscsoportos és az egyéni formában szervezett foglalkozásokat – logopédia, egyéni fejlesztés – szolgálják a tantermeknél kisebb, de a célnak megfelelő egyéb tantermek.

A 170 m²-es tornaterem mellett torna szoba működik, valamint kondicionáló helyiséget is kialakítottunk. Az ünnepélyek, iskolai szintű közös rendezvények helyszíne az intézmény nagy aulája.

A tanórák közötti szüneteket a gyerekek a kis zsibongóban töltik és hatalmas füvesített udvaron tölthetik.

Az étkezések az intézmény ebédlőjében történnek. A tanulók napközis, illetve diákotthoni csoportonként, napközis tanárok és nevelőtanárok segítségével használják az ebédlő helyiségét a reggeli, ebéd és vacsora elfogyasztására. A gyermekotthon lakói az étkezéseket a gyermekotthonban bonyolítják, ahol a tárgyi, illetve személyi fejlesztésnek köszönhetően lakóotthoni csoportonként konyha, illetve közös étkezési helyiség is kialakításra került.

Az intézmény sokrétű feladatellátásából adódó, nehezen átlátható felépítése miatt a tanulók, szülők és az intézménybe látogató vendégek tájékozódása nehéz, ezért az intézmény központi helyein kommunikációs táblák elhelyezésére került sor.

A TÁMOP pályázat lehetőséget biztosított egy rekreációs, „nyugi” helység kialakítására, mely a tanulók és a kollégák feltöltődését segíti elő.

Komáromi tagintézményünk:

Jelenleg három helyszínen folyik képzésünk. Székhelyünk Komárom, Czuczor Gergely út 17. szám alatt található. Kétszintes irodaépületet alakítottak át iskolává 1990-ben, amikor beköltöztünk. Tantermeink kicsik, de világosak és barátságosak. Az iskola udvarára három ütemben épültek meg tanműhelyeink. Így a szakképzés iskolai keretek közt folyik. A szakképzésben résztvevők létszámának folyamatos növekedése indokolta, hogy tanműhelyt és osztálytermet béreljünk. Telephelyeink: Komárom, Jedlik Ányos utca 8., valamint Báthory utca 11/a. Az iskola udvara kicsi és aszfalttal borított, de folyamatosan alakítunk ki szigeteket, ahol a gyerekek játszhatnak. Tanulóink többsége egész napos ellátásban részesül, így az étkezése is az iskolában zajlik. Rendelkezünk ebédlővel és tálalókonyhával. Az ebédet külső szolgáltató szállítja. Tornaszobánk, ami egyben az „aulánk”, nagyon kicsi, ezért rendszeresen igénybe vesszük a városi sportlétesítményeket és az uszodát.

Törekszünk arra, hogy a törvényi előírásoknak megfelelő legyen iskolánkban az oktató munkát segítő felszerelés és taneszköz készlet.

Kömlödi tagintézményünk:

Iskolánk 1973-ban épült. Az épület nagyon elhasználódott állapotban van. Nyílászáróink rosszak, a falak festése nagyon régi. Bútoraink részben újak. Az oktatás-nevelés 14 tanteremben és két tanműhelyben folyik. Ezek felszerelése korszerű. Tágas tornacsarnokunk (277m²) a tanórákon kívül versenyek, iskolai ünnepek lebonyolítására is alkalmas. Ezen kívül rendelkezünk gyógytorna szobával is. A közösségi rendezvényekre alkalmas még a 114, 5 m²-es zsibongó is, mely a hálókat és a tantermeket köti össze. A látogatók fogadása is itt történik.

Közösen használjuk a helyi általános iskolával. Az étkezések tágas, ízlésesen berendezett ebédlőben folynak. (90,9 m²). Diákotthonunk fiú hálói a Pázmándy-Hugonnai-Simontsits-Holitscher-László-kúria 1820 körül épült műemlék jellegű emeletes klasszicista épületében találhatóak. A lányhálók a kastély épülethez vezető összekötő folyosón helyezkednek el. Összesen 13 hálószobában tudjuk fogadni a diákotthoni ellátást igénylő tanulókat. A tanulók mindennapos testnevelésének megszervezésében, az életvitel órák, a készségfejlesztő szakiskolai gyakorlati képzés és a szabadidős programok megszervezésében ideális helyszín az iskolához tartozó udvari sportpálya, tankert és a nagyméretű parkosított udvar.

A 2004-ben 32 fő számára épült gyermekotthon lakásainak esztétikus és modern berendezése megfelelő otthonosságot biztosít az állami nevelt tanulóink számára.

AZ INTÉZMÉNY NEVELÉSI PROGRAMJA

III. AZ INTÉZMÉNYBEN FOLYÓ NEVELÉSI- OKTATÁSI MUNKA ALAPELVEI, CÉLJAI ÉS FELADATAI

Az intézmény valamennyi területére érvényes nevelési programot az elmúlt évtizedek pedagógiai tapasztalatára, elért sikereinkre építve és a törvényi szabályozás szerint alakítottuk ki.

III./1. Alapelvek

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 1 §-a a törvény alapelveként emeli ki, hogy a köznevelés közszolgálat. Az oktatás, nevelés – mint közszolgáltatás - sokféle cél és érték megvalósítására törekszik.

Az elfogadott alapelveink a minőségi oktató/nevelő munka megvalósulásának alapfeltételei.

Ezen alapelvek **a jogszerűség,**

- Az intézményünkben az oktató/nevelő munka megszervezésénél nagy körültekintéssel alkalmazzuk a Nemzeti Alaptantervben, a Köznevelési Törvényben, a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendeletben és a 32/2012. évi törvény (X. 8.) EMMI rendeletben megfogalmazott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve, valamint a Kerettantervek kiadásáról szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendeletben leírtakat.
- Tanulóink speciális igénye miatt különleges szempont számunkra, hogy a 2003.évi CXCV. (törvény) alapján az egyenlő bánásmód elve szerint cselekedjünk, megvédve gyermekeinket a hátrányos megkülönböztetéstől.

Ezen elvet az alábbi feltételek és helyzetek során érvényesítjük:

- Az oktatásba való bekapcsolódás feltételeinek megteremtésében;
- Az oktatás követelményeinek megállapításában;
- Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításában;
- Az oktatással kapcsolatos juttatások hozzáféréseiben.
- Biztosítjuk tanulóink számára a közvetlen joggyakorlást, hiszen a tanulói kötelességek és jogok minden tanulóra egyaránt vonatkoznak. Ezért tiszteletben tartjuk:
 - Személyiségi jogokat
 - Az emberi méltósághoz való jogot
 - Vallásszabadság jogát (világnézet, vallásgyakorlat, hitoktatás).
 - Információs önrendelkezési jogot (jogosulatlan adatgyűjtés).
 - A véleménynyilvánítás jogát.
 - A személyiség szabad kibontakoztatásának jogát.
 - A magánszférához való jogot.
 - Az önrendelkezés jogát.
 - A családi élethez és a magánélethez való jogot.
 - A lakhatáshoz való jogot.
 - A levelezéshez való jogot.
 - A névviseléshez való jogot.

hatékonyság,

- A rendelkezésünkre álló erőforrás mennyiségből a lehető legjobb szolgáltatást, eredményesebb és jobb minőségű nevelést/oktatást tudunk nyújtani.
- Szabadon élünk és rendelkezünk az eszközeinkkel, kihasználjuk lehetőségeinket a meglévő keretek között, a lehető legjobb eredmény elérése érdekében.

eredményesség,

- A kitűzött célok elérését jelenti.
- Kiterjed az iskola egész életének és a teljes személyiségfejlesztés követelményeinek az értékelésére.

méltányosság.

- A modern demokráciában a méltányosság alkotmányos szinten is rögzített, általánosan elfogadott érték.
- Az oktatásban a méltányosság tágabb értelemben vett lehetőséget, esélyteremtést jelent.

III/2. Célok

Intézményünk a köznevelési törvény 7.§.(1.) g pontja és a (2) bekezdés szerint a köznevelési rendszer intézményei közé sorolt gyógypedagógiai, többcélú intézmény.

Ennek értelmében célja és egyben feladata is, hogy a gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítsa a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók, különleges gondozási szükségletéből adódó iskolai nevelését, oktatását, fejlesztő felkészítését, szakmaszerzését. Az értelmileg akadályozott - sok esetben halmozottan sérült- gyermeket és fiatalot egyéni sajátosságainak figyelembevételével úgy fejleszteni, hogy képességeinek megfelelő munkafolyamatot eredményesen végre tudjon hajtani.

Célunk továbbá, hogy mindenkor a tanuló életkora, állapota figyelembevételével nyújtsa a gyógypedagógiai nevelést, oktatást, és eljuttassa a tanulót képességei maximumára, tehetségének kibontakoztatására.

Kiemelt céljaink között szerepel:

a) az információ átadása

- nyújtson ismereteket, adjon tudást, tanítsa meg a diákokat gondolkodni,

b) a szocializáció

- segítse a beilleszkedést, az egymáshoz való alkalmazkodást,
- járuljon hozzá, hogy tanulóink minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket,

c) az orientálás

- járuljon hozzá a pályaválasztáshoz, segítse a tájékozódást a felnőtt élet küszöbén.

Általános célkitűzések

1. Az általános műveltség megalapozása, meghatározott tartalmának egyénre szabott, differenciált ütemű elsajátíttatása.
2. **Kultúránk**, értékeink, szülőföldünk és **népünk** /nemzetiségeink **gyökereinek**, eredetének megismertetésével, népszokások, **hagyományok** felelevenítésével a valóságos kötődés kiépítése, azonosulási minta megalapozása.
3. Alapvető **tanulási** képességek kialakítása, fejlesztése a sajátos nevelési igény, illetve a jól működő képességek figyelembevételével, a fejlődési ütem egyéni, differenciált kialakításával, a

továbbtanulás lehetőségének biztosítása. Értelmileg akadályozott tanulók esetében az elemi tanulási képességek fejlesztése.

4. Az önálló **tanulás** képességének folyamatos fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek, technikák kialakítása, szükség esetén hosszabb időkeretek biztosítása.
5. Az **általános emberi értékek**, követendő társadalmi normák megismertetése a szocializáció folyamatában, azonosulás elősegítése.
6. A tanulók **szociális képességének**, magatartásának folyamatos alakítása, a nem kívánt viselkedésformák lebontása, átformálása a **társadalmi beilleszkedés** biztosítása érdekében. Az értelmileg akadályozott tanulók esetében a családi élet értékeinek elfogadása és beilleszkedés a családba.
7. Önmaga és társai elfogadásának elősegítése, saját korlátainak reális ismerete mellett. A fejlődésre való technikák elsajátításával és azok kitartó gyakorlásával. Az értelmileg akadályozott tanulók saját korlátainak, értékeinek, adottságainak megismerésével reális énképük kialakítása, az önbecsülésük erősítése fontos feladat.
8. A mozgásállapot, az állóképesség, az akarat, a kitartás fejlesztése, testi-lelki egészség megóvása, az esetlegesen maradandó állapotváltozás megismertetése, elfogadtatása.
9. Önmagát és környezetét ellátó és védő gyakorlati technikák elsajátítása, a **társadalmi és természeti környezettel való harmonikus** együttélés érdekében.
10. Kulturált érintkezési formák birtoklása, írott és íratlan szabályok betartása, társas kapcsolatok fenntartása, illemszabályok elsajátítása, önuralom, a konfliktuskezelő technikák birtoklása.
11. Reális önismeret, önfogadás, biztos tájékozódás a szűkebb és tágabb környezetben, **környezetvédő viselkedés** és megnyilvánulás különféle helyzetekben.
12. Tovább fejleszhető, tovább építhető tudás – az egyéni adottsághoz, a sérüléshez viszonyítottan – törekvés a továbbtanulásra, a szakmaszerzésre, reális tervek és elképzelések alapján.
13. Erőfeszítések, a kitartó munka vállalása nehezebb helyzetekben, a monotonia tűrése. Az **egészségmegóvás** ismereteinek, technikáinak birtoklása. Az értelmileg akadályozott tanulók esetében kiemelkedő feladat a testi és lelki egészség megóvása, alkalmazkodás saját megváltozott testi- és lelki állapotához, törekvés a hátrányok kompenzálására.
14. Önmaga és a társak másságának ismerete, türelem, megértés az állapottal kapcsolatosan.
15. A szokások, hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete, az **erkölcsös viselkedés** és megnyilvánulás a társakkal szemben, az önzetlenség, a szeretet, a segítőkészség, a szorgalom.
16. A népcsoport, a gyökerek elfogadása szégyen nélkül.
17. A rongálás megfékezése, elítélése. Értékek óvása.
18. Részvétel az iskola közösségeinek életében, kötődés társakhoz, felnőttekhez. Oldott viselkedés az iskolai környezetben.
19. A tanulók szociális képességeinek, magatartásának folyamatos alakítása, a nem kívánt viselkedésformák lebontása.
20. A tanulók szociális alkalmazkodóképességének formálása annak érdekében, hogy egyszerű társas kapcsolatokat tudjanak kialakítani és fenntartani, amelyekben a társadalom védő feltételei között kiegyensúlyozott emberi életet élhetnek.
21. Fenti célkitűzések elérése érdekében az intézményben valóságos emberi kapcsolatokra alapozott **humánus légkör** megteremtése, melyben lehetővé válik a gyermekek értelmi és érzelmi kiteljesedése.

III/2.1. Nevelési-oktatási és képzési célok életkori szakaszokhoz és a sérültség súlyossági fokához rendelve

Óvodai nevelés szakasza (3 éves kortól a tankötelezettség megkezdéséig)

- „Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).” (Melléklet a 137/1996. (VIII. 28.) Korm. Rendelethez: Az Óvodai nevelés országos alapprogramja)

Iskolai nevelés-oktatás szakasza

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza (alsó tagozat – 1-4-ig)

Az óvoda létből az iskolai életformára történő zökkenőmentes átvezetés.

Tanulásban és értelmileg akadályozott tanulók esetében:

- Az iskolai élet, a társas kapcsolatok szokásrendjének pontos elsajátítása.
- A feladat- és szabálytudat erősítése.
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, megtartása.
- Tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítása.
- Sérült elemi funkciók részleges vagy teljes helyreállítása.
- Kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- Sajátos fejlődési időhöz, ütemhez történő rugalmas alkalmazkodás.
- Közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.
- A játék megszerettetése, a szabályjátékok, didaktikai játékok örömeinek megélése.
- A kulturális, szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése, felzárkóztatás, társas kapcsolatok erősítése az iskolán kívül is.

Továbbá az értelmileg akadályozott tanulók esetében kiemelt feladataink:

- A tanuló életkorának és sérültségi fokának megfelelő szociális minták nyújtása.
- A tanulás folyamatának apró lépésekre történő lebontása.
- Sok szemléltető eszköz használata.
- A nevelés és oktatás során az egyszerű magatartás minták elsajátítása.
- A tanulók kommunikációs szintjének fejlesztése.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza (felső tagozat – 5-8-ig)

Az általános műveltség elemeinek gazdagítása, ismeretek szélesítése, strukturálódása, megerősítése.

Tanulásban akadályozott tanulók esetében:

- Alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítása.

- Önálló tanulási képesség kialakítása.
- Felkészítés az önálló életvezetésre.
- Súlyos tanulási nehézséget mutatók felzárkóztatása.
- Az önismeret erősítése, reális kép kialakítása önmagáról, lehetőségeiről, korlátairól.
- Az önképviselés, megnyilatkozás, véleménynyilvánítás elsajátítása.
- Ismeretszerzés a továbbtanulási lehetőségekről, pályaválasztásról.

Értelmileg akadályozott tanulók esetében:

- Olyan iskolai életrend kialakítása, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mert a magatartási szabályok számukra is érthetőek, egyértelműek és betarthatók,
- A tanuló életkorának és sérültségi fokának megfelelő szociális minták nyújtása annak érdekében, hogy megismerjék, elfogadják és szokássá alakítsák a szociális viselkedés alapvető szabályait,
- A negatív, antiszociális minták romboló hatásának csökkentése empatikus segítségnyújtással, a pozitív példa erejének bemutatásával,
- Az önálló és szociális munkatevékenység alaplépéseinek megismertetése és begyakorlása annak érdekében, hogy ez is segítse a védő környezetbe történő legoptimálisabb beilleszkedést,
- Kézműves-, sport-, művészeti tevékenységen keresztül is törekedni a harmonikus személyiséggé, a megfelelő önismeret és önértékelés kialakítására.

Munkánk középpontjában a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességének olyan módon történő fejlesztése áll, amelynek eredményeként belőlük sérültségük ellenére is egészséges személyiségű ember válik, aki be tud illeszkedni a társadalom által biztosított óvó-védő környezetbe, legyen az a család, ÉNO vagy más szociális felnőttfoglalkoztató intézmény.

Középfokú nevelés-oktatás szakasza

Az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz (speciális szakiskola – 9-12)

- Önálló életvitel a társadalmi beilleszkedés módjainak, lehetőségeinek megismerése, gyakorlása.
- Felkészítés a társadalmi szerepre, magánélet szerepre, konfliktusmentes kapcsolatépítésre.
- A személyiség érzelmi, akarati oldalának stabilizálása.
- A cselekvőképesség, a tartós munkavégzés, az erőfeszítés és a kitartás kedvező feltételeinek megteremtése.
- A kulturális, szociális hátrányok folyamatos kompenzálása, korrigálása, visszavezetés az ép értelmű fiatalok korcsoportjaiba, a befogadás, elfogadás erősítése a szülőkkel, családdal közösen.
- Felkészítés az OKJ-s szakmák elsajátítására és a majdani munkahelyi beilleszkedésre.

Az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasz (képességfejlesztő speciális szakiskola 9 – 12-ig)

A képességfejlesztő speciális szakiskola négy évfolyamos:

- 9. és 10. évfolyam - általános és pályaaorientációs ismeretek, jártasságok, készségek elsajátíttatása.
- 11. és 12. évfolyam – életkezdést, társadalmi integrációt segítő egyszerű munkafolyamatok elsajátíttatása központi programmodul alapján.

Célok:

- A készségfejlesztő speciális szakiskola célja, hogy az értelmileg akadályozott tanulók tanulmányaik befejeztével viszonylag önálló életet éljenek, legyenek képesek irányítással egyszerű munkafolyamatok elvégzésére, rendelkezzenek azokkal az ismeretekkel és készségekkel, amelyekkel alkalmazkodni tudnak a családi és munkahelyi közösségekbe.

A célok érdekében a készségfejlesztő speciális szakiskola feladata

- a tanulók kommunikációs szintjének fejlesztése,
- ismeretek nyújtása a természeti – társadalmi környezetről,
- önismeret kialakítása, elmélyítése,
- a tanulók felkészítése az eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatával és egyszerű munkafolyamatok elvégzésére,
- alapvető ismeretek nyújtása a munkával és a társadalmi együttéléssel kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről.

III/3. Az intézmény feladatai

Intézményünknek a célokból, az alapelvekből következően konkrét feladatai vannak, amelyeknek a nevelő-oktató munkánk minden területén érvényesülnie kell.

Feladatok:

- Biztosítani a személyi és tárgyi feltételeket a sajátos nevelési igényű tanulók speciális iskolai oktatásához, neveléséhez.
- A tanulók szükségleteinek, a felnőtt életben való boldogulásának, a társadalmi és szülői elvárásoknak megfelelő korszerű ismeretek nyújtása, a készség és képesség jellegű követelmények előtérbe állításával.
- A tanítás, tanulás folyamatában maximálisan figyelembe venni az egyes tanulók különleges gondozási igényét, speciális nevelési szükségletét és ennek érvényt szerezni, az egyedi sajátosságokhoz igazított differenciált tartalmak, módszerek, eszközök alkalmazásával.
- Szükségleteiknek megfelelően biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást.
- Megfelelő tanulásszervező formákkal és módokkal biztosítani, hogy a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységben érvényesüljön a differenciált, egyénre szabott fejlesztés.
- A követelmények teljesítéséhez legalább kétéves időkeret biztosítása azon tanulók számára, akiknél az évfolyamra meghatározott követelmények teljesítése akadályozott.
- Olyan tanulási környezet, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, amelyben a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szerezhet a tanuló.
- Intézményünk látássérült gyermekek oktatását is felvállalta. Az ő nevelésük speciális eszközök meglétét feltételezi. Ennek érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk fenn a Gyengénlátók Általános Iskolája, EGYMI és Diákotthonnal. Az ő ajánlásukkal az eszközök beszerzése folyamatos (pl. dönthető pad, megfelelő világítás biztosítása).
- Hallásérült halmozottan fogyatékkal élő tanulók fejlesztését gyógypedagógus-szurdopedagógus végzettségű tanár látja el iskolánkban. Szakmai tanácsaival segíti a gyermeket oktató tanárokat és nevelőket.
- Iskolánk biztosítja az orvosi javaslatra vagy szükség esetén szülő kérésére **magántanuló gyermekek** oktatását és vizsgáztatását.
- A kömlődi tagintézményben integráltan fejlesztjük a súlyos fogyatékkal élő fejlesztő iskolás halmozottan sérült tanulókat is
-

- Sokoldalú szemléltetéssel, cselekvéssel biztosítani az egyes tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztést.
- A valamely területen kiemelkedő képességekkel rendelkező tanulók felismerése, támogatásuk, „karrierük” egyengetése.
- Feladata, hogy kiemelt figyelmet fordítson, az alapozást szolgáló, 1-4. évfolyamot felölelő pedagógiai egységekre, ahol a tanuláshoz szükséges pszichés funkciók fejlesztése hangsúlyos, valamint a **tanulási szokások alapozása**, gyakorlása történik iskolán belül.
 - Megismerő képesség, emlékezet, figyelem fejlesztése.
 - Beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése.
 - Tér- és időbeli tájékozódás alapozása.
 - Koordinált mozgás fejlesztése.
 - Cselekvésszabályozás belső feltételeinek megteremtése.
 - Értékek tudatosítása.
 - Gyermek jellemének formálása.
- A szülők /gyám/ és az iskola között olyan kapcsolat megteremtése, ahol a nevelési feladatok megvalósításában partnerként vesz részt a szülő, gondviselő.
- A mindennapi élethez, a gyakorlathoz kapcsolódva megértetni, elsajátíttatni az egészség megővésének fontosságát, a környezetünk védelmével összefüggő teendőinket.
- Feladata a diákokat bevonni, megtanítani az iskolai életük szervezésére, szervezeteik működtetésére, **jogaik gyakorlására**, kötelezettségeik felfogására, értelmezésére.
- A tanulók és szülő /gyám/ folyamatos tájékoztatása iskolai tevékenységük fejlődéséről, elért eredményeikről, lehetőségeikről.
- Feladatunk a városban integrációban tanuló sajátos nevelési igényű gyermekekre való kitekintés. Segítő együttműködés a velük foglalkozó pedagógusokkal a TÁMOP 3.4.2.A „Befogadó Élet Tér Tatán” – Inkluzív életpályát segítő program keretében kialakult és működő intézmények közötti munkaközösségben.

IV. NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁNK ESZKÖZ- ÉS ELJÁRÁSRENDSZERE

A nevelés-oktatás eljárásrendszerén elsődlegesen az alkalmazott módszerek körét értjük.

A hagyományos tanulásszervezési módszerek mellett új, korszerű módszertani elemekkel színesítjük a tanítási óráinkat.

Az alkalmazott módszer kiválasztásának alapelvei:

- A módszert mindenkor a pedagógiai célhoz, a célrendszerhez igazítjuk.
- A módszer megválasztása igazodjék a tanuló fejlettségéhez, állapotához, szükségletéhez.
- Vegyük figyelembe a tanuló életkori sajátosságait, előzetes tudását, norma és szokásrendjét, a többségtől eltérő kultúráját.
- A módszert az adott helyzethez, szituációhoz igazítjuk.
- A sérült gyermek személyiségét figyelve a választott módszerek elsődlegesen ösztönzők, pozitív megerősítést szolgálóak legyenek.
- A módszerek kiválasztásában vegyük figyelembe, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók elsődlegesen tapasztalati személyiségek, így a tapasztalatszerzésnek a követendő mintaadásnak, a modellnyújtásnak, a gyakorlásnak, a megerősítésnek, a szerepjátékoknak, fejlesztő beszélgetéseknek jelen kell lennie a tanítás, tanulás folyamatában.

Hasonlóan központi szerepet kell biztosítani a tevékenységek megszervezésének, a tevékenységhez kötődő módszerek alkalmazásának:

- A megbízások, a feladatok teljesítésének, a szabályok, a szokások követelésének, gyakorlásának, az ellenőrzés és értékelés tevékenységeinek, az önállóság kialakításának, az egészséges életmód szokásrendszerének, az önálló életvezetés tevékenységeinek gyakorlásának.

V. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

1. A szocializációs, nevelési mutatók erősítése.
2. Az egészség megőrző, óvó attitűd kialakítása.
3. A természet és a környezettudatos magatartásformák elsajátítása.
4. A tanulás „megtanítása”, az egész személyisége fejlődése, fejlesztése érdekében.
5. A kommunikációs neveléssel a tanulók sikeres szocializációjának kialakítása, tudásuk gyarapítása céljából.

A személyiségfejlesztést nem kívánjuk külön kezelni a közösségfejlesztéstől, hiszen kölcsönös, szoros kapcsolat fűzi össze tartalmi, módszerbeli, s a megvalósulás színterei tekintetében. A személyiség alakulása, alakítása nem független az adott közösségtől, annak fejlődéstörvényeitől. Az egyén a maga tulajdonságaival viszont hatással van a közösségre.

Ez az együttes hatás még erőteljesebb sérült tanulóink esetében, ebből következően fejlesztésük, fejlődésük térben és időben elválaszthatatlan. A társadalom elvárt norma- és szokásrend megismertetése, értelmezése, elfogadtatása központi kérdésként kezelt feladat az intézményben.

Feladataink differenciáltan jelentkeznek a tanulók életkorának, tehetségének megfelelően.

Az életkorhoz, a fejlettséghez igazítjuk a tartalmat, a teljesítés elvárható szintjét, a tevékenység elvárható gyakorlásának helyszínét, idejét. Az iskolai terepen túl kitüntetett szerepet szánunk az erdei iskolai programoknak, túráknak, kirándulásoknak, a közös sport és kulturális rendezvényeknek.

V./1. A személyiségfejlesztő prevenciós programok hatékony tényezői

Érzelmi készségek

- Az érzések azonosítása és megnevezése.
- Az érzések kifejezése.
- Az érzések intenzitásának felmérése.
- Az érzések kezelése.
- A vágyteljesítés késleltetése.
- Az indulatok ellenőrzése.
- Stresszcsökkentés.
- Az érzések és a cselekedetek közötti különbség felismerése.

Kognitív készségek

- Én-beszélgetés – „belső párbeszéd” egy téma rendezésére, a saját magatartás vitatására vagy megerősítésére.
- Társas jelzések leolvasása és értelmezése – felismerni a társas befolyás hatását a saját viselkedésre és a tágabb közösség szemszögéből tekinteni önmagunkra.

- Alkalmazni a problémamegoldás és a határozathozatal bevált lépéseit – vagyis az indulat megfékezését, a cél kitűzését, a lehetséges cselekvésmódok azonosítását és a következmények felmérését.
- Megérteni mások szempontjait.
- Tudomásul venni a magatartási normákat (hogyan mi elfogadható magatartás és mi nem).
- Pozitív életszemlélet.
- Öntudat – például saját lehetőségeink reális megítélése.

Magatartási készségek

- Nem verbális kommunikáció – szemkontaktus, kifejező mimika, hanghordozás, gesztusok, stb.
- Verbális kommunikáció – világosan megfogalmazott óhajok, a kritika megszívlelése, a negatív befolyással szembeni ellenálló képesség, mások meghallgatása, segítése, pozitív kortárs csoportokhoz való csatlakozás.

Az önismeret tananyagának főbb pontjai

- öntudat
- személyes döntéshozatal
- az érzelmek kezelése
- stresszkezelés
- empátia
- kommunikáció
- feltárlkozás
- tisztánlátás
- önmagunk elfogadása
- személyes felelősségérzet
- határozottság
- csoportdinamika
- konfliktusmegoldás

Segítő életmódra nevelés:

A nevelés szociális értékrendek megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti viselkedés, magatartás elsajátításának, a szociális képességek kiépülésének, kreativitás növekedésének elősegítését jelenti. Ebből következik, hogy a nevelés, személyiségfejlesztés feladata kettős:

- a szociális kompetencia eszköztárának gyarapítása, valamint
- a pozitív egyéni értékrend és a képességrendszer kiépülésének, kreativitás növelésének segítése.

A segítő életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- az érték tudatosítása,
- megfelelő szociális szokások, minták, attitűdök, meggyőződések, készségek és ismeretek elsajátításának elősegítése,
- a szabályok fontosságának felismertetése,
- megértetni a szabálytudat, a döntési szabadság és felelősség szerepét,
- tanulja meg érzelmeit kifejezni, felkészítés a felelősségteljes döntés képességére,

- megismertetni és elsajátíttatni a szociális viselkedés alapvető szabályait,
- a társas viselkedés szabályszerűségének megismertetése,
- a közösségi kapcsolatrendszerek elemzése,
- a kapcsolatok kialakításának és fenntartásának módjai, kommunikációs készség kialakítása,
- konfliktuskezelési ismeretek nyújtása,
- lehetőséget adni nekik arra, hogy megismerhessék önmagukat és társaikat, megtanulhassák a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
- ösztönözzük szerepvállalásra,
- reális önértékelés, önfogadás kialakítása,
- tegyük képessé a valósághoz való alkalmazkodásra,
- érdeklődjön mások véleménye iránt,
- az egyéniség tiszteletére nevelés,
- a pedagógusok rendszeresen éljenek a segítő együttműködés változatos formáival (együtt cselekvés, közös feladatmegoldás, közös kirándulás...) - egyéni példamutatás szerepe,
- pozitív szociális értékrend kialakítása: empátia, tolerancia, előítélet mentesség,
- együttműködés a családdal, társadalommal, az azonos értékrendszer kialakítása érdekében,
- vállalja a választás felelősségét; életigenlő bizakodó, örülni tudó életattitűd,
- érjük el, hogy képesek legyenek rövid és hosszú távú célok megfogalmazására, pályaválasztási terveik követésére, egy választott szakma felé elindulni; egészséges, kockázatvállaló magatartást tanúsítsanak a célok megvalósításában.

VI. AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, OSZTÁLYFŐNÖK FELADATA, A PEDAGÓGUS INTÉZMÉNYI FELADATAI

Az iskolában működő legkisebb közösség az osztályközösség. Kialakításában, formálásában a legnagyobb szerep az osztályfőnökre hárul. Felelőssége, hatásköre nem csak a rábízott tanulók személyiségfejlesztésében óriási, hanem a jó, támogató közösség kialakításában is hatalmas szerepe van.

Az osztályfőnöki munka tartalma a pedagógus szerepből és az osztályfőnöki szerepből adódik.

Az osztályfőnöki munka jellemzői:

- komplex, átfogó – a teljes gyermeki személyiségre irányul.
- Differenciált – személyiség és közösség fejlesztése folyamán egyéni követelményeket támaszt.
- Rugalmas – feladatai csak részben tervezhető, ellátása rugalmasságot, spontaneitást igényel.

Az osztályfőnöki munka feladatkörei:

Közvetlen nevelőmunka – (minden pedagógusra vonatkozik)

- A tanulók számára ismeretek átadása fejlettségük, értelmi képességük szintjén.
- Az aktuális események feldolgozása a tanulók megértési szintjén.
- Különböző értékrendek megismertetése, a kultúrahasználat megtanítása.
- Konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység, mentálhigiénés szemlélet alkalmazása. Az osztályban kialakult konfliktusok kezelése, megoldása.
- Törődés a gyermekek aktuális problémáival, gyermekvédelmi munka.

Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok –

- A haladási napló naprakész, esztétikus vezetése, a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése.
- Igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása. Hiányzások leadása utazási igazolványok kiadásához. Intézkedések megtétele a gyermek- és ifjúság védelmis kolléga felé. Pedagógiai jellemzések elkészítése a gyermekvédelem, szakértői bizottság és hatóságok felé.
- Félévkor és év végén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezleten a tantestület tájékoztatására. Félévi értesítők, anyakönyvek és bizonyítványok írása.

Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása –

- Kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal, a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel.
- A szülők közötti felvilágosító munka; szabadidős tevékenységek, programok szervezése.

A pedagógus kötelességeit és jogait a KT.62§ részletesen taglalja.

„A pedagógus feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.” (Kt..62§)

Feladata:

- A rábízott gyermek személyiségének fejlesztése, tehetségének kibontakoztatása, figyelembe véve a tanuló egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét. Ha szükséges egyénileg foglalkozzon vele és segítse felzárkózását. Folyamatosan építő jelleggel értékelje munkáját.
- A tehetséges tanulók tehetségének kibontakoztatása, „karrierének” építése.
- A tanulók erkölcsi fejlesztése, a közösségi együttműködés szabályainak elsajátítása a gyerekekkel.
- Egymás szeretetére és a családi élet értékeinek tiszteletben tartására nevelje diákjait.
- Nevelőmunkájában hangsúlyt kapjon a környezettudatosság, az egészséges életmód és a haza szeretete.
- Együttműködő kapcsolatot építsen ki a szülővel, gyámmal, kollégákkal és a gyermek- és ifjúság védelmis előadóval, folyamatosan tájékoztassa őket a gyermekkel kapcsolatban.
- Feladata, hogy a rábízott gyermek testi-lelki egészségét lehetőség szerint minden ismert módszerrel és eszközzel fejlessze és megóvja.
- Ismeretek átadására sokoldalú és változatos módszereket használjon, azokat tárgyilagosan tálalja tanítványai felé. Szakszerűen megtervezve irányítsa a tanulók tevékenységét.
- A pedagógiai programban előírtak szerint értékelje a tanulók munkáját.
- A nevelőtestület tagjaként vegyen részt a döntési és véleményezési munkában. Munkaközössége aktív tagjaként, képviselőjeként tevékenykedjen az értekezleteken.
- Folyamatosan képezze magát.
- A haladási naplót naprakészen vezesse. Tanmenetét időre készítse el és folyamatosan frissítse azt. Vezesse a jelenléti ívet.
- A munkatervben rögzített ünnepélyeken vegyen részt.

VII. A TANULÓ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE.

A Köznevelési Törvény 48. §-a a tanulók legfontosabb közösségeként említi a diákönkormányzatot.

„ Az iskola, a kollégium tanulói a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében –a házirendben meghatározottak szerint – diákköröket hozhatnak létre, melyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.” (Kt. 48.§ (1))

Döntési jogkört gyakorolnak:

- közösségi életük tervezésében, megszervezésében,
- tisztségviselőik megválasztásában.

Véleményezési jogkörük van:

- a szervezeti működési szabályzat elfogadása előtt,
- a tanulók szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználása előtt,
- a házirend elfogadása előtt.

A diákok életében fontos szerepet játszik a Diákönkormányzat (továbbiakban DÖK), programjaival, az általa működtetett és szerkesztett iskolarádióval és iskolaújsággal. Tevékenyen hozzásegíti az iskola diákjait, hogy a város más iskoláinak tanulóival kapcsolatokat építhessenek. Mindezek mellett, létjogosultságából adódóan védi a tanulók jogait, érdekeit.

A programokat a DÖK képviselői a szemeszterek alatt havi rendszerességgel szervezik az iskola diákjai részére. Egy részük biztosítja a kulturált szórakozást, kapcsolódást számukra (pl.: farsang, gyereknap, stb.). Vannak köztük olyanok is, melyek hasznos tevékenységre serkentik a fiatalokat (pl.: papírgyűjtés, őszi, tavaszi nagytakarítás, stb.). Ezen kívül megszervezik minden hónap utolsó hetében az Iskolagyűlést. Ez a fórum lehetőséget ad az aktuális események megbeszélésére, információk közzétételére.

Az iskola és diákjai, tanárai életével kapcsolatos információk áramoltatásában nagy szerepet játszik az iskolarádió és az iskolaújság (IM – BOLYGÓ) szerkesztése is. A DÖK által létrehozott és működtetett médiumok szintén szolgálják a diákok szórakoztatását, informálását.

A DÖK képviselői kapcsolatban állnak a városi diákság szervezetével (TAVI – DÖK). Folyamatos tájékoztatást nyújtanak annak tevékenységéről, hirdetik és animálják tanulóinkat az általuk szervezett programok részvételére.

A DÖK, mint az iskola diákjainak érdekvédelmi szervezete, igyekszik kiállni a tanulók mellett minden alkalommal, ha őket valamilyen sérelem éri. Kötelezettségként vállalja továbbá, hogy részt vegyen, legalább egy képviselő által, azokon az alkalmakon, melyeken vétséget elkövetett diákok számonkérése történik (pl.: diák fegyelmi tárgyalása). Az iskolai életben való jelenlétével a DÖK ösztönözni szeretné a diákokat arra, hogy bátran fejezzék ki igényeiket, kérjék problémáikra a segítséget, támogatást, sikereikre, kiválóságukra, ha szükségük van a buzdítást.

A DÖK tevékenységének célja, hogy az iskola tanulóiból egy összetartó, hasonló értékeket elfogadó és ez által aktív életet élő közösséget hozzon létre, segítse ennek a közösségnek a fennmaradását.

Az értelmileg akadályozott diákok nem rendelkeznek olyan nagyfokú önállósággal, rátermettséggel, hogy a feladatokat teljes mértékben - még felnőtt irányításával is - el tudják látni. Ezt a fórumot a heti otthongyűlésekkel kívánjuk tanulóink számára pótolni és biztosítani. A felelősök, megbízatások kijelölése és értékelése nyilvánosan, a gyermekek és a felnőttek részvételével történik.

A legkisebb megbízatás is fejlesztőleg hat, elmélyíti a fontosság érzését. Igyekszünk minél több tanulót bevonni a megbízatások végzésébe a diákotthoni felszerelések, berendezések fokozottabb óvása, a környezet csinosítása, a tisztaság, a rend védelme, a hagyományok ápolása érdekében.

VIII. EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Az intézmény egészségfejlesztési folyamatát „A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet” 128 § (2) és (5) bekezdése az iskolai megvalósításban oly módon szabályozza, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Általános cél: A tanulóknak tudatosítani, hogy a teljes emberi élet feltétele az egészség megóvása. Felismertetni, hogy az ember egészsége olyan érték, amelyért mi magunk vagyunk a felelősek.

A program további célja a civilizáció társadalmi, környezeti összefüggései révén a tudatos életvezetés megismerése, a toleráns személyiség kifejlesztése, a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása, a helyes önértékelés, a konfliktuskezelés. A nevelőmunka eredményeként egy egészséges személyiségfejlődést megvalósítani, a harmonikus élet értéként való tiszteletére nevelni.

A program alapelve: Az iskolai egészségnevelés folyamatában olyan élő helyzeteket kell biztosítani, amelyben változik tanulóink magatartása, viselkedése, attitűdje. Ezért a program a nevelés minden színterén jelen van.

Az egészségnevelési célok megvalósulásának pedagógiai feltételei:

- a fejlesztési folyamat vegye figyelembe a gyerekek sajátos fejlődési ütemét, sérülését, életlehetőségeit,
- a nevelési folyamatban alkalmazza a sérülésspecifikus eljárásokat, terápiákat, szociális tréningeket,
- alakítsa ki a tanulók problémák iránti érzékenységet, építse erre a tanulásirányítás folyamatait,
- teremtsen élet-közeli társas helyzeteket, amelyben tapasztalatokat szerezhet, szokásrendeket sajátíthat el, hatékonyabban tanulhat,
- a folyamatban építsen a tanulók előzetes tudására, a már elsajátított ismeretek megerősítésére, beillesztésére, alkalmazására,
- a fejlesztés a szülő bevonásával történjen, építsen a gyermek nevelő környezetére,
- az értékelés, visszajelzés, - ítélezéstől mentesen – legyen jelen az egészségnevelés folyamatában,
- a másságot, szociokulturális különbségeket vegye figyelembe és építsen a tanulók értékeire,
- alakítsa ki a rendszeres testmozgás, az egészséges táplálkozás igényét.

A prevenció (megelőzés) területei:

Elsődleges megelőzés:

Feladatunk a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul:

- egészséges táplálkozás biztosítása,
- a szabadidő aktív eltöltése,
- mindennapos testmozgás biztosítása, mely a heti 5 testnevelésórában valósul meg,
- személyi higiéné,
- lelki egyensúly megteremtése,
- harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása,
- családtervezési módszerekkel való megismertetés,
- egészséges és biztonságos környezet kialakítása,

- egészségkárosító magatartásformák elkerülése,
- a járványügyi és élelmiszer biztonság megvalósítása.

Másodlagos és harmadlagos megelőzés:

Feladatunk a már meglévő betegségnek és hatásainak feltartóztatása vagy lassítása (korai kórmegállapítás, megfelelő kezelés, betegség visszatérésének akadályozása, idült állapot súlyosságának csökkentése – hatékony rehabilitáció)

:Az egészségnevelés iskolai területei

- iskolai programok
- tanórai foglalkozások
- tanórán kívüli foglalkozások
- tájékoztató fórumok
- iskolán kívüli rendezvények

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges alkalmazott módszerek:

Tanulóink fizikai állapotát 5-12. osztályig tavasszal a NETFIT (Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt) alapján mérjük fel.

Játékos egészségfejlesztő testmozgás 1-4. osztályban

Délelőtti tanórák keretén belül:

A heti 5 óra testnevelésórával a mindennapos testnevelést valósítjuk meg.

Játékos mozgástevékenységgel gazdagítjuk és fejlesztjük a tanulók mozgásműveltségét. Ezzel együtt a szellemi és fizikai kitartásuk és érzelmviláguk fejlődik.

- Játékos és határozott formájú szabad-társas kéziszer gyakorlatok végrehajtása.
- Labdás feladatok. Néhány egyszerű, a szabadban végezhető játék.
- Koordinációs képességeket fejlesztjük játékos formában olyan szintre, hogy alkalmassá tegyünk őket a későbbi hatékony, mozgásos cselekvés tanulására, sportolásra.
- Koordinációs képességekben elmaradt tanulókkal a tanórákkal párhuzamosan képzett gyógytestnevelő foglalkozik, szenzomotoros foglalkozást tartva.
- Kiemelkedően jó képességű tanulókat a délutáni plusz mozgásos foglalkozásokra utaljuk.

Délutáni tanórán kívüli foglalkozások

Tehetséges, sportot kedvelő alsó tagozatos tanulók részére heti három órában nem kötelező játékos foglalkozásokat tartunk:

- Labdajátékok (zsinórlabda, labdarúgás, fogyasztó, partizán játékok).
- „Kapkodd a lábad” (játékos sor- és váltóverseny)
- Görkorcsolya (szabad- és formációs gyakorlatok tanulása).

A komáromi tagintézményben 3 óra áll rendelkezésre sportköri foglalkozások tartására, alsós, felsős és szakiskolai szakkört szervezünk

Az egészségesebb életmód kialakítására irányuló módszerek

- hagyományos egészségnevelés, felvilágosítás
- rizikócsoporthoz megközelítés
- érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások

- pozitív kortárshatásokra építés
- közösségi alapú komplex egészségfejlesztő programok

Az intézmény fontos feladata, hogy összegyűjtse az iskola szűkebb és tágabb társadalmi környezetében már kialakult segítő kapcsolatokat.

Belső kapcsolatok (az intézményen belüli kapcsolatok):

- intézményvezető
- egészségnevelő
- iskolaorvos, védőnő, fogorvos
- ápolónők (szakdolgozók)
- testnevelő
- szaktanárok
- diákönkormányzatot segítő pedagógus
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- az intézmény valamennyi dolgozója

Külső kapcsolatok:

- fenntartó
- szülők
- háziorvosok
- pszichológus, gyermekpszichiáter
- gyermekjóléti szolgálatok, nevelési tanácsadók, családsegítők
- az ÁNTSZ megyei intézeteinek egészségfejlesztési szakemberei és más egészségügyi intézmények, szervezetek
- rendvédelmi szervek

Az egészséges és kulturált életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- ismertessük meg a tanulókkal az egészséges és biztonságos élet értékeit,
- az önnevelésre való képesség kialakítása,
- legyenek képesek a saját egészségükkel kapcsolatos felelősségük belátására és megfogalmazására,
- az önmagunkért és másokért érzett felelősség felkeltése,
- az egészséget megőrző szokások kialakítása,
- az egészséget károsító tényezők megismerése, a szenvedélybetegségek meghatározása
- a megelőzés tudatának kialakítása,
- stresszhelyzetek és kockázati tényezők felismertetése,
- szerezzenek jártasságot a veszélyhelyzetek felismerésében,
- fedezzék fel önmaguk megvédésének lehetőségeit és felelősségét,
- a helyzetfelmérésre (felismerésre) és a döntésre való képesség kialakítása,
- tanuljon meg választani,
- Elősegítjük a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését, és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- Biztosítjuk az iskolai egészségnevelést és az iskolai egészségügyi szolgáltatásokat.
- Együttműködünk a helyi közösség szakemberével és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. (Egészséges étkezés, testedzés, szabadidő hasznos eltöltése, lelki egészségfejlesztés és tanácsadás.)
- Segítjük a diákokat, az iskola személyzetét, a családokat egészségük megőrzésében.
- tudjon ellenállni a kortárscsoport negatív nyomásának:

- tudjon nemet mondani,
- legyenek ellene szóló érvei,
- képesek legyenek ezek megfogalmazására és hangoztatására,
- képesek legyenek az egészséggel kapcsolatos pozitív elképzeléseinek megvédésére,
- legyen személyes véleményük, és képesek legyenek az ennek megfelelő viselkedésre,
- tanuljanak meg lemondani valamiről, és esetenként legyenek képesek a frusztrációk vagy a bánat elviselésére (legyenek képesek kisebb frusztrációk elviselésére),
- frusztrációs helyzetekben (mások elutasító viselkedése, kapcsolatteremtési nehézségek, kisebbségi érzés, agresszivitás, kudarc, kimerültség esetén) képesek legyenek a legális drogok (cigaretta, alkohol, gyógyszerek), illetve a droghasználat mellőzésére és más típusú megoldások keresésére,
- tegyék képessé a különböző negatív előjelű emocionális állapotok (harag, agresszió, csalódottság) tudatosítására,
- elfojtás helyett tanulják meg elfogadni és kifejezni érzelmeiket,
- tanulják meg a szomorúság, bizonytalanság, a szorongás kifejezésének módjait,
- önmagukba zárkózás és visszavonulás helyett tudjanak egy olyan személyt keresni, akiben megbíznak, és akivel megbeszélhetik gondjaikat,
- a nemi identitástudat megerősítése,
- ismertessük meg a veszteségkezelés módjaival,
- a tanulói önértékelés rendszeressé válása a nevelőmunka során is,
- képesek legyenek a szabadidő hasznos eltöltésére,
- képesek legyenek valódi értékeik megbecsülésére, és ezáltal önbizalmuk megszilárdítására,
- legyenek képesek a náluk nagyobb tekintéllyel (szülők, tanárok, hatóság) való kulturált konfrontációra,
- tanulják meg a konfliktusokat megoldani,
- tudják kritikusan szemlélni mindazt, ami divatos, ez vonatkozik bizonyos értékekre is,
- a kockázat vállalásának pozitív és negatív következményei: ismerje fel, hogy a tömegtájékoztató felhasználásával az ember és a közösségek könnyen manipulálhatók,
- a társadalmi-fogyasztási szokások, hagyományok, kultúrák szerepe életükben; az intézmények, a humán szolgálatok, a szakemberek megismertetése,
- belső harmóniára törekvés, megismertetni az alkotó életforma fogalmával,
- rávezetni arra, hogy elfogadják saját felelősségüket az életminőségük kialakításában, segíteni a jövő tervezését,
- tudatosítani a pozitív jövőkép fontosságát.

IX. ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁNAK TERVE

Az emberi élet a legdrágább kincs a világon. Az emberi élet védelme a legfontosabb feladat az ember számára. Az életmentés állampolgári feladat, ezért tanulóink szocializációja szempontjából nagyon fontos, hogy a gyerekek képességeikhez és életkorukhoz mértén elsajátítsák az alapvető elsősegély-nyújtási ismereteket.

A 3. és 4. osztályokban a környezetismeret órákon a megfelelő módon, a megfelelő segítség hívását tanulják meg gyermekeink. Játékos formában, szerepjátékok segítségével a gyógypedagógus segíti őket az órák folyamán.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítása 5. osztálytól a természetismeret tantárgy keretében az „Ember megismerése és egészsége” témakörön belül történik. Az ismeretek megszerzése főként a gyakorlatorientált órákon bemutatással, szituációs játékokkal valósul meg. A szakszerűséget szakemberek meghívásával (orvos, védőnő, ápolónő) kívánjuk biztosítani.

A szakiskolában a természetismeret tantárgyon belül az „Egészségtan – Környezet-egészségtani és munka-egészségtani ismeretek” témakör nyújt lehetőséget az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítására. Az órák szakemberek bevonásával történik.

A tanévet minden osztályfokon tűz és balesetvédelmi osztályfőnöki óra megtartásával kezdjük. Az ismeretek felidézésével, következtetésekkel, magyarázatokkal, szituációs játékokkal próbáljuk tanulóinkat a gyermekbalesetek elkerülésére nevelni.

Az ismeretek számonkérése játékos formában, a tanulók életkorának megfelelően, az őszi túrán szervezett akadályversenyen, egy próba keretein belül történik. A pedagógusok így kapnak visszajelzést munkájuk eredményéről.

A Diákönkormányzat is fontos feladatnak tartja az egészséges életre nevelést. Vendég szakemberek hívásával érdekes előadásokat hallgathatnak tanulók, mely az elsősegélynyújtás fontosságára hívja fel a figyelmüket.

Az értelmileg akadályozott tanulók az önkiszolgálás, a környezetismeret és az életvitel órák keretében kapnak elemi oktatást az elsősegélynyújtás alapismeretiről.

X. KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

Általános cél:

Elősegíteni a tanulók környezettudatos magatartását az élő természettel, az épített, a társadalmi környezettel, valamint a saját életvitelük tekintetében. A szűkebb környezet megismerése és megszerettetése értelmileg akadályozott tanulóinkkal minden nevelő kiemelt feladata. Megismertetni a tanulókat, az élővilágot, és benne az embert veszélyeztető környezeti válsággal, globális problémákkal, lakóhelyükön is fellelhető környezeti gondokkal. Felébreszteni a felelősségérzetet, a tenni akarást a környezeti értékek megőrzésére. Megtanítani gyerekeinket a természetben, a környezetben eligazodni, felelős döntéseket hozni életére, családjá jövőjére és tágabb közösségére vonatkozóan. Képessé tenni őket arra, hogy bekapcsolódjanak a természet, a gazdaság, a társadalom terén mutatkozó válságkezelésben.

Alapelve:

Konkrét példákon keresztül **bemutatni** a környezet állapotát, folyamatait; - **megértetni**, hogy az ember életét, személyes biztonságát milyen veszélyek fenyegetik; - **megtanítani, személyes tapasztalatot szerezni** a környezeti konfliktusok kezelésére; - **érzékennyé, motiválttá tenni** a feladatok elfogadásában.

Értelmileg akadályozott tanulók csak azt fogják védeni, amit ismernek és szeretnek.

Iskolánk folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

- Elősegítjük a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését, és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakítunk ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- Biztosítjuk az iskolai egészségnevelést és az iskolai egészségügyi szolgáltatásokat.
- Együttműködünk a helyi közösség szakemberével és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. (Egészséges étkezés, testedzés, szabadidő hasznos eltöltése, lelki egészségfejlesztés és tanácsadás.)

- Segítjük a diákokat, az iskola személyzetét, a családokat egészségük megőrzésében.

A környezeti nevelés tartalma az utóbbi időben világszerte kiszélesedett. Magában foglalja a természet és az emberiség jövőjének fenntarthatóságát. Nagyobb hangsúlyt kap a környezeti tudat és erkölcs. Ezért szükség van hatékony személyiségformálásra, az önszabályozásra és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítésére.

A fenntarthatóságra nevelés lényegében azt jelenti, hogy az oktatás kapcsolatokat hozzon létre környezeti, a társadalmi és a gazdasági rendszer között a célból, hogy megértessük e kapcsolatok működési szabályait. Ennek központi gondolata a „környezeti polgárrá” nevelés, azaz a természeti, az épített, a társas-társadalmi környezet fenntarthatósága érdekében szükséges ismeretek, magatartásminták, értékek és életviteli szokások megtanítása. Ez integrált tantárgy - és tudományközi megközelítést igényel.

A Nemzeti Alaptanterv és a kerettantervek lehetőséget nyújtanak arra, hogy ne tantárgyakra elaprózva tanítsunk, hanem holisztikusan ismerkedjünk a világgal és arra is, hogy az oktatás középpontjában ne a tananyag, hanem a tanuló fejlesztése álljon.

A környezeti nevelés hosszú távú céljai:

- Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását.
- Kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségén alapuló környezetkímélő magatartást.
- Érzékennyé tenni a környezet állapota iránt.
- Bekapcsolni a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
- Legyen meghatározó életmódjukban a természet tisztelet, a felelősség vállalása.
- Válgjon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés.
- Elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség:
 - az emberiség közös öröksége; a környezet minőségének fenntartása és javítása,
 - az általános emberi egészségvédelem, az ökológiai egyensúly fenntartása,
 - a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása,
 - minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelméhez,
 - képessé válni az élethosszig tartó tanulásra.

A környezeti nevelés céljaiból adódóan feladatunk tehát, hogy:

- környezetbarát attitűdöket, szokásokat alakítunk ki a tanulóknak,
- a nevelés épüljön saját tapasztalatra, átélt élményre, a konkrét példákra,
- a megismerési folyamatot, a vizsgálódás módszereinek elsajátítását, az önálló tanulást és tevékenységet a sérüléshez alkalmazkodó közvetlen és közvetett segítség, irányítás kísérfje,
- a tanulási folyamat változatos terepen, korszerű módszerekkel valósuljon meg,
- a tanulási tevékenység építsen a tanulók előzetes tudására és segítse a környezettudatos magatartás kialakulását,
- a nevelési cél érdekében a család támogatásának megnyerése
- a természeti és társadalmi környezetről tényeket, ismereteket, problémamegoldó gondolkodást közvetítünk,
- segítjük a környezeti folyamatok, összefüggések megértését.
 - Az értelmileg akadályozott tanulóknak:
 - Meg kell ismerniük a település közvetlen környezetének természeti-környezeti adottságait:
 - - földrajzi fekvés, domborzat, éghajlat, vízrajz, növény-és állatvilág,

- - védett, fokozottan védett területek, fajok, (őszi kikerics, gólya)
- - szennyező források a közvetlen és tágabb környezetben (erőművek: Tatabánya, Oroszlány)
-
- A település társadalmi és gazdasági adottságai:
- - település típus, népesség, foglalkoztatottság, munkanélküliség,
- - egészségügyi helyzet, gyakori betegségtípusok,
- - gazdasági jelleg, ásványkincsek, nyersanyagok, jelentős vállalatok,
- - történelmi, kulturális értékek, védett objektumok,
- - hagyományok,
- - kapcsolatrendszer.
- Az iskola külső-belső környezetét:
- - az épület külső-belső képe,
- - park, gyakorlókert, udvar,
- - energia, fűtés,
- - hulladék gyűjtése, hasznosítása,
- - fásítás, zöldítés foka, lehetősége,
- - felszereltség,
- - infrastrukturális adottságok.
-

A környezeti nevelés színterei:

Tanítási órákon

- a növényápolás és gondozás az osztályban, berendezések védelme, rendeltetésszerű használata, viselkedés a parkokban, játszótéren, utcán,
- szelektív hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás,
- környezetbarát szerek, anyagok ismerete, használata,
- a világörökség részét képező műemlékek megismerése, stb.

Tevékenységek

- a tanulás tanítása,
- kooperatív és interaktív technikák alkalmazása,
- drámapedagógia,
- döntéstechnikák,
- a cselekedet következmények előre tervezése.

Tanítási órákon kívül

- a környezetvédelmi jeles napok megünneplése
 - Április 22.: a Föld Napja
 - Május 10.: Madarak és Fák Napja
 - Szeptember Autómentes nap
- a környezeti-természeti értékek feltárását bemutató szakkörök, önképző körök
- bekapcsolódás vetélkedőkbe, versenyekbe
- az egész iskolai életre ható, átfogó környezeti, nevelési projektek szervezése
- egészségvédő és környezetvédő szokások kialakítása
- környezetvédelmi akciók szervezése

- hulladékgyűjtés
 - nyári táborok, iskolai kirándulások
 - bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe
 - kiállítások rendezése
 - bekapcsolódás a Magyar Madártani Egyesület Madárbarát Iskola programjába
 - Projekthét szervezése a környezeti nevelés elmélyítése céljából
-
- iskolai kiadvány, a Diákönkormányzaton belül Környezetvédelmi Minisztérium működtetése
 - kapcsolattartás külső segítő partnerekkel.

Törekszünk a humánus légkör megteremtésére, melyben lehetővé válik a gyerekek érzelmi kiteljesedése.

XI. A TANULÁS

A tanulásban akadályozott tanulók:

A sajátos nevelési igényű tanulók a kognitív funkciók sérülése miatt önállóan nem képesek a fejlettségüknek legjobban megfelelő tanulási technika elsajátítására. Így az iskolába lépés pillanatától kezdve fontos feladat a tanulás megtanítása, a tanuláshoz való viszony, a motiváltság megteremtése.

Megtanítjuk tanulóinkat az alsó tagozatban a rövid, egyszerű szövegkezelésre, elemzésre, értelmezésre, a bevezetés technikájára. A tanulás tanításának fontos eleme, hogy a tantárgyak taneszközeit megtanulják adekvátan használni. A tanulás tanításának részét képezik az egyszerű memoriterek, versek tanulása, az egyéni sajátosságoknak megfelelően az ismétlés, felidézés módjainak elsajátítása.

Felső tagozaton előtérbe kerül az elsajátított tanulási módszerek alkalmazása, az önálló tanulás megvalósítása. Felső tagozatos tanulók esetében működni kell a páros tanulásnak, a kis csoportos együttműködésben a csoportmunkának.

Gyakorolják és alkalmazzák a tankönyvekkel, feladatlapokkal, munkalapokkal való önálló tanulást, a szövegfeldolgozás, értelmezés formáit, fejlettségüknek megfelelő feldolgozási lehetőségeket. El kell sajátítani a hatékony önellenőrzést, hibák javítását, értelmezését, a tanuláshoz szükséges speciális taneszközök használatát.

Képességeik szerint el kell juttatni a tanulókat az egyszerű vázlatkészítéshez, jegyzeteléshez. A tanulás tanításában kiemelt feladat a tanulási motívumok erősítése.

Az értelmileg akadályozott tanulók esetében:

Az értelmi akadályozottsághoz többnyire egyéb fogyatékosságok vagy betegségek társulnak, elsősorban beszéd- és mozgássérülés, epilepszia, autisztikus magatartás. Az elmúlt években a többségi iskolába járó tanulókhoz hasonlóan mind gyakrabban jelentkezik hiperkinetikus viselkedészavar és az érzelmi élet különböző sérülése is.

Az értelmi akadályozottság gyakran a megjelenés és feltűnő külső jegyek alapján is felismerhető.

A sérülés általában közvetlenül a születés után, de néhány hónapos korban már szinte minden esetben felismerhető. Ezért az első gyanújelek észlelésekor már nagyon fontos a speciális foglalkozás megkezdése, mert ez az életkor soha vissza nem térő lehetőségeket rejt az agyi funkciók fejlesztésére.

A későbbi életkorban jellemzően mozgásos összerendezettségük a nagymozgások terén is bizonytalan, manipulációjuk gyakran ügyetlen, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Gondolkodásuk konkrét, beszédük egyszerű, a beszédmegértés hiányos.

Sérült a figyelem, a kitartás, a koncentrációs képesség, az emlékezet, a tanulási motiváció.

Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen

a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

Az értelmileg akadályozott tanulók esetében az alábbi jellemzőkre kell tekintettel lennünk a tanulási feladatok kijelölésekor:

- Az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés megváltozása
- Sajátos tanulási képességek
- Egyéni szükségletek
- A felnőttkori élet behatárolt lehetőségei

Általános feladatok:

- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása. Ennek érdekében fontos a pozitív visszajelzés a gyermek teljesítményével kapcsolatban, minden tevékenységbe be kell vonni a befogadott gyermeket.
 - A szocializációs képességek kiemelt fejlesztése. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a gyermek kapcsolatainak alakulását, a többségi intézmény szabályaihoz való alkalmazkodás képességét.
 - A tanulói aktivitás serkentése folyamatos motivációval. Az értelmileg akadályozott tanulónál gyakran találkozunk a tevékenységek iránti alacsony késztetéssel, a tanulás erőfeszítése iránti közömbösséggel. A gyermek passzivitását a tevékenységek követelményszintjének helyes megválasztásával és a dicséret folyamatosságának biztosításával lehet elkerülni.
 - Gyakorlatorientált képzés. Az értelmileg akadályozottak elvont gondolkodásának sérülése következtében a tanulási mechanizmus sikeresebb tevékenységbe ágyazva, a gyakorlati megvalósítások során. A tevékenykedtetés és a gyakoroltatás a megtartás elsődleges biztosítéka.
 - Az életviteli technikák elsajátítása. Az értelmileg akadályozott gyermeket és fiatalot az önálló életvitel kialakulása terén is folyamatosan támogatni kell. Minden, a társadalmi normák által elfogadott viselkedési és magatartási forma, a hétköznapi élet szokásai, praktikus eljárásai a tananyag részét képezik, és folyamatos fejlesztésre, korrigálásra szorulnak. Ezért fontos nevelési és képzési szintér a napközi otthon is.
 - Egyénre szabott terápiás eszközök és eljárások alkalmazása. Minden értelmileg akadályozott gyermek fejlesztése más és más kiegészítő terápia alkalmazását igényli. Ezeket a tanórán és a tanórán kívüli nevelésben is szükséges figyelembe venni, és lehetőség szerint az egyéni habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon koncentrált módon kell alkalmazni.
 - Az épen maradt részképességek feltárása és fejlesztése. Az értelmileg akadályozott gyermek értelmi sérülése soha nem terjed ki tökéletesen egyenletes módon a teljes intellektusra. Mindig vannak olyan képességek, amelyek kevésbé sérültek. Ezeket a fejlesztés során fel kell tárni, mert ezáltal más képességek hatványozottabban fejlődnek.
 - A követelményszint nem teljesítése esetén is meg kell tartani a személyiségfejlődés és az érzelmi élet fejlődése érdekében a korosztályi csoportban maradáást.
 - Az értelmileg akadályozott gyermek és fiatal személyiségfejlődése ugyanazokon az állomásokon megy át, mint ép társaié. A harmonikus személyiségfejlődés biztosítása érdekében a befogadó intézménynek elsősorban ezt, és nem az intellektuális szintet vagy az ismeretek szintjét kell figyelembe vennie a tanulócsoporthoz való illesztéskor.
 - A képzés során az egyéni képességekhez illeszkedően el kell sajátíttatni a tanulókkal minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejezése után találkozhatnak.
- Az értelmileg akadályozott tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a szociális beilleszkedés megvalósítása.

XII. KOMMUNIKÁCIÓS NEVELÉS

Az iskola valamennyi színterén kiemelt feladat a kommunikációs kultúra fejlesztése. A tanulók többségénél kommunikációs nehézséggel, a beszéd területén érzékelhető funkciózavarral szembesülünk.

A kisiskolás korban kiemelt feladat a beszéd formai, tartalmi részének korrigálása, fejlesztése.

Olyan szituációk, helyzetek teremtése, amelyben a társadalom által elvárt beszédnormáknak megfelelően gyakorolhatnak a tanulók, tapasztalatokat szerezhhetnek a kommunikációs feladatok megoldásában.

Külön figyelmet érdemel az alsó tagozaton a köszönés, kérés, a tudakozásnak megfelelő kommunikáció, a segítségkérés, probléma, szükséglet megfogalmazása, az önkifejezés technikáinak elsajátíttatása.

A felső tagozattal előtérbe kerül a mondanivaló értelmes, összefüggésnek megfelelő interpretálása, a társas kapcsolatban a kapcsolatfelvétel és fenntartás. A konfliktuskezelés kultúrált technikáinak alkalmazása. A tanulók megtanítása az írásbeli kifejezés különféle formáira, az önéletrajzírásra, kérvények, nyomtatványok kitöltésére. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy véleményükkel, írásaikkal a nyilvánosság előtt is megjelenhessenek a diákújságban, a faliújságok, tablók készítésében. Terápiás céllal és jelleggel sok szituációt éljenek meg tanulóink, amelyben valamennyi korosztály gyakorolhatja a metakommunikáció alkalmazását. A szakmai oktatásban gondot fordítunk a szakmai nyelv megértésére, használatára.

Az autisztikus és halmozottan sérült értelmileg akadályozott tanulók számára (nagyothalló, látássérült) lehetővé tesszük az alternatív kommunikációs lehetőségek megtanulását és használatát.

XIII. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE

A Köznevelési törvény 4 § Értelmező rendelkezések¹². pontja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók csoportjába sorolja a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, tanulót és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket, tanulót.

Intézményünkbe csak olyan tanuló vehető fel, aki rendelkezik érvényes szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakértői véleménnyel, mely igazolja, hogy sajátos nevelési igénye miatt szegregált intézményben biztosított a nevelése, oktatása.

Természetesen sajátos nevelési igénye mellé társulhat beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség és kerülhet hozzánk kiemelten tehetséges sajátos nevelési igényű gyermek is.

Fontos azonban tisztázni, hogy minden esetben a gyermek egész személyiségét vizsgáljuk. Fejlesztését is egyénre szabottan kezdjük meg. Gyakran előfordul, hogy a magasabb évfolyamokon hozzánk kerülő beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő kisdíáknak azért voltak gondjai korábban, mert helytelen volt a beiskolázása. A sorozatos kudarcok, magas követelmények miatt társai nehezen fogadták el, konfliktusait nem tudta megoldani, iskolakerüléssel és renitens magatartással

próbálta felhívni magára a figyelmet. Időlegesen rögzültek a hibás magatartásformák. Hozzáánk kerülve a számára elfogadható követelmények, dicséret, sikerek hatására a helytelen viselkedés elmúlt.

Ha ezek a tünetek nem változnak, igyekszünk a beilleszkedési és magatartási problémákkal küzdő gyermeket minél több feladattal ellátni. Ezek megoldásáért sokat dicsérni. Ez motiválja őt újabb és újabb feladatok megoldására. Inspiráljuk őket a sportra, társasjátékokra, közösségi programokra.

Gyermekeink közül sokan sajátos nevelési igényük mellett tehetséges sportolók. Testnevelő kollégáink edzésük mellett rengeteg sportversenyre viszik őket. A megmérettetés és siker hatalmas lehetőséget nyújt számukra a társaik közül való kiemelkedésre.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nyilvántartása a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata.

A szülő a lakóhelye szerinti önkormányzat jegyzője által kiállított **rendszeres gyermekvédelmi határozat** bemutatása után kedvezményekben részesülhet. Pld.: 100%-os étkezési támogatás illeti meg gyermekét 8. osztály elvégzéséig, ingyenes táborozás lehetőségénél segítséget nyújt a rangsor kialakításánál.

A beiratkozás alkalmával a szülő által kitöltött **kérdőív** családdal kapcsolatos adatokat tartalmaz, mely adatok titkosak. Kitöltésével és az abban szereplő adatokkal újabb kedvezmények illethetik meg a családokat.

E két dokumentum együtt bizonyítja a hátrányos helyzetet vagy a halmozottan hátrányos helyzetet.

XIV. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

Intézményünk figyelembe veszi, betartja és betartatja mindazon törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a gyermekek, szülők, gyám jogait és kötelezettségeit tartalmazzák. Úgy alakítjuk ki az intézmény szervezeti felépítését, napi működését, hogy abban optimálisan érvényesülhessenek a jogosítványok.

a.) A diákok jogainak és kötelezettségeinek érvényesülésével összefüggő feladataink

- A Házirend feleljen meg a törvényes előírásoknak, széles körű közvélemény kutatás előzi meg az évenkénti felülvizsgálatát a tanuló, a szülők és a gyám részéről.
- A diákok védelmében megkülönböztetett figyelmet kap a nevelőtestület egységes szemlélete alapján – az értékelés, ellenőrzés, osztályozás, a tanulók kulturált érintkezési formáira, a tanulók külső megjelenésére, gondozottságára, ápoltságára vonatkozó elvárás és ebben való segítségnyújtás formái, módjai, a lehetséges fegyelmezési és jutalmazási módok egységes alkalmazása, a tanuló személyes adatainak védelme.
- A diákönkormányzat és a diákönkormányzat által működtetett fórumok (iskolagyűlés, iskolarádió, iskolaújság) lehetőséget biztosít tanulóink számára véleményük kinyilvánítására.

Valamennyi érintett terület szabályozása a Házirendben történik, a tanulók, a szülői szervezet bevonásával.

b.) A szülő az iskolában háromféle szerepben van jelen:

- a gyermek gondozójaként és nevelőjeként,
- a tanuló törvényes képviselőjeként,
- iskolahasználóként.

A szülői jogok érvényesítéséhez az iskola az alábbi területeken kíván folyamatosan együttműködni a szülőkkel:

- Tájékoztatjuk a szülőket iskolánk szervezeti, működési körülményeiről, tanulóiról, képző munkánkról, szakmai, tárgyi feltételeinkről. Lehetőséget biztosítunk az iskola megtekintésére, a szülő és a gyermek számára egyaránt.
 - Folyamatos tájékoztatást biztosítunk – különösen az alsó tagozatos csoportoknál a tanulók elmeneteléről, ebbe lehetőség szerint a szülőt is bevonjuk.
 - Írásbeli értesítést alkalmazunk az iskola eseményeivel, a tanuló előmenetelével, eseti kéréseinkkel kapcsolatosan.
 - Rendszeres családlátogatást az együttműködés alapján kezeljük, gyermekvédelmi felelős valamint az osztályfőnökök bevonásával.
 - A tanulók lelki egészségének védelmében nyitott, őszinte együttgondolkodást szorgalmazunk a családdal.
 - Segítséget nyújtunk átmeneti vagy tartós családi problémák, anyagi gondok kezeléséhez, bevonva, megkeresve a társintézményeket, szervezeteket.
 - A szülők véleményét kérve, segítségüket igényelve szervezzük az iskolai rendezvényeket, hagyományőrző alkalmakat.
 - A szülői szervezeteknek biztosított jogok érvényesülésének megfelelő teret biztosítunk programjaink, az iskola életét érintő szabályok megalkotásában, véleményezésében (Köznevelési törvény 73§)
 - Évi két alkalommal szülői értekezletet, nyílt napot, fogadóórát szülői igény szerint tartunk.
 - A szülőknek, gyámnak, hozzátartozóknak biztosítjuk az intézménybe való belépést, benntartózkodást az előzetesen elfogadott is ismertetett szabályozók szerint.
 - A szülők bevonásával, tudatos felvilágosító munkával készítjük elő a tanulók továbbtanulását, pályaválasztását.
 - Segítjük a szülőket, családokat abban, hogy a sérült embereket képviselő szervezetekhez problémájukkal eljussanak, és azok szolgáltatásait is igénybe vegyék gyermekeik érdekében.
 - Lehetőséget biztosítunk rendezvényeinken való részvételre (farsang, Tátika).
 - Szülőklub működése Kömlődön: egymás megismerése, a problémáik megosztása, megoldások keresése, iskola támogatása.
- c.) Tanulóink érdekében szoros kapcsolatot építettünk ki a gyermekvédelmi szakszolgálat családsegítőivel, gyámhatósággal. Egyes esetekben napi információcsere történik. Segítségükkel a nehezen elérhető szülőkkel is kapcsolatba tudunk lépni. Fontos, hogy tanulóink és szüleik elfogadják, hogy az intézkedések nem ellenük, hanem értük történnek.
- d.) Mivel intézményünkbe csak a szakértői és rehabilitációs bizottságok által küldött gyerekek kerülhetnek be, fontos a velük kialakított jó kapcsolat is. A napi kapcsolattartás mellett részt veszünk az általuk szervezett nyílt napokon és konferenciákon.

XV. FELVÉTEL ÉS ÁTVÉTEL HELYI SZABÁLYAI

A köznevelési törvény 50. és 51. §-a és 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 26 § rögzíti a tanuló felvételének, tanulói jogviszony létesítésének és a jelentkezés rendjének szabályait. A törvény kimondja, hogy a tanuló felvétele és átvétele jelentkezés alapján történik.

A beíratás napját miniszteri rendelet határozza meg. Év közbeni iskolaváltás esetén megkeresés után, megállapodás értelmében történik.

A jelentkezés feltétele intézményünkbe az érvényes szakértői vélemény megléte, melyet a szülőnek csatolnia kell a jelentkezéshez. A felvételtől az igazgató dönt.

Szakiskolába a szakképző évfolyamokra történő jelentkezés alkalmával felvételi elbeszélgetésre kerül sor, melynek témája kötetlen beszélgetés. A felvételi elbeszélgetésre 1 hónapnál nem régebbi érvényes orvosi alkalmassági igazolást kell hozni és azt bemutatni.

Pozitív elbírálás esetén a szükséges okmányokkal történik a gyermek beíratása. A tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre.

Tanköteles gyermek átvétele esetén befogadó nyilatkozat postázása történik meg az előző, elbocsátó intézmény részére. Így szűnik meg ott a tanuló tanulói jogviszonya.

A tanköteles tanuló tanulói jogviszonya azzal a nappal szűnik meg, amely a befogadó nyilatkozaton feltüntetésre került.

XVI. AZ ISKOLA ELLENŐRZŐ, MÉRŐ ÉS ÉRTÉKELŐ TEVÉKENYSÉGÉNEK RENDSZERE

A pedagógiai program egészét és részeleseit, különös tekintettel a célok és az ezekhez eszközként rendelt feladatok megvalósulásának folyamatát és végeredményét időszakonként felül kell vizsgálni, továbbá az egyeztető fórumokon átjuttatni és szükség esetén módosítani. Hosszabb-rövidebb intervallumonként helyzetelemzést kell készíteni. A célok megvalósulását elsőként az intézményvezetőség által elkészített éves ellenőrzési terv, és a munkaközösség szakmai ellenőrzési terve által történik.

1. Belső ellenőrzés

Ellenőrzési formák:

- folyamatos megfigyelés,
- feljegyzések készítése,
- beszélgetések,
- nyomon követések.

Ellenőrzésben résztvevők:

- a főigazgató
- az intézményegységek vezetői
- munkaközösség-vezetők,
- munkaközösség irányításával a tantestület felkért tagjai.(mentor,)

Külső ellenőrzés

- ágazati
- fenntartói ellenőrzés.

Belső ellenőrzés

Az ellenőrzés célja, hogy bemutassa az intézmény törvényes működését, a pedagógiai programjában leírtak megvalósítását, a megfelelő színvonalú szolgáltatás biztosítását.

a) *A belső, intézményszintű ellenőrzést végzik:*

- Főigazgató

- Intézményegység-vezetők, tagintézmény-vezetők ,
- munkaközösség-vezetők
- b) *Az ellenőrzés célcsoportja:*
 - a pedagógusok, vezetők,
 - a pedagógiai segítők, technikai dolgozók,
 - a tanulók
- c) *Az ellenőrzés kiemelt időszaka:*
 - a tanév rendjével összefüggően – tanévkezdés, félévi értékelés, tanévzárás,
 - egy adott tevékenység befejezésekor,
 - a folyamat, a tevékenység közben
- d) *Az ellenőrzés kiemelt módszerei:*
 - az adatszolgáltatás elemzése,
 - a dokumentumok tételes vagy eseti ellenőrzése, elemzése,
 - beszámoltatás egy-egy tevékenységről, funkcióműködésekről,
 - helyszíni ellenőrzés a nevelés-oktatás folyamatában óralátogatás, foglalkozás megtekintése, értékelése.
- e) *A belső ellenőrzés kiemelt területei:*
 - az új pedagógusok, pályakezdők segítése, patronálása, munkájuk folyamatos ellenőrzése
 - az új tantervek bevezetésével kapcsolatos tapasztalatok begyűjtése, elemzése,
 - új tankönyv, vagy taneszköz eredményességének vizsgálata

Az értékelés rendszere

Mit értékeljünk?

Az értékelés szempontjainál arra kell különösen tekintettel, figyelemmel lennünk, hogy mit értékeljünk:

- A tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodás terén.
- A tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését.
- A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudását, más területen megmutatkozó képességeit, arculatát.
- Egyes tantárgyak tanterveiben, évfolyami szinten meghatározott követelményeknek mennyiben tud eleget tenni.

Az értékelés szempontjai:

Megfelelés az iskolai követelményeknek

- házirend, az iskolai követelmények ismerete, azok betartása
- szükség esetén aktív kiállás a rendbontók, fegyelmezetlenek ellen az iskolai viselkedés szabályainak megtartásáért

A közösséghez és annak tagjaihoz való viszony

- beilleszkedés a közösségbe, mások beilleszkedésének elősegítése
- aktív szerepvállalás a közösség előtt álló feladatok megoldásában
- segítőkészség a problémák feltárásában és megoldásában

Megfelelés az általános viselkedési normáknak:

- udvarias és figyelmes viselkedés, kulturált hangnem minden körülmény között.

A tanulók ellenőrzésének, mérésnek, értékelésének egységes alapelvei

Tanulóink ellenőrzése, értékelése egységes elvek alapján történik.

Jellemzői:

- Az intézmény pedagógiai programjára épül.
- Folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált.
- Egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli.
- A személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére is irányul.
- Pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén.
- Megoldási módokat ad a javításra.
- A szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál.
- A tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása.
- A pedagógusok a témazárókat adott tanévben témakörönként a tanmenetbe rögzítettek szerint íratják meg.

A témazárók, félévi, év végi felmérés érdemjegyét piros színnel, (Nem döntő jegy, csak kétes esetben.)

szóbeli felelések, időközi felmérések érdemjegyeit kék színnel,

gyűjtőmunka, szorgalmi munka érdemjegyeit zöld színnel jegyezzük be a naplóba.

A témazárókat az adott tanévben a pedagógusok kötelesek megőrizni .

Számon kérni csak olyan ismeretet szabad, amelyet megtanítottunk, illetve amelyhez a tanuló tanára vezetésével (irányításával) hozzájutott.

A számonkérésnek mindig a tanuló tudására és tudásának hiányosságaira kell irányulnia. A hiányosságok feltárásának célja a további ismeretszerzés, illetve a hiányosságok pótlásának segítése. Egy nap legfeljebb 1 témazárót, illetve röpdolgozatot írathatnak a pedagógusok.

Házi feladatot nem lehet feladni a tanulóknak szünetekre, illetve a hétvégekre. Ez alól kivételt képeznek az OKJ-s vizsgára készülő, szakmát tanuló diákok (11-12. évfolyam). Nem zárja ki azonban, hogy érdekes hétvégi szorgalmi feladatokkal felkeltsük tanulóink érdeklődését egy-egy tantárgy iránt. A hétvége alkalmas kutatómunkára, mely kiváló motiváló hatású.

Ellenőrzési rendszerünk

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

- az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését,

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

Típusai	Gyakorisága	Dokumentálása, nyilvánossága
Szóbeli feleltetés (differenciáltan) főleg a felső tagozaton	a gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően	nyilvános szóbeli vissza- jelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben
Írásbeli munka feladat- Lappal, munkalappal (differenciáltan, segítségnyújtással)	Folyamatosan a Tanítás-tanulás didaktikai egységeiben	javítása, segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról
Házi feladat (differenciáltan a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)	Folyamatosan a Gyakorlást és megerősítést szolgálva	tanári ellenőrzés, önellenőrzés feljegyzés a tanuló munkájáról
<i>Típusai</i>	<i>gyakorisága</i>	<i>dokumentálása, nyilvánossága</i>

Tárgy, produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka	Témához, tematikus egységhez kötötten	nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás

- a tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

Az értékelés rendszeressége és formái

Tanulásban akadályozott tanulók értékelése:

A szóveges értékeléskor az alábbi értékelési tartalmak jelentkezzenek dominánsan:

- legutóbbi értékelés óta mutatott pozitív fejlődés (pozitív vagy negatív fejlődés),
- a kiemelkedő fejlődést (vagy hanyatlást) mutató területek, tanulási képességek,
- a személyiségjegyeinek, szociális kapcsolatainak fejlődése, milyensége,
- javaslatok, tennivalók a jövőre (rövidtávra nézve).
- az 1. évfolyamon nem érdemjeggyel, hanem szóveges értékeléssel minősítünk félévkor és az év végén:
 - Kiválóan teljesített
 - Jól teljesített
 - Megfelelően teljesített
 - Felzárkóztatásra szorul

- Az 2-12. évfolyamok értékelése érdemjegyekkel történik,

A 6. évfolyam félévéig lehetőséget adunk- szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján- egy-egy tanuló számára, egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye és helyzete szerint az adott tanév követelményeinek hosszabb vagy rövidebb idő alatt történő teljesítésére.

A tanévi követelmények rövidebb, ill. hosszabb idő alatti teljesítésének értékelése érdemjeggyel történik. Mindkét eset a gyógypedagógiai munkaközösség javaslata alapján az igazgató engedélyével valósulhat meg.

A (2-12. évfolyamokon) havi egy érdemjeggyel adunk tájékoztatást. **Azoknál a tanulóknál, ahol a hiányzás ezen időintervallumon belül meghaladja a két hetet, úgy a tanuló munkája -arra az időszakra vonatkozó tananyagból, abban a hónapban- érdemjeggyel nem értékelhető.**

A leírt értékelési formák mellett más módok, eszközök is alkalmazhatók adott időegység –naponta, hetente – alkalmával. Ez történhet piros ponttal, csillaggal, jelek, szimbólumok használatával.

A tanulók teljesítményét (2-12. évfolyamon) a közismereti- és készségtárgyakból egyaránt érdemjeggyel értékeljük.

A szakiskola 11. és 12. évfolyamán a modulrendszer miatt az értékelés is másként alakul. Azoknál a moduloknál, amelyekből modulzáró vizsga (OKJ- s vizsga) a kimenet, az értékelésnél is azt vesszük figyelembe, hogy az elégséges szint eléréséhez 51 % szükséges. Ezt kiemelten a házi vizsgák, és a fontosabb témazárók értékelésénél alkalmazzuk.

A tanulmányi értékelés általános érvényű meghatározásai:

Az értékelés objektivitását elősegíti, hogy a teljesítményt százalékos határokon belül határozzuk meg. Az írásbeli felmérőknél a feladatok összeállításánál ezt figyelembe kell venni.

Témazárók, dolgozatok, írásbeli feleletek teljesítményének százalékos értékelése:

- 0 - 35% - elégtelen (1)
- 36 - 55% - elégséges (2)
- 56 - 70% - közepes (3)
- 71 - 84% - jó (4)
- 85 - 100% - jeles (5)
- **Jeles (5) / kiválóan megfelelt** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, aki tanulmányi, szakmai munkáját folyamatosan és kifogástalanul végzi.
- **Jó (4) / jól megfelelt** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, aki felkészült az órára, tanulmányi munkáját rendszeresen, és jól elvégzi.
- **Közepes (3) / megfelelt** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, akinek órai munkája, teljesítménye átlagos.
- **Elégséges (2) / csak részben felelt meg** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, aki nehezen vagy minimális szinten készült fel a tanórára, éves teljesítménye a minimális követelményszintet érti el.
- **Elégtelen (1) / nem felelt meg** értékelést kap, aki az éves követelményszintet nem teljesítette.

Tantárgyi modulok értékelése, minősítése, beszámítása

Tantárgyi modulok értékelése:

- 1. évfolyamon szöveges,
- 2-4. évfolyamon,
- 5-8. évfolyamon és
- 9-12. évfolyamon *érdemjeggyel* történik,

melyet a félévi és év végi értékelésbe beszámítunk az alábbi tantárgyakhoz:

- Magyar irodalomhoz - Tánc és dráma
- Mozgás és médiaismeret
- Történelemhez - Hon és népismeret
- Informatikához - Informatika
- Biológiához - Egészségtan
- Vizuális nevelés

A szöveges értékelés formái a magatartás és szorgalom esetén:

Magatartás osztályzatok:

- példás /5/ - példát mutat viselkedésével, kezdeményező, a házirend előírásait betartja.
- jó /4/ - a kapott feladatokat elvégzi, viselkedése jó.
- változó /3/ - zavarja a tanítási órákat, a házirendet nem tartja be, osztályfőnöki figyelmeztetést kapott.
- rossz /2/ - rossz példát mutat társainak, igazgatói megrovást kapott.

Szorgalom osztályzatok:

- példás /5/ - képességeihez mértén rendszeresen felkészül a tanítási órákra, versenyeken vesz részt.
- jó /4/ - készül az órákra, de többre lenne képes.
- változó /3/ - csak időnként tanul, kötelességeit nem mindig teljesíti.
- hanyag /2/ - bukásra áll, képességeihez képest keveset tesz a tanulmányi munka során.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába általában akkor léphet, ha az adott évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette .

A továbbhaladáshoz a pedagógiai szakaszokhoz rendelt minimális teljesítményt kell alapul venni, valamint az egyes tantárgyak tanterveiben évfolyam szinten meghatározott követelményeket szükséges teljesíteni.

A tanév során adott folyamatos értékelések alapján kialakított tanári vélekedés nyomán születik meg a döntés valamennyi tantárgyból. A tanári döntést a nevelőtestület véleményezi.

Az év végén nem megfelelő teljesítményt elért tanulók számára javítási lehetőség a javítóvizsga. Amennyiben a tanuló egy-egy tantárgyban az évfolyam követelményeit nem teljesítette, úgy megfelelő indok esetén engedélyt kaphat a követelmények két év alatt történő teljesítésére.

A felzárkózás miatt fejlesztő foglalkozáson vesz részt. **A tanévtől eltérő ütemű továbbhaladásra –a szakértői bizottság szakvéleménye alapján- az igazgató adhat engedélyt.**

Osztályozó vizsgát tehet az a tanköteles korú tanuló, aki

- a tanév végén nem volt osztályozható, mert a tanév során 250 óránál igazoltan többet mulasztott, hiányzásai miatt nem tudta a minimum követelményeket teljesíteni, **és a tantestület úgy dönt, hogy** a nyári szünetben pótolni tudja.
- a tanuló hiányzása egy adott tantárgyból az éves tanítási órák 30 %-át meghaladja és a szaktanár nem tudja osztályozni a tanuló teljesítményét, a tantestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.
- Osztályozó vizsgát tehet, aki késői beiskolázás miatt osztályában két vagy több évvel túlkoros, de minden tárgyból jó eredményt ért el

- A differenciált fejlesztő oktatásban részesülő tanulók, (magántanulók), év végén osztályozó vizsgát tesznek.

Az osztályozóvizsga lebonyolításának szabályai:

A vizsga napjait -a jogszabályoknak megfelelően- az igazgató jelöli ki, és erről a vizsgázót időben értesíti.

Ha a tanuló az osztályozó vizsgán nem jelenik meg, és távolmaradását nem igazolja, akkor az igazgató köteles a szülőt értesíteni a tanuló kötelezettségének elmulasztásáról, egyben újabb vizsgaidő kijelölésével a tanuló vizsgáztatását lehetővé tenni. Ha erről igazolatlanul távol marad, több lehetőséget nem kaphat.

Az osztályozó vizsga módját, készségtantárgyaknál is, (írásbeli, szóbeli, gyakorlati) az igazgató határozza meg az illetékes szaktanárokkal együtt.

Az osztályozó vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni.

A magántanuló a készségtárgyak kivételével minden más tantárgyból köteles vizsgát tenni.

Indokolt esetben igazgatói engedéllyel a magántanuló lakhelyén is levizsgáztatható.

Az értelmileg akadályozott tanulók értékelése

Az iskolai felvétel a szakértői bizottság határozata alapján történik.

Felvétel után közvetlenül bemeneti mérések:

- PAC (Egyéni fejlesztés alapja is)
- SZEMÉLYISÉG HÁLÓ
- PEDAGÓGIAI MEGFIGYELÉS
- AUTISTA TANULÓK ESETÉN NOTTINGHAM SOUTHERLAND HOUSE SCHOOL FEJLŐDÉSI KÉRDŐÍV
- HALMOZOTTAN SÉRÜLT TANULÓINK ESETÉBEN SPECIÁLIS SZAKEMBER SEGÍTSÉGÉVEL VÉGEZZÜK AZ EGYÉNI FELMÉRÉST
- MOZGÁSFELMÉRÉS

A tanulás-tanítás egész folyamatát végigkíséri a tanulók megfigyelése, értékelése és ennek dokumentálása.

Az értékelést a gyógypedagógusok végzik, a pedagógiai munkát segítő szakemberek véleményének figyelembevételével.

Felmérések a tanév során:

- FEJLŐDÉSI LAP (tanév elején, félévkor, tanév végén) szöveges értékelés
- PAC 8. osztályig (év elején és év végén)
- SZEMÉLYISÉG HÁLÓ 1. , 5. és 9. osztályokban (év elején)
- MOZGÁSFELMÉRÉS (minden osztályfokon tanév elején és tanév végén)
- TANTÁRGYI FELMÉRŐK tanév végén:
- OLVASÁS-ÍRÁS, SZÁMOLÁS – MÉRÉS (1-10. osztályokban)
- BESZÉDFEJLESZTÉS –ÉS KÖRNYEZETISMERET (1-6. osztályokban)
- KÖRNYEZET – ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEM (7-10. osztályokban)

Az értékelés pedagógiai szakaszokhoz rendelve

Az értékelés módja és fajtái:

1-3. évfolyamokon

- szöveges értékelés félévkor (szülők értesítése levél formájában)
magatartás, szorgalom
tantárgyanként

- szöveges értékelés tanév végén (bizonyítvány, anyakönyv, napló)
magatartás, szorgalom
tantárgyanként

4. évfolyamon

- szöveges értékelés félévkor (szülők értesítése levél formájában)
magatartás, szorgalom
tantárgyanként
- érdemjeggyel való értékelés tanév végén (bizonyítvány, anyakönyv, napló)
magatartás érdemjegyei: példás, jó, változó, rossz
szorgalom érdemjegyei: példás, jó, változó, hanyag
tantárgyi érdemjegyek: kitűnő, jeles, közepes, elégséges, elégtelen

5-10. évfolyamokon

- érdemjeggyel való értékelés félévkor (szülők értesítése levél formájában) és tanév végén (bizonyítvány, anyakönyv, napló)
(szaktanár esetenként szöveges értékeléssel egészíti ki)

magatartás érdemjegyei: példás, jó, változó, rossz
szorgalom érdemjegyei: példás, jó, változó, hanyag
tantárgyi érdemjegyek: kitűnő, jeles, közepes, elégséges, elégtelen

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Amennyiben a tanuló nem felelt meg az adott osztályfokon az előírt követelményeknek, kaphat lehetőséget az évfolyam húsz hónap alatt történő elvégzésére.

Akkor utasítható osztályismétlésre, ha a követelményeket igazolt és igazolatlan mulasztás (250 óra) miatt nem tudta teljesíteni. Ebben az esetben a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

11-12. évfolyamokon

Az értékelés célja a tanulók fejlesztése. Ennek érdekében az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének a mértékét.

Az értékelés tárgya:

A tantárgyi ismeretek elsajátításának mértéke, az ismeretek alkalmazásának foka, és a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállás. A tanuló önmagához mért fejlődésének, teljesítményének mértéke.

Értékelés formái

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák: szóbeli és írásbeli értékelés, érdemjeggyel történő értékelés.

- érdemjeggyel való értékelés tantárgyanként folyamatosan az osztálynaplóban
- érdemjeggyel való értékelés félévkor (szülők értesítése levél formájában) és tanév végén (bizonyítvány, anyakönyv, napló)
(szaktanár esetenként szöveges értékeléssel egészíti ki)

magatartás érdemjegyei: példás, jó, változó, rossz
szorgalom érdemjegyei: példás, jó, változó, hanyag
tantárgyi érdemjegyek: kitűnő, jeles, közepes, elégséges, elégtelen

- házi szakmai vizsga 12. évfolyamokon minden szakmához kapcsolódóan (nem OKJ-s képzés)
Speciális Szakiskolai Vizsga Bizonyítvány kiállítása
értékelés: a képzésben részt vett, közepes, jól megfelelt, kiválóan megfelelt
- A tanulók fizikai állapotának mérése tanév elején és végén mozgásállapot mérő lapon történik.
- A havonkénti vagy hetenkénti érdemjeggyel történő értékelés lehetősége a csoportban tanítóknak szabad választása.

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

TÍPUSAI:

- Szóbeli számonkérés (differenciáltan, egyénre szabott segítségnyújtással a beszélni tudó tanulóknál. Nem beszélő gyermeknél tevékenységbe ágyazva)
- Írásbeli számonkérés (feladatlap, munkalappal differenciáltan, egyénre szabott segítségnyújtással)
- Házi feladat (differenciáltan, az egyéni fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel)
- Gyermekek által készített munkák, gyűjtőtevékenység, szorgalmi feladat

GYAKORISÁGA:

Folyamatosan a tanítási-tanulási folyamat didaktikai egységeibe illeszkedően.

Elbocsátásra javasolható a tanuló a tanulmányai befejezése előtt abban az esetben:

- ha pszichés vagy egészségi állapotában olyan nagyfokú romlás következett be, amely a csoportos nevelésben való részvételét kizárja
- magasabb iskolafokba való áthelyezésre kell javasolni a kiemelkedő tanulót a szakértői bizottság határozata alapján

Jutalmazás, büntetés

Jutalmazás és a büntetés két egymást kiegészítő nevelési módszer. Jelenti a gyermek tevékenységének értékelését, a társadalmi-nevelői célok szempontjából jelent ösztönzést, motiválást, a helyes megisméltetésére, a helytelen elkerülésére. A Köznevelési törvény 58 §-a szabályozza a tanuló jutalmazását, fegyelmi és kártérítési felelősségét.

Egyénre szabott, szervesen kapcsolódik az egyéni fejlesztési tervhez.

A példamutató közösséget csoportos jutalomban kell részesíteni. Ez lehet:

- írásbeli dicséret (oklevél),
- tárgyi jutalom,
- kirándulás,

- táborozás,
- színházlátogatás,
- iskolagyűlésen példaként állítani a közösség elé.

A jutalmazás fokozatai:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret

A jutalmazás alapja

- kimagasló tanulmányi eredmény,
- közösségért végzett munka,
- kiemelkedő sportteljesítmény,
- példamutató magaviselet,
- minden olyan tevékenység, amely az iskola hírnevét öregbíti.

Büntetés

- helytelen magatartásért,
- az iskolai házirend súlyos vagy ismételt megsértéséért.

A büntetés fokozatai:

- szóbeli figyelmeztetés,
- **szaktanári**, osztályfőnöki szóbeli, írásbeli figyelmeztetés, **osztályfőnöki** intés, rovás,
- igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás.

A szülőt erről írásban értesíteni kell!

Ha a tanuló olyan súlyos vétséget követ el, melynek következtében jelenléte a közösségre káros, veszélyes, akkor a diákönkormányzat bevonásával fegyelmi eljárás indul ellene. A fegyelmi tárgyalásról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Az egyes büntetési fokozatok a tantestület döntésével – súlyos vétség esetében – átugorhatók.

Értelmileg akadályozott tanulók (Kömlőd)

Egyénre szabott, differenciált, a pozitívumokra fektet hangsúlyt.

A példamutató tanulót jutalomban részesítjük.

Ennek alapja:

- példamutató magatartás
- kimagasló tanulmányi eredmény,
- közösségért végzett munka,
- kiemelkedő sportteljesítmény,
- gyűjtőmunka (pl.hulladék)
- helyi tanulmányi versenyen elért eredmény
- egyéb jó teljesítmény (iskolánk képviselte pl. koszorúzáson stb.)

Formái:

Egyéni:

- szóbeli tanári visszajelzés tanórán
- osztályközösségek saját jutalomrendszere (pl. piros pont, mosolygó ötös stb.)

Közösségi dicséret:

- írásbeli elismerés (oklevél),
- tárgy jutalom (könyv, ajándék)

kiránduláson való részvétel
színházlátogatás,
iskolai gyűlésen nyilvános dicséret
Hegyháti díj

Büntetés:

- helytelen magatartásért,
- az iskolai házirend súlyos vagy többszöri megsértéséért.

A büntetés fokozatai:

- szóbeli figyelmeztetés
- írásbeli figyelmeztetés, megrovás

A szülőt erről értesíteni kell!

Ha a tanuló olyan súlyos vétséget követ el, melynek következtében jelenléte a közösségre káros, veszélyes, akkor jegyzőkönyvet kell felvenni, a tantestület javaslata nyomán másik intézménybe javasolni a tanulót.

XVII. Főiskolai hallgatók gyakorlati képzése

Intézményünket Tatán és Komáromban szerződés kötelezi a Nyugat- Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Főiskolai Karával, hogy gyógypedagógiai szakos főiskolai hallgatókat fogadjunk tanítási gyakorlati képzés céljából. A Hegyháti Alajos Tagintézmény (Kömlőd) összefüggő szakmai gyakorlatok, hospitálás és záró tanítások helyi megszervezését vállalja a budapesti ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolai Kar Tanulásban Akadályozottak és Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Tanszék megkeresésére.

A hallgató a gyakorlat megkezdése előtt telefonon vagy levélben megkeresi az intézmény vezetőjét kérésével, és időpontot egyeztet a tanítási gyakorlat megkezdésére. Az intézményvezető kijelöli a gyakorlatvezető gyógypedagógust. A hallgató a tanítási gyakorlaton köteles pontosan megjelenni és a gyakorlatvezető utasításait követni. A tanár a gyakorlat végén a vizsgatanítás időpontját jelzi a főiskolának és az intézményvezetőnek is, aki ezen az órán részt vesz. A gyakorlatvezető feladata az adminisztráció elkészítése a főiskola részére majd a másolatok leadása az adminisztráción. A hallgató jelenlétét jelzi a naplóban, a tanított óránál és a megjegyzés rovatban egyaránt.

XVIII. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A tevékenység törvényi háttere

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításáról kiadott 2012. évi CXVIII. törvény pontosan meghatározza az állam, a helyi önkormányzatok feladatait a gyermekek védelmével összefüggésben. Az új törvény számos ponton találkozik a köznevelési törvény előírásaival, számos kérdésben határoz meg az iskolák vezetői, pedagógusai és más dolgozók részére közvetlenül is feladatokat. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásának célja, a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okok feltárása, a káros hatások pedagógiai eszközökkel történő megelőzése, ellensúlyozása, szükség esetén a gyermek, tanuló érdekében intézkedések kezdeményezése.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok irányításáért az intézmény vezetője felel, de köteles ebben közreműködni valamennyi pedagógus, különösen a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, valamint az osztályfőnökök.

A tevékenység gyakorlati háttere

Az iskola specialitása miatt sok, egyre több a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanuló. A családok megélhetési nehézségei, hétköznapi gondjai miatt a gyerekek mind fizikai, mind pedig érzelmi szinten is egyre elhanyagoltabbakká válnak.

Ezek a problémák az iskolában is éreztetik hatásukat, mert befolyásolják a gyermekek eredményeit, viselkedését, társaihoz és munkához való viszonyát.

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

A gyermek fejlődését veszélyeztető okok

- megelőzésére,
- feltárására,
- megszüntetésére.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola, a gyermekjóléti szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat.

Feladataink:

- a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felmérése, nyilvántartása,
- a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók figyelemmel kísérése az osztályfőnök, nevelőtanár együttműködésével, szükség esetén intézkedés,
- a veszélyeztető tényezők feltárása,
- kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálatokkal.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében minden pedagógus közreműködik. Ezeknek a feladatoknak az összehangolása a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata.

Feladatunk a tanulók életkori szakaszaihoz kötötten tér el.

A gyermekvédelmi tevékenység legfontosabb feladatai a kisiskolásoknál (6-12 év):

- A tanulók elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, tanszer, pihenés) ellátása a diákotthonban, családban, gyermekotthonban.
- A tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges egészséges nevelési légkör biztosítása, testi épségének megóvása.
- A tanuló egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátásának biztosítása az iskolaorvosi szolgálaton keresztül, az iskolafogászati rendelésekkel, a szakorvosi ellátás (szemészet, fülészet, ortopédia) szerint.
- A tanulók intézményes ellátása, az intézmény valamennyi szolgáltatásának biztosítása (ügyelet, étkezés, diákotthoni, gyermekotthoni ellátás) a tanuló igénye szerint.
- A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások pénzügyi és természetbeli felkutatása, a hozzájutás segítése.
- Segítségnyújtás a kulturált szabadidő eltöltéshez, az életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez.
- Gyors- és hatékony intézkedést eszközölni a gyermeket veszélyeztető helyzetben.
- Folyamatosan ellenőrizni a tanuló eredményeit, a rendszeres iskolába járást, szükség esetén eljárást kezdeményezni.
- Segítséget nyújtani a roma etnikumból érkező gyermekeknek a kulturális, szociális hátrányaik csökkentése érdekében, a szabályok, normák elfogadásáért.

A serdülőkorú tanulók ellátásával kapcsolatosan a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok az alábbi területeket érintik:

- Milyen kortárs csoportban vesz részt, mennyire ellenőrzött a tevékenységük, szabad mozgásuk.
- Használ-e a tanuló egészségére káros anyagokat, szereket, folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot.
- Folyamatos ellenőrzést, nyomon követést igényel a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatal otthon életformája, ellátása, pihenése, különös tekintettel a roma etnikumban élő fiatalok esetében.
- A rendszeres iskolába járás elérése, a tanulmányaik befejezése, a pályaválasztás és eredményes beiskolázás érdekében.

A gyermek, a tanuló mulasztásával kapcsolatos intézkedéseket a 20/2012. évi (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza. A (3) bekezdés értelmében az osztályfőnök jelzése alapján a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a tanköteles kiskorú gyermek esetén az első indokoltan, igazolatlan órát, nem tanköteles, de kiskorú esetén 10 igazolatlan órát köteles a szülő, kollégium felé jelezni, felhívni figyelmét a következményekre. Ha a megkeresés eredménytelen, akkor a gyermekjóléti szolgálat segítségét kell kérni. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása eléri a tíz órát egy tanítási évben, - a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban – óvodás gyermek esetében az annak tényleges tartózkodási helye szerint illetékes általános szabálysértési hatóságot és a jegyzőt, tanköteles tanuló esetén a kormányhivatalt és a gyermekjóléti szolgálatot kell értesíteni.

Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc órát, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot, továbbá ismételt tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven órát, az iskola haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt és a kormányhivatalt.

- Segélyekkel, támogatásokkal javítani a család, a tanuló szociális helyzetét, elemi szükségleteinek kielégítését.
- Életkorának, fejlettségének megfelelő kulturális programokra mozgósítani.
- Folyamatos, őszinte érzelmi kötődést biztosítani, amelyben problémáit nyíltan feltárja.

Kiemelt és speciális feladatot jelent számunkra a Gyermekotthonban elhelyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermekek köre.

Ezt a célt szolgálja a folyamatos kapcsolattartás a Gyermekvédelmi Szolgálatokkal, települési Önkormányzatok jegyzőivel, a városi Gyámhivatalokkal, a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálattal.

XIX. A NEVELÉS SZÍNTEREI

XIX./1. ÓVODAI NEVELÉS

Óvodai nevelés intézményünkben Kömlődi Tagintézményünkben valósul meg a Köznevelési törvény, „Az óvodai nevelés országos alapprogramja” és „A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve szerint”.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint: „A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának”

A gyógypedagógiai óvodai csoportokban középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek között pervazív fejlődési zavarban szenvedő (autista, autisztikus) és halmozottan sérült gyermekek (látás, hallássérült) ellátása is megvalósul.

A speciális pedagógiai ellátásnak a gyermek 3 (maximum 5) éves koráig korai fejlesztés formájában kell megvalósulnia, majd ezt követően speciális óvodai ellátásra jogosult.

Az óvodai csoportok bentlakásos (diákotthoni) és bejárásos (napközi otthonos) szervezési formában működhetnek.

A korai segítségnyújtás, gyógypedagógiai óvodai nevelés indokoltsága

Az irányelvek kimondják, hogy minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermek születése pillanatától, illetve a szülők igényeihez alkalmazkodva, támogató segítséget kapjon.

Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezet érését, integratív funkcióinak, belső erőforrásainak kibontakoztatását.

Ahhoz, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi - gyógypedagógiai - pszichológiai segítségre van szüksége.

Washingtonban, 1996. június 1.-én a Sérült Gyermekek Szolgáltatásairól szóló IV. Nemzetközi Konferencián az alábbi határozat és minden országnak szóló ajánlás született:

*„Minden családnak és értelmi sérüléssel élő **gyermeknek joga és szüksége van arra, hogy a társadalom teljes jogú tagja legyen, tudása, képessége szolgálja a közösséget, amelyben él; ennek érdekében teljes jogú tagként** vegyen részt az **óvodában**, iskolában, szociális gondozásban, egészségügyi ellátásban, pihenésben, szabadidő eltöltésében stb.; a gyermek optimális növekedése, fejlődése érdekében a lehető legkorábban és ettől fogva megelőző, **élethosszig tartó támogatást, szolgáltatást** kapjon; olyan **szolgáltató rendszert** kell kifejleszteni, amely **tiszteletben tartja az embert**, a családot, a kulturális különbségeket és **megengedi**, hogy a **család** a gyermekének legmegfelelőbb szolgáltatást **választhassa**; biztosítja a család - szakember **egyenrangú együttműködését** a gyermek gondozása **szolgáltatása tervezésében**, döntések megvalósításában, a **stratégia**, a **szabályozás alakításában**, a **programok megvalósításában**; biztosítja a **meglévő szolgáltatások rendszerének összehangolt működését**, annak érdekében, hogy a családok lehetőleg a lakóhelyükön juthassanak hozzá; a társadalom ismerje meg, legyen tudatában annak, hogy az eltérő képességű emberek mindannyian hozzájárulnak saját közösségük életéhez.”*

A köznevelési törvény biztosítja a lehetőséget mindezek megvalósításához.

A családközpontú gondoskodásnak a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve a szülőben a kilátástalanság helyett a **fejlesztő beállítódást** kell kialakítania.

Az együttműködés akkor lehet hatékony:

- ha a segítséget nem erőszakolja rá a családra, de ha kéri, azonnal segít a szakember;

- ha a komplex gyógypedagógiai - pszichológiai - orvosi diagnózis korrekt, de nem csupán deficiteltár, hanem esélydiagnózis;
- ha a szakember ismeri a szülők igényét, a család életkörülményeit, lehetőségeit;
- ha partnerként és nem páciensként kezeli a szülőt;
- ha azt igyekszik segíteni, hogy az anya helyesen és hatékonyan értelmezze gyermeke viselkedését, realisan ismerje gyermeke állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait;
- ha figyelembe veszi, hogy a gyermek spontán tanulása is sérült, ezért tudatosan törekszik a tanulási helyzetek kiépítésére;
- ha olyan fejlesztő programot állít össze, amely nem funkció tréning, hanem szociális tanulás.

Ezért a programnak gyermekre lebontottnak kell lennie a kis lépések elvét, az állandóságot, a folyamatosságot kell szolgálnia.

"A nevelés nem csupán szocializációs aktus, hanem perszonális és szociális integrációs folyamat, amelyben a személy (az én) alkotó szerepet tölt be, még akkor is, ha fogyatékosága bizonyos fokig gátolja ebben" -- írja *Otto Speek*.

Felvétel az óvodába

A gyógypedagógiai óvodába felvehetők azok a középsúlyos értelmi fogyatékos kisgyermek, akiket értelmi fogyatékoságuk miatt az épek óvodája nem vehet fel.

Az értelmi fogyatékos és pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekeket nevelő óvoda „bemenetszabályozott” intézmény. A értelmileg akadályozott gyermekek felvételéhez a Szakértői Bizottság orvosi-pszichológiai-gyógypedagógiai vizsgálata szükséges. A gyermekek minden esetben egy hónap próbaidőre nyernek felvételt. Az autista gyermekeket az Autizmus Kutatócsoport Ambulancia (1089 Budapest Delej utca 21), a Vadaskert Alapítvány (1021 Budapest, Lipótmezei út 1-5), és gyermek-neurológia szakvéleménye szerint a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján nyernek felvételt.

A próbaidő letelte után az a gyermek nyer végleges elhelyezést az óvodában, aki az intenzív foglalkozások eredményeképpen - a minimum követelményeknek megfelel:

mozgás terén: helyzet és helyváltoztató alapmozgásokra képes, sima talajon önállóan jár.

gondozás terén: öltöznél együttműködő,

étkezésnél kevés maszatolással önállóan eszik, pohárból kevés folyadékot iszik,

beszéd terén: figyelni tud a beszédre, néhány nevet konkrét szituatív felszólítást megért.

szoc.fejlettség terén: kis csoportokban nevelhető, önmagára és társaira veszélyt nem jelent.

Az óvodai nevelés feladata

Az óvodai nevelés országos alapprogramja így határozza meg az óvodai nevelés feladatait:

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;

- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.”

Gyermekeink sajátos nevelési igényük miatt különleges, speciális nevelést igényelnek. Ezt a „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” a következőképpen fogalmazza meg.

„A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejlesztetheységét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.”

A gyógypedagógiai óvoda nevelési koncepciója

Az óvoda célja: egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő bevalás érdekében.

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszik :

- az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására;

- speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segíti az egyre pontosabb észlelést, fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását;

- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapoz;

- a program a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik;

- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést, törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.

A fejlesztés legfontosabb területei:

a **nagymozgások** kialakítása, korrigálása;

az egyensúlyérzék fejlesztése;

a **manuális** készség fejlesztése;

a beszédszervek ügyesítése, a **beszéd** indítása;

a **játéktevékenység** fejlesztése
a speciális **zenei nevelés** alapjainak lerakása.

A percepció fejlesztés, a kognitív funkciók, a mozgás stb. fejlesztésén túl különös hangsúlyt kap az **önkiszolgálás** fejlesztése, az iskolai életmódra való felkészítés, egyéni, kiscsoportos, csoportos formában, játékosan, sok tapasztalatszerzést biztosítva a módszeres, következetes, apró lépésekben történő fejlesztés, a "gyökerek" kiépítése.

A program foglalkozási körén túl lehetőséget kell teremteni a **kiegészítő terápiák** igénybevételére (pl. speciális úszás, terápiás lovagoltatás, ULWILA zenei módszer stb.).

Törekszik a program a családközpontú gondoskodás megvalósítására, támaszkodik a korai fejlesztés eredményeire.

Támogatja az integrációs törekvéseket. Felkészítik az arra alkalmas gyermekeket a többségi intézményes nevelésre.

Részt vesz az intézmény a befogadó pedagógusok képzésében.

Módszertani központként hospitálási, konzultációs lehetőséget biztosít.

Az itt folyó munkával kapcsolatban kézikönyvek, monográfia, videofilmek készültek.

Mindezek a szülőkkel együttműködve valósulnak meg.

Tanácsadással segítik őket.

A meleg családi légkör ösztönzi, a gyermekek ügyét szolgáló együttműködést biztosít minden gyermek és felnőtt számára.

Fejlesztési célok

A középsúlyos fokban értelmi fogyatékos óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek.

Közös vonásuk azonban, hogy **fejlődésük lelassult**, s a mennyiségi eltérésen túl **minőségi eltérés** tapasztalható. Az **alacsony pszichés aktivációs szint** miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció szegények.

Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, addig az értelmi fogyatékos gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, **kis lépésekkel**, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

Szorosan **együttműködve a családdal** célzottan igyekszik a pedagógus kihasználni azokat az időpontokat, amikor bizonyos funkciók érése "szenzibilis fázisban" van.

Az optimális fejlesztés a transzferhatás következtében az egész személyiségre hat, a **gyermek pszichomotoros fejlesztését szolgálja**. Így nem egymástól elkülönült funkció tréning zajlik, hanem egyidejűleg több funkció fejlődését segíti a komplex környezet.

A **szociális tanulás támogatása közben** figyelembe veszi a program a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítson a gyermekeknek, s hogy a tanítási technikák könnyen érthetőek, elsajátíthatóak legyenek.

A "tanulás" akkor hatékony, ha a gyermek érzi a **biztonságot**, ha tudja, hogy a környezete őt elfogadja, megérti.

3 "alapelv"-nek kell érvényesülni: "Ölelj át!", "Tegyél le!", "Hagyjál békén!".

Ez jelenti egyrészt az életkor specifikus, illetve fejlettség szerinti önállósulási folyamatok állomásait, másrészt, azt, hogy a sérült gyermek is elsősorban gyermek, akinek szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak.

Így meg kell tanulni elengedni, "letenni" a gyereket, örülni az első önálló kísérleteknek, s ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon figyelembe venni, hogy a napirendben legyenek a pihenést,

a nyugalmat biztosító idők, fázisok, ahol azt csinál, amit akar – természetesen a felnőtt felügyelete mellett.

Miután a **spontán tanulás is sérült**, gyakran hiányzik a természetes kíváncsiság belőlük, tudatosan kell kiépíteni a tanulási helyzeteket.

Meg kell tanulniuk az összes érzékszerv bevonásával a **helyes érzékelést, észlelést**, mint a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfokát.

Az észleléssel igen szoros kapcsolatban van a megismerés folyamatában az **emlékezet és figyelem**, hisz csak azt tudják felidézni, amire emlékeznek, az emlékezet pedig függ a figyelemtől.

A **nagy mozgásigényre, a tevékenység érzelem vezéreltségére**, a viszonylag jó **utánozó készségre**, a felnőtt központúságra támaszkodva lehet eredményt elérni.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából a legfontosabb tevékenységformára a **játékra** épülhet a pedagógiai munka, bármilyen képesség-fejlesztés legyen az mozgás, pszichomotoros vagy nyelvi-kommunikációs fejlesztés.

A játék nincs ellentétben a tanulással. Játék közben a gyermek tanul: tanul szociális szerepet, érzelmeket, motívumokat, beállítódást, tanulja a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

Az **óvodai élet tudatos szervezésével**, a mindennapos szakszerű csoportos és egyéni **képességfejlesztő munkával**, az **érzelmi biztonság megteremtésével**, a gyermekek tevékenység-szükségletének kielégítésével, a sokoldalú tapasztalat-szerzést, a szociális tanulás feltételeit biztosítva **kell elérni**, hogy az óvodások:

- érezzék magukat biztonságban a szeretetteljes légkörű közösségben;
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek;
- tudjanak utánozni;
- tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak, vigyázzanak játékukra, ismerjék azok helyét;
- értsek az egyszerű – alkalmanként gesztussal kísért – verbális

utasításokat, azokat hajtsák végre.

- fejlettségi szintjüknek megfelelően tudjanak kommunikálni;
- kíváncsiságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni; használjanak nonverbális jelzéseket is.
- sokrétű tapasztalatokat szerezzenek közvetlen környezetükről, tudjanak abban tájékozódni.

Ismerjék meg a környezet tárgyait, azok tulajdonságait.

- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani.

- alakuljon ki önállóságuk az elemi tisztálkodás, öltöztetés-vetkőztetés, étkezés, WC használat terén. Ha kell, fogadjanak el és kérjenek segítséget.

- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmónikus; igényeljék a rendszeres mozgást, tevékenyen vegyenek részt mozgásos játékokban.

- tudjanak különböző anyagokkal ügyesen manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás igénye bennük.

- szívesen hallgassanak rövid mesét, verset. Tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, verseket, mondókákat,

- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kívánni stb.

Tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni.

Tartalom

A tanulás folyamatában elméleti, gyakorlati ismeretek, jártasságok, készségek elsajátítását, képességek kialakulását, viszonyulások, érzelmi akarati tulajdonságok fejlődését, magatartás tanulást segíti a pedagógus. A verbális, mozgásos és szociális tanulás eredményeként alakulnak a gyermek érzelmei, a cselekvés módja, a szociális magatartás, különböző tulajdonságok és képességek.

XIX./2. ÁLTALÁNOS ISKOLA

A Köznevelési törvény köznevelési rendszer intézményei közé sorolja a 10§-ban.

Iskolánk Komárom-Esztergom megye vonzáskörzetében élő sajátos nevelési igényű- tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmussal élő- tanköteles gyermekek általános iskolai nevelését oktatását látja el három helyszínen, Tatán, Kömlődön és Komáromban.

Tanulásban akadályozott tanulók:

A fogyatékosságból eredően a tanulásban akadályozott tanulóknál különbségek alakulnak ki, melyek megmutatkoznak

- a sérült vagy fejletlen pszichés funkciók jellegzetes különbségét létrehozó okok sokszínűségében
- a fejlődés ütemében és dinamikájában
- a fejlesztés várható eredményében.

Értelmileg akadályozott tanulók nevelésének elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, valamint pszichés funkciók fejlesztését kell biztosítani.

Tatai intézményünkben autista csoport működik, a kömlői iskolánkban integráltan illetve külön csoportban is fejlesztünk értelmileg akadályozott autista tanulókat.

Autizmussal élő tanulók fejlesztéséhez, neveléséhez tanításához intenzíven, strukturáltan, célzottan alkalmazott specifikus pedagógiai módszerekre van szükség. A választott módszereknek alkalmazkodnia kell a jellegzetes autisztikus kognitív nehézségekhez, az egyénileg változó készségstruktúrához, az általános értelmi szinthez.

Iskolánkba érkező új tanuló diagnosztizálása során megismerkedünk a gyermek személyi anyagával a szakértői bizottságból érkező vizsgálati eredményekkel és fejlesztési javaslatokkal.

Tevékenységünk fő célja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek számára olyan befogadó, egyben ösztönző pedagógiai légkört teremtsünk, mely igazodik a gyermek tudás-és fejlettségi szintjéhez, fejlődési üteméhez.

Ha az intézményünkbe más tantervű iskolából érkezik a tanuló, soron kívül elvégezzük a képességfelmérést és tantárgyi felméréssel tájékozódunk arról, hogy a gyerek hol tart.

XIX./3. SPECIÁLIS SZAKISKOLA

A speciális szakiskola szakképző évfolyamokon folyó képzés felépítése

➤ 9/E. osztály

Az oktatás célja: a már megszerzett ismeretek szinten tartása, valamint felkészítés a

szakma megszerzésére.

➤ 9.-10. osztály
Szakmai képzés.

A képzés általános célja

A szakmai képzés célja, hogy a környezet-kultúra és az egészséges életmód változás jelenlegi trendjét követően Komárom-Esztergom Megye, Tata, Kömlőd és Komárom fejlődési perspektívájához illeszkedően, olyan szakemberek kerüljenek ki a speciális szakiskola képzéséből, akik munkájukban örömet találva képesek helyt állni az életben is. Különösen nagy jelentősége van e célok elérésének, mert a képzésbe kerülő tanulók potenciálisan az a réteg, akik miatt a későbbiekben a szociális gondoskodás terhét csak akkor remélhetjük csökkenteni, ha fiatal korban eredményesen tanítjuk meg őket a társadalmi beilleszkedés szabályaira az élet minél több területén.

A képzésben a szakma általános és speciális területein egyaránt korszerű tudást és műveltséget kapnak a tanulók. A változó és fejlődő szakmai ismeretek, követelmények befogadására nyitottá és alkalmassá válnak a tanulók képességeik fejlesztésével a képzésben töltött idő alatt.

Tanulmányaik során szakmaszeretetre, hivatás- és felelősségtudatra, pontos, megbízható munkavégzésre, önállóságra és felelősségvállalásra neveljük a tanulóinkat.

A képzés célja a szakmai követelmények teljesítésén túl magában foglalja a **nevelési célokat**, a személyiség fejlesztését és a szociális feladatok vállalására való felkészítést is, a szakmával összefüggő társadalmi gyakorlat megismertetésével.

A korszerű képzés érdekében folyamatosan keressük az újabb lehetőségeket szakmai pályázatok, uniós projektek, alternatív szakprogramok, pedagógiai tanulmányok, szakiskolai továbbképzések, külföldi tanulmányi utak szakképzésbe történő integrálásával.

Szakiskolánk kiemelt feladatként kezeli a korszerű oktatás-módszertani eszközök és információtechnológiák alkalmazását a tanítás-tanulási folyamat során a korszerű szakemberképzés és az informatika társadalom megjelenése és széles körben történő kiteljesedése miatt.

A speciális szakiskolában a kimenet 3 szintű:

1. Szakiskolai záró bizonyítvány,
2. OKJ-s rész- szakképesítés és az ezt igazoló OKJ- s bizonyítvány

3. Sikeres modulzáró vizsgáról kiállított igazolás

Törekszünk arra, hogy a 10. évfolyamot befejezett tanulóinknak biztosított legyen az iskolák közötti átjárhatóság, hiszen sajátos nevelési igényük miatt második szakmaszerzésük is ingyenes. A végzett tanulók elhelyezkedési esélyeinek növelése érdekében Tatán részt veszünk az országos MHGy Programban.

A képzésbe vonandó szakmák rövid ismertetése

„Fogyatékos személyeknek a fogyatékoság eredetére és természetére való tekintet nélkül joguk van a szakmai képzésre, rehabilitációra és visszailleszkedésre.”

(Karta I. rész 15.)

Tanulóinkat, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság javaslata/intézményi kijelölése alapján iskolázzuk be speciális-, és készségfejlesztő speciális szakiskolánkba. Ebben az értelemben "bemenet-szabályozott" intézmény a miénk. Míg az általános iskola gyógypedagógiai munkáját elsődlegesen a fogyatékos tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve határozza meg, a szakiskolai képzést a Nemzeti Munkaügyi Hivatal által adaptált szakmai programokra építjük. Speciális szakiskolánkban tehát olyan OKJ-s rész-szakképesítésekre készítjük fel tanulóinkat, melyek központi programját, tantervét, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal adaptálta tanulásban akadályozottak részére.

Működési területünk:

- Tata : Komárom-Esztergom megye közigazgatási területe
- Komárom város közigazgatási területe, vonzáskörzete
- Kömlőd: Komárom-Esztergom megye közigazgatási területe

Speciális szakiskolai képzés:

Iskolánk célja **a tanulók teljes személyiségének fejlesztése**, amely egységben tartalmazza a nevelést, oktatást, szakmai képzést.

Célkitűzéseink között első helyen szerepel a gyermekek általános műveltségének szakmaorientált bővítése, tanulási képességük fejlesztése, rehabilitációja, életkoruknak, egyéni képességeiknek megfelelően.

Képességeik figyelembevételével történik:

- Általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, kultúránk, szülőföldünk, és népünk, identitásunk megismertetése.
- Hosszabb időkeret biztosításával az alapvető tanulási képességek fejlesztése az ismeretek megszerzése, az önálló tanulási képességek fejlesztése, egyénre szabott tanulási módszerek és technikák kiépítése, amelyek alapvető és végső célja a szakmai elméleti tárgyak oktatásának lehetővé tétele és elősegítése.
- Az egészséges környezetszemlélet, a környezettel való harmonikus együttélés megteremtése, a testi és lelki egészségre nevelés.

- A jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismertetése, önbecsülésük erősítése.
- Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás, az akarat fejlesztése.
- A társadalmi beilleszkedés érdekében a tanulók viselkedésének, magatartásának formálása, kompenzáló megoldások elsajátítása és azok kitartó végzése.
- Szakmai előkészítő (pályaorientációs) foglalkozásokon a szakmatanulás megalapozása, az esélyegyenlőség biztosítása a szakmai vizsga letételéhez.
- A képzési idő alatt olyan ismereteket nyújtani a tanulóknak, hogy az iskolából kikerülve csökkenjen munkaerő-piaci hátrányos helyzetük. Ezért fejlesztjük önmenedzselő, konfliktuskezelő képességüket is.

A szakoktatásban résztvevő SNI-s tanulók összetétele:

Az értelmi sérülés súlyossága, a tanulók oktathatósága és fejlesztési szükséglete szerint két csoportot különböztetünk meg:

- tanulásban akadályozott
- értelmileg akadályozott tanulók.

Intézményünk mindkét területen szakképzett gyógypedagógusok és a gyógypedagógiai oktatást segítő szakemberek segítségével áll a szakképzésben résztvevő tanulók rendelkezésére.

Az OKJ-s szakképzés szerkezete „1+2” évfolyam:

- **9/E. évfolyamon** a már megszerzett általános műveltséget megalapozó ismeretek szinten tartása mellett megkezdődik a pályaorientálás, a szakmai alapozás.
- **9-10. évfolyamon** történik a felkészítés az OKJ szerinti szakképesítések és rész-szakképesítésekre a szakmai és vizsgakövetelmények alapján.

Szaktananyagunk

TATA:

Bőrtárgykészítő

OKJ szám: 315420201003102 új OKJ szám: 3154201

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

Kerti munkás

OKJ szám: 316220101002104 új OKJ szám: 2162201

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

Számítógépes adatrögzítő

OKJ szám: 523470301003101 új OKJ szám: 3134602

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

KOMÁROM:

Asztalosipari szerelő

OKJ szám: 33 5430101002101 új OKJ szám: 2154301

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

Lakástextil-készítő

OKJ szám: 335420501002102 új OKJ szám: 2154201

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

Textiltermék-összeállító

OKJ szám: 33 542 05 0100 21 04 új OKJ szám: 2154202

Képzési idő: 3 év

Javasolt óraszám: 1703 óra

A régi OKJ-s szakképesítéseink 2014/2015. tanévtől kifutó rendszerben szerepelnek képzési struktúránkban.

Bemenet-szabályozott szakképzésünkben:

- Intézményünkbe jelentkező tanulónak rendelkeznie kell a Megyei vagy Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság érvényes (2 évnél nem régebbi, intézményünket kijelölő) szakértői véleménynel.
- Nincs felvételi vizsga, de van felvételi elbeszélgetés, és a tanulónak a szakmai egészségügyi követelményeknek meg kell felelnie.
- Lehetőség van a 2. szakképesítés ingyenes megszerzésére is.

A sajátos nevelési igényű tanuló addig vehet részt nappali szakképzésben, amíg be nem tölti a 23. életévét.

A szakmai képzésben csak az azonos szakmánál lehetséges az átjárhatóság. Itt az elsajátított modulok beszámításba kerülnek. Más szakmák esetében a tanuló köteles a szakmatanulását az alapoktól kezdeni.

Rendkívüli esetekben a szakmai munkaközösség döntése alapján lehetőség van szakmaváltásra 9./E osztály befejezése után, ha a tanuló különbözeti vizsgát tesz a 9./ E osztály szakmai alapoó ismeretek tantárgyából.

Az eredményesség feltétele:

Az iskola 9/E. évfolyamban a tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltétele megfelel a Köznevelési Törvényben foglaltaknak.

A 9/E. osztályban tanulók szakmai alapoó tantárgy keretében ismerkednek a tanított szakmák alapismereteivel. Így motiválva tanulóinkat az intézményünkben való továbbtanulásra, szakmaszerzésre.

9. évfolyamon a továbbhaladás feltétele a nyári gyakorlat teljesítése. A tantárgyankénti továbbhaladási feltételeket a tantárgyi tantervek rögzítik.

Javítóvizsgát tehet a tanuló a tanév végén (augusztusban), ha legfeljebb 2 tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot. 3 tantárgyból szerzett elégtelen esetén a javítóvizsga tantestületi mérlegelés tárgya.

Az igazolt és igazolatlan mulasztásokkal kapcsolatban a „Köznevelési Törvény” az alábbiakban rendelkezik.

„(7) Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

a) az Nkt. 5. § (1) bekezdés b)–c) pontjában meghatározott pedagógiai szakaszban a kétszázötven tanítási órát,

b) az Nkt. 5. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,

c) a közoktatási törvény 27. § (2) bekezdésében meghatározott, a kötelező óra legfeljebb ötven százalékában folyó pályaaorientáció, gyakorlati oktatás, szakmai alapoó elméleti és gyakorlati oktatás, valamint – az Országos Képzési Jegyzék szerinti – elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapoó oktatás tanítási óráinak húsz-húsz százalékát,

d) a közoktatási törvény 29. § (1) bekezdésében meghatározott, a kilencedik évfolyamtól kezdődően a Nat-ban meghatározott szakmai orientáció, a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően – az Országos Képzési Jegyzék szerinti – elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapoó oktatás tanítási óráinak húsz-húsz százalékát,

f) egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja,

és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

(8) A nevelőtestület a (7) bekezdésben foglaltak alapján az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a (3) bekezdésben meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

(9) A szakképzés keretei között folyó gyakorlati képzésről és a beszámoltató rendszerű oktatásról való hiányzás következményeit a szakképzésre vonatkozó jogszabályok határozzák meg.”

A tanulmányi értékelés általános érvényű meghatározásai:

- **Jeles** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, aki tanulmányi, szakmai munkáját folyamatosan és kifogástalanul végzi.
 - **Jó** tanulmányi eredményt ér el az a tanuló, aki felkészült az órára, tanulmányi munkáját rendszeresen, és jól elvégzi.
 - **Közepes** kap az a tanuló, akinek órai munkája, teljesítménye átlagos.
 - **Elégséges** kap az a tanuló, aki nehezen vagy minimális szinten készült fel a tanórára, éves teljesítménye a minimális követelményszintet érti el.
 - **Elégtelen** az a tanuló kap, aki tanulmányi feladatát, az éves követelményszintet nem teljesítette.
- Havonta minimum egy jeggyel értékeljük a tanulók teljesítményét, az elméleti órákon és a gyakorlati órákon.

A magatartás értékelés általános érvényű megfogalmazása

- **Példás** a magatartása annak a tanulónak, aki önállóan tanul és dolgozik, tevékenységével példát mutat az osztályában, vagy kimagasló eredményével elismerést szerez, és ezért igazgatói elismerésben részesült.
- **Jó** magatartású az a tanuló, aki rendszeresen jól tanul és jól dolgozik, osztályfőnöki dicséretet kapott, magatartásával szemben kifogás nem merül fel.
- **Változó** magatartású az a tanuló, akivel szemben kisebb magatartási kifogások merültek fel, és ezért osztályfőnöki elmarasztalást kapott.
- **Rossz** magatartású az a tanuló, aki igazgatói intésben, megrovásban részesült.

A szorgalom minősítés általános érvényű megfogalmazása:

- **Példás** a szorgalma annak a tanulónak, aki tanulmányi, szakmai munkáját önállóan, és rendszeresen kimagasló színvonalon végzi.
- **Jó** a szorgalma annak a tanulónak, aki tanulmányi, szakmai kötelezettségének rendszeresen és kötelességszerűen eleget tesz.
- **Változó** a szorgalma annak a tanulónak, aki tanulmányi és szakmai kötelezettségei teljesítésében nem következetes, igazolatlan mulasztása van.
- **Hanyag** az a tanuló, aki tanulmányi kötelezettségének rendszeresen nem tesz eleget.

Vizsgarendszerünk

Házi vizsgák

- Iskolánkban házi vizsgát – elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátításának ellenőrzése céljából, és a vizsgázás rutinját elsajátítandó- tartunk. Időpontjai: 9. első félév vége és év vége, 10. első félév vége
- A vizsga elsődleges célja annak megállapítása, hogy hol tart a tanuló az önálló munkavégzésben, az elméleti tudásanyag elsajátításában .
- A vizsgán kapott érdemjegy meghatározó, tehát a gyakorlati és elméleti osztályzat ezen érdemjegy felé kerekítendő.

OKJ-s vizsgák az aktuálisan érvényben levő törvények és rendeletek alapján szerveződik.

Tanórán kívüli foglalkozások

Szakkörök:

A szakiskolai évfolyamok tanulójának is lehetősége van érdeklődésének megfelelő szakkörben gyarapítani tudását.

A sportkör

Az iskolai sportélet sportkörök tevékenységével egészül ki. Alapvető célja egy-egy sportágban kiemelkedő tanulók versenyekre történő felkészítése, a tehetséggondozás, az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása.

Tanulószoba

Szakiskolában tanuló diákjaink tanulási nehézségeik miatt segítség nélkül nehezen birkóznak meg a tananyaggal. Számukra, a házi feladat elkészítéséhez, szakszerű segítséget, felügyeletet biztosítunk a délutáni órákban. A tanulószoba kiváló alkalom arra, hogy segítséggel a tanulók lemaradásukat behozhassák, a gyengébb tanulók felzárkózhassanak társaikhoz, megakadályozva ezzel a lemorzsolódásukat, biztosítva számukra a sikeres szakmaszerzést. Távolsági busszal közlekedő diákjainknak szülői kérésre megfelelő felügyeletet tudunk biztosítani a tanulószobában a busz indulásáig.

A tankönyvválasztás elvei iskolánkban:

Az adaptált szakmai programokat csak nagyon ritkán követik a tananyaghoz illeszkedő tankönyvek. Ennek hiányában a nem sajátos nevelési igényű tanulóknak készült tankönyv feldolgozása mélységében, tartalmában, igazodjon tanulóink tudásszintjéhez - Az egyes tantárgyak tankönyvei egymásra épüljenek. A könyvekhez tartozzon feladatlap,- az otthoni munka, a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése céljából.

A tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a KELLO tankönyvjegyzékét, valamint a szakmák szerinti felügyeletet végző szakminisztérium taneszköz jegyzékét vesszük alapul.

Nevelőtestületünk döntése szerint azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek olcsók, a tantárgyak tanterveivel illeszkednek.

Ifjúságvédelem

Beiskolázási területünkön növekedett a szociálisan hátrányos helyzetben élő családok és gyermek száma és aránya, valamint a családokban a munkanélküliek száma is felfelé tendál.

Gyermek és ifjúságvédelmi feladataink:

- A tanulók elemi szükségleteinek, /tanszer, munkaruházat/ beszerzésének segítése.
- A tanuló egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítására az iskolában.
- Krízis helyzetben a tanuló személyes segítése, egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres iskolaorvosi ellátás biztosítása, iskolafogászati rendeléseken, a szakorvosi ellátáson.
- Figyelemmel kísérni, hogy nem használ-e a tanuló egészségre káros anyagokat, szereket, nem folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot.
- Folyamatosan ellenőrizni a tanuló eredményeit, rendszeres iskolába járását.
- Tanköteles tanuló esetében folyamatos kapcsolattartás a családgondozóval, szülővel.
- Hiányzás esetén jelzési kötelezettség a szakszolgálatok és hatóság felé.

Kapcsolattartás a szülővel:

Iskolánk céljáról, a közoktatásban elfoglalt szerepéről, feladatáról már a képzés megkezdésekor tájékoztatást adunk a szülőknek. A gyermeke érdekében azonnali telefonos, e-mailes, írásos vagy személyes megkereséssel tartjuk vele a kapcsolatot. Folyamatos tájékoztatást nyújtunk a gyermek tanulmányi haladásáról, fejlődéséről. Ünnepekre, rendezvényekre meghívással invitáljuk, mely alkalmat nyújt a beszélgetésekre.

A szülői értekezletek (évente két alkalommal) és fogadó órák megtartása a szakképzés évfolyamaira is kötelezőek.

XIX./4. SPECIÁLIS KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SZAKISKOLA

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslata alapján (8. évfolyam végén) kerülnek az értelmileg akadályozott tanulók középfokú oktatásba. A 9-10. évfolyam tanterve az értelmileg akadályozott és halmozottan sérült tanulókat oktató-nevelő általános iskola 1-8. évfolyamának készült tanterv koncepcionális és tartalmi folytatása. A 9-10. évfolyamot azért tekintjük a szakképzés előkészítésének, mert általános műveltségi és praktikus ismereteket közvetítő tartalmán túl, súlypontosan veszi figyelembe a gyakorlati évfolyamokra való felkészítést.

Azok a fiatalok, akik eredményesen befejezték a 10. évfolyamot, tanulmányaikat a szakiskola gyakorlati évfolyamain folytatják három szakmában:

- Parkápoló szak, 2 évfolyam,
- Konyhai munka, konyhai kisegítő munka szak, 2 évfolyam.
- Takarítói munka, takarítói kisegítő munka szak, 2 évfolyam

A szakma tanítása mellett, megváltozott arányban folytatódik a műveltségi és gyakorlati ismereteket közvetítő képzés (közismereti óra). A szakmákra történő felvételtől az intézmény dönt. A döntés kimenetelét befolyásolja a tanuló képessége és a szocializációban elért fejlettségi szintje.

A szakképzés célja:

- a.) Felkészíteni a sikeres társadalmi integrációra.
- b.) A szakmai ismeretek átadása az egyéni adottságok figyelembevételével.

A szakképzés feladata:

- a.) A tanulók felkészítése majdani felnőttkori lehetőségeikre. (Értelmi fogyatékosok Napközi Otthonaiban, második munkapiacra történő elhelyezkedés, esetleg integrált munkavégzés, családi munkamegosztásba történő bekapcsolódás, önkiszolgálás).
- b.) Az értelmileg akadályozott fiatal felnőtt oktatása-nevelése:
 - a legáltalánosabb élethelyzetekben történő eligazodásra,
 - helyes cselekvésre,
 - a szükséges segítség igénylésére és elfogadására,
 - társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására,
 - egyszerű munkavégzésben siker elérésére,
 - reális vágyak és célok kitűzésére.

Ezeket a feladatokat a következő alapelvek alkalmazásával kell teljesíteni:

- A tanulási képesség sajátossága állandó, ezért a speciális nevelés során, az egyéni bánásmód és egyéni haladás elvének alkalmazása, szükség esetén lehetőséget biztosítva a szakképzés idejének meghosszabbítására.
- Elsősorban praktikus ismereteket kell oktatni.
- A kommunikációs és szociális képességeket folyamatosan kell fejleszteni.

Elvart teljesítmény:

A szakiskolai képzés végére az általánosan elvart teljesítmények a következők:

A tanulók képességeikhez mértén sajátítsák el a tanult szakmákat.

Legyenek képesek egyéni szükségleteikhez mért differenciált támogatással viszonylag önálló életet élni,
(napközbeni foglalkoztatással illetve védőmunkahelyi, vagy részmunkaidőben integrált munkában)

Legyenek képesek egyszerű, betanítást igénylő munkákat ellátni. Jussanak el az önkiszolgálás minél magasabb fokára, lakhatási lehetőségüknek függvényében lakóközösségükbe, lakókörnyezetükbe történő integrálódásra.

Legyen igényük és képességük kapcsolatok létesítésére és fenntartására, a kulturális javak fogyasztására, egészséges életmódra, környezetük megóvására.

Értékelés:

Az értékelés célja a tanulók fejlesztése. Ennek érdekében az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének a mértékét.

Az értékelés tárgya:

A tantárgyi ismeretek elsajátításának mértéke, az ismeretek alkalmazásának foka, és a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállás. A tanuló önmagához mért fejlődésének, teljesítményének mértéke.

Értékelés formái:

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák: szóbeli, (dicséret, figyelemztetés, kedves programon való részvétellel történő jutalmazás, stb.) és írásbeli értékelés. Továbbá az érdemjeggyel történő értékelés:

- Félévente szóveges írásbeli értékelés, tájékoztatás a szülőknek..
- Év végén osztályzattal. (Bizonyítvány).
- A havonkénti vagy hetenkénti érdemjeggyel történő értékelés lehetősége a csoportban tanítóknak szabad választása.
- Tanév elején és végén mérjük a tanulók mozgásállapotát fizikai állapotát az intézményben összeállított skála alapján.

A szakiskolát elvégző tanulók házi vizsgán vesznek részt. Az intézmény tanúsítványt ad a tanult szakmáról.

A tanúsítvány minősítése:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- részt vett

XIX./5. EGÉSZSÉGÜGYI ÉS PEDAGÓGIAI CÉLÚ HABILITÁCIÓ, REHABILITÁCIÓ

Az Köznevelési törvény 47.§ szabályozza a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, oktatását.

A Köznevelési törvény 46. § (3) bekezdés g pontja szerint „A gyermeknek, a tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.”

Tanulóink tanulásban, ill. értelmileg akadályozottak, melyhez társulhat mozgás-, látás-, hallás-, és beszédsérülés, valamint autizmus.

Az optimális bánásmóddal, a szükséges pedagógiai többlétszolgáltatásokkal, a sajátos nevelési igény miatt, kedvezőtlen nevelhetőségű tanulók fejlesztése eredményhez vezet.

A sajátos elvek, célok és a terápiás célú iskolai műveltségterület, valamint az alkalmazott szervezeti keretek is a sajátos nevelési igényű tanulók eredményes nevelhetőségét szolgálják.

Az sajátos nevelési igényű tanuló adottságai között sok a nevelés szempontjából kedvezőtlen elem. Ennek okán az átlagos nevelés náluk nem hoz kellő eredményt, csak a szükséglethez igazított gyógypedagógiai megsegítés, amely figyelembe veszi a testi - lelki állapotokban rejlő nevelést nehezítő tényezőket és az életkori sajátosságokat, a módosult pszichés funkciókat.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja:

- hiányzó funkciók megindítása
- sérült funkciók korrigálása, kompenzálása
- a jól működő funkciók szinten tartása, fejlesztése

A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások összetétele:

- differenciált képességfejlesztés
- logopédia
- konduktív mozgásterápia
- gyógytestnevelés
- gyógyújszás (HRG)
- Tervezett Szenzomotoros Tréning (TSMT)
- gyógylovaglás
- Ayres terápia
- speciális szükségletek esetén szurdopedagógia, tiflopedagógia

A fejlesztő foglalkozások szinterei:

Differenciált képességfejlesztés

Iskolánkba érkező új tanuló diagnosztizálása során megismerkedünk a gyermek személyi anyagával, a szakértői bizottságból érkező vizsgálati eredményekkel és fejlesztési javaslatokkal.

➤ Tanulásban akadályozottak:

A differenciált képességfejlesztés célja:

- kognitív képességek fejlesztése
- dyslexia, dysgraphia, dyscalculia prevenció
- részképességszavarok korrigálása
- grafomotoros képességek fejlesztése
- mozgásfejlesztés
- térbeli- időbeli tájékozódás fejlesztése
- kommunikációs képességek fejlesztése
- szociális képességek fejlesztése

Minden tanév elején az első hónapban a tanulókat a Marcaliból adaptált felmérési rendszerrel mérjük fel 1., 4., 8. osztályfokon.

A felmérés területei:

- gondolkodás
- kommunikáció (beszéd, írás, olvasás)
- szocializáció

A kapott eredmény, ill. az osztályfőnökök és a szakértői bizottság javaslata alapján állapítjuk meg, hogy mely tanulóknak milyen területen van szüksége fejlesztésre.

A felmérés eredményeinek összegzése a fejlesztési terv kiindulópontja. A fejlesztési terveket egy évre készítjük. Ez a terv határozza meg a habilitációs foglalkozások tartalmát.

A fejlesztési feladatok a tanuló egyéni sajátosságaitól függően rövidebb, ill. hosszabb időtartamra is tervezhetők, a fejlődés nyomonkövetése során folyamatos visszacsatolást igényelnek, és ha szükséges, módosíthatók.

A rehabilitációs és rehabilitációs óraszámuk megállapításánál a Köznevelési Törvény 52.§ 6.a pontja ad segítséget, illetve a KEM-i Pedagógiai és Gyermekvédelmi Szakszolgálati Intézmény állapítja meg. Általában heti 1-2 óra. (Ezen felül heti 1-2 logopédiában és 1-2 gyógytestnevelésben, vagy konduktív mozgásterápiában részesülhetnek.)

A fejlesztést végző gyógypedagógusok haladási és mulasztási naplót, valamint minden gyermekre egyéni fejlődési naplót vezetnek.

➤ **Értelmileg akadályozottak:**

Az értelmileg akadályozott tanulók rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásainak célja, hogy az iskolai fejlesztéshez kapcsolódva csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érzést. E tevékenységek megtervezését pedagógiai diagnózis előzi meg, amely elősegíti az éves fejlesztési tervek kidolgozását. Felmérésre a Kulcsár Mihályné féle felmérési rendszert, valamint belső használatra kidolgozott mérési rendszerünket használjuk.

A fejlesztés kiemelt területei:

- játéktevékenység
- érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, grafomotoros ügyesség, vizuomotoros koordináció, tájékozódás
- bazális stimuláció, szocializáció, kommunikáció
- mozgás
- önkiszolgálás
- szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása

A rehabilitációs és rehabilitációs óraszámuk megállapításánál a Köznevelési törvény 6. melléklete ad segítséget, illetve a Pedagógiai és Gyermekvédelmi Szakszolgálati Intézmény szakértői és rehabilitációs bizottsága állapítja meg. A fejlesztést végző gyógypedagógusok haladási és mulasztási naplót, valamint minden gyermekre egyéni fejlődési naplót vezetnek, melyek megírásához az Irányelvek nyújtanak segítséget.

Logopédia

A logopédiai szolgáltatás *feladata*:

- beszédindítás segítése
- beszédhibák javítása
- a nyelvi- kommunikációs zavarok javítása
- dyslexia prevenció, korrekció

Célcsoport: Az intézmény beszéd- és nyelvi fejlődésükben akadályozott tanulói alsó tagozaton.

Diagnosztizálás: A tanév kezdetén az új tanulók szűrésekor, vagy a tanév során érkező gyermekek vizsgálatakor történik, figyelembe véve a korábbi szakvéleményeket is.

A diagnosztizálás kiterjed:

- a megkésett,- akadályozott beszédfejlődésre
- helyes artikulációra
- a beszédészlelés,- és megértés vizsgálatára (GMP teszt alapján)

- a dyslexia veszélyeztetettség vizsgálatára (DPT teszt segítségével)
- az aktív, passzív szókincs mérésére (Peabody, Garner teszttel)
- a nyelvi fejlettségi szint diagnosztizálására (PPL teszttel)

Terápia: A beszédállapot ismeretében kerül kidolgozásra. A tanulók a foglalkozásokon általában heti 1-2 órában vesznek részt.

Minősítés, értékelés:

- félévente a Logopédiai munkanaplóban
- évente és a beszédfigyelmesség megszűnésekor a Forgalmi naplóban.

Konduktív mozgásterápia

Intézményünkben a gyermekek fő sérülése mellett több esetben a mozgássérülés a társuló tünet. A konduktív pedagógiai mozgásnevelés iskolánkban differenciált képességfejlesztés keretein belül valósul meg 1-8 évfolyamon.

A konduktor feladata, hogy a hozzá kerülő mozgássérült gyermekeknek iskolánkban mikro csoportos, ill. egyéni foglalkozást szervezzon. Ez a szervezési- tervezési munka a következő lépésekből áll:

- A nevelés kezdetén a sokirányú részletes problémafeltárás (státuszkészítés) anamnézissel, kiegészítve a szükséges szakorvosi véleményekkel.
- Az így nyert információk feldolgozása alapján probléma megállapítás, majd az elérendő közeli és távolabbi célkitűzések megfogalmazása.
- A célnak megfelelő általános és speciális, egyéni feladatok és feladatsorok megszerkesztése. A helyes megoldások, és azok alkalmazási, megerősítési lehetőségeinek megtervezése.

A fejlődést mindig nyomon követjük, s szükség esetén a feladatsort, a feladatvégzés ritmusát, a segítségadás módját, mértékét módosítjuk.

A dysfunkciós ortofunkcióssá nevelése érdekében a konduktornak biztosítania kell azon feladatok megoldására vezető lépések feltételeit, amelyek között a dysfunkciós egyén megtalálja a megoldást. A tanulás folyamata a konduktív pedagógiában a tapasztalatokon alapul. A tapasztalat kedvezően motiválhatja a tanulást. A konduktív pedagógia az egyén rávezetése az általa még nem ismert útra. A célokat a már korábban elért eredményektől függően érthető, megoldható feladatok formájában adjuk meg.

A tanulási folyamatban a mozgás, az értelem, a beszéd, a manipuláció, az önkiszolgálás, a szociabilitás, az érzelmi- akarati élet fejlesztése komplexen, a kölcsönhatások figyelembe vételével történik.

A konduktív tehát megfelelő célok közvetítésével, komplex tevékenységek rendszere útján rávezeti az embert a belső szervezőmód kialakítására, az idegrendszer koordinációjára.

A hiányzó, vagy sérült mozgásminták kialakítása különböző alaphelyzetekből kiindulva történik:

➤ Hely- és helyzetváltoztató mozgások kivitelezése fekvő helyzetből kiindulva:

Mivel mozgássérült tanulóink valamilyen formában önálló járásra képesek, ezért a fekvő feladatsorok a test különböző helyein (főleg gerinc, csípő) kialakuló deformitások megelőzését, illetve korrigálását, valamint a feszes izomtónus ellazulását szolgálják.

➤ Hely- és helyzetváltoztató mozgások kiindulása ülő helyzetben:

Az ülő feladatsorok céljai:

- a helyes ülő testhelyzet tanulása
- tartásjavítás
- az izomerő növelése

- a felső végtag nagymozgásainak koordinációja
- finommanipuláció fejlesztése
- lábfejdeformitások korrekciója

➤ **Állás-járás feladatok:**

Célja a helyes, orthofunkciós testtartás és járásminta kialakítása. A feladatok során tanulják a megfelelő nehezédést, az optimális lépéstávolság és járásritmus kialakítását, a karok és a lábak mozgásának összehangolását. A nehezített pályákon tanulják az akadályok leküzdését, egyensúlyuk megtartását, illetve a biztonságos esést.

Mindhárom alaphelyzetből kiinduló feladatsor közben a gyerekek egyúttal az önellátásukhoz szükséges mozgásmintákat is tanulják (öltözés-vetkőzés, tisztálkodás, étkezés).

Gyógytestnevelés

Célja:

Az iskolai gyógytestnevelés célja, hogy sajátos eszközeivel elősegítse a mozgásszervi és belgyógyászati gyógytestnevelésre utalt tanulók egészség szintjének emelését, a testi deformitások javítását, a szív és keringési rendszer munkaképességének növelését alkalmassá téve a tanulókat az iskolai munkában és az életben való feladatok teljesítésére.

Feladatai:

- a képzettségi szinthez igazodó készségek és speciális mozgásműveltség fejlesztése
- alapkondíció javítása
- „izomfűző” kialakítása
- korrigáló egyéni gyakorlatok készsége szintre emelése
- önálló, tudatos munkára nevelés
- önfegyelem, önbizalom növelése, sikerélmény biztosítása

Kategorizálás:

Az orvosi szűrővizsgálat alapján az iskolaorvos kategorizálja a gyógytestnevelésre utalt tanulókat:

„A” kategória: gyógytestnevelés rendes testnevelés mellett

„B” kategória: csak gyógytestnevelés

Osztályzatot minden esetben a gyógytestnevelő adhat, illetve a testnevelő tanárral konzultálva.

A gyógytestnevelés óraszám megegyezik a kötelező órák számával.

A gyógytestnevelés főbb betegségtípusai:

Mozgásszervi elváltozások:

- tartási rendellenességek
- mellkasi deformitások (tölcser-, tyúkmell)
- gerincdeformitások (Scheuermann kyphosis, scoliosis)
- csípőízületi deformitások (csípőficam, Perthes- kór)
- térd és lábdeformitások

Belgyógyászati elváltozások:

- szívbetegségek (vegetatív dystonia, hypertonia)

- obesitas
- asthma bronchiale
- csökkentlátók

Csoportok szervezése:

A létszámoknak és a tárgyi feltételeknek megfelelően általában korosztályonként:

- alsó tagozat
- felső tagozat
- speciális szakiskola

Gyógyúszás

A gyógyúszás, mint kiegészítő terápia hatékonyan hozzájárul a gerinc mobilizálásához, korrigálásához, valamint a keringési és légzési rendszer fejlesztéséhez.

A törvény értelmében, ha lehetőség van, heti egy alkalommal gyógyúszás foglalkozásokat kell tartani. A foglalkozásokon a gytn-re járó tanulók vehetnek részt.

Hydro- Rehabilitációs Gimnasztika (HRG) sajátos mozgásanyagával elősegíti a mozgás és értelmi sérült tanulók esetében kezdetben a kóros reflexek leépítését, majd a mozgáskoordináció, figyelem, memória, monotóniatűrő fejlesztését, valamint a kondíció javítását.

Kezdő, középhaladó és haladó szintű feladatsorokat, tréningeket kell összeállítani a diagnózisnak megfelelően.

A HRG foglalkozások az autista és a kömlődi értelmileg akadályozott tanulók részére az intézetünkben dolgozó gyógyúszás szakoktató segítségével az orszlányi uszodában folynak.

A diagnózis súlyosságát figyelembe véve kezdő és középhaladó tréningeket szervezünk.

A tanulók a diáksportkör keretében szervezett úszóversenyeken is részt vehetnek.

Tervezett Szenzomotoros Tréning (TSMT)

Autista csoportban mozgásvizsgálat után a hiányzó képességek pótlása tréningyszerű változó feladatokkal köredzés formájában történik.

Lényege: A nagymozgások ontogenetikus fejlődésmenetét követő újbóli, aktív átélése, fokozatosan finomabb mozgást fejlesztő eszközökön való praktikus feladatok kipróbálása.

Gyógylovaglás

Tatán az autista tanulók és a Kömlődön az értelmileg akadályozott növendékeink részesülhetnek terápiás lovaglásban.

A foglalkozásokat lovasterapeuta végzettségű gyógypedagógus vezeti Dunaalmáson hetente egyszer délutánonként. Mivel a gyógylovagláson részt vevő tanulóink sportegyesületi tagok, ezért a számukra meghirdetett regionális vagy országos lovasversenyen részt vehetnek.

A terápiás lovaglás jótékony hatásai:

A terápiás lovaglás számos olyan elemet tartalmaz, amely lehetővé teszi a gyermekek komplex fejlesztését egy olyan területen, ahol a ló nem egy eszköz, hanem aktív cselekvő társ. Ez a tényező

olyan motiváló hatású a gyerekek számára, ami pozitív irányba tereli a foglalkozások hangulatát, hatékonyságát.

A lovaglás során a gyerekeknek meg kell tanulniuk különböző helyzetekhez alkalmazkodni, a körülményeknek megfelelően viselkedni, cselekedni. Meg kell tanulniuk bizonyos biztonsági és egyéb szabályokat, valamint ezek betartását is. Ezáltal fokozható kitartásuk, feladat- és szabálytudatuk.

A magatartási zavarok csökkentésére, az érzelmi nevelésre a terapeuta egyéni példaadása által is lehetőség van.

A kommunikáció fejlesztése különösen fontos az autista, vagy autisztikus személyiségvonásokkal rendelkező gyerekek esetében. A szóbeli utasítások, a bemutatással egybekötött magyarázatok a beszéd megértését, a szókincs gyarapodását egyaránt segítik. Gyakran szavakkal is kísérik a gyakorlatokat, a lóhoz oldottabban, szívesebben beszélnek.

Ayres terápia

Az Ayres terápia alapelve: a tanulási és magatartási zavarok oka az idegrendszer éretlensége, mely az érzékszervek által felvett ingerek integrációjának alacsony színvonalában nyilvánul meg. Az érettség az egyensúlyozó rendszer sokoldalú stimulálásával növelhető. Ez speciális eszközökkel felszerelt teremben valósítható meg.

A foglalkozásokat Tatán és Kömlődön Ayres terapeuta végzettségű gyógypedagógus tartja, melyekről Foglalkozási naplót vezet.

A terápián tanulásban- és értelmileg akadályozott tanulók is részt vesznek.

Kapcsolattartás:

- KEM-i Pedagógiai és Gyermekvédelmi Szakszolgálati Intézmény
- Iskolaorvos
- Ortopéd szakorvos
- Védőnő, ápolónő
- Autizmus Alapítvány Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Budapest
- Szent Gergely Lakóotthon, Tata
- Autisták Országos Szövetsége
- Kéz a Kézben Alapítvány
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat
- Gyengénlátók Általános Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Diákotthona, Budapest
- Az intézmény többi intézményegysége
- Szülők
- Osztályfőnökök
- Tanárok
- Egyéb szakmai közösségek

XIX./6. Autista tanulóink nevelése, oktatása

Az Esélyegyenlőségről szóló törvény alapján az autista spektrumzavarokban érintett gyermekek számára is biztosított a fogyatékoság típusának megfelelő pedagógiai ellátás a sérülés felismerésének pillanatától kezdve. A speciális pedagógiai ellátást iskolánkban 6 éves kortól tudjuk biztosítani autista csoportban történő ellátással. Tantervünket a helyi igények határozzák meg. Tartalmában, szerkezetében alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók fogyatékoságából eredő speciális

szükségeihez. Kidolgozásakor a NAT követelményrendszere és a tanulásban akadályozottak illetve az értelmi akadályozott tanulók számára kiadott kerettanterv mellett a sajátos nevelési igényű autizmus spektrumzavarban szenvedő tanulók iskolai fejlesztésének és oktatásának tantervi irányelveire támaszkodtunk.

Az autizmussal élő tanulók jellemzése

Az autista tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotíp viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A deficit okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek az igen súlyostól a jól kompenzált állapotban csaknem tünetmentesig változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formában jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek.

Az autizmus gyakran társul egyéb problémákkal, melyek a következőképpen csoportosíthatók:

- értelmi fogyatékosság, mint a leggyakrabban társuló fejlődési zavar
- beszéd-, érzékszervi-, mozgás-, egyéb fogyatékosság, fejlődési zavar
- viselkedésproblémák, pl. agresszió, autoagresszió.
- különböző mértékű tanulási nehézségek
- étkezési és alvászavarok

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és a tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságaik

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgytól megkülönböztesse,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömet,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukciónak mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadákszerű különbségek,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autisztikus tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória
- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanítás- tanulás során:

- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepció, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,

- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél),
- nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással,
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén, - képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya,
- gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedéskérdések,
- félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért a pervazív fejlődési zavarban szenvedő gyermekek számára a világról való megértés keretében elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak.

Nevelési-oktatási célok

A nevelési-oktatási célokat a tanulók szükségletei és a helyi igények határozzák meg.

a.) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.

b.) Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.

c.) A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.

d.) A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.

e.) Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.

f.) Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

A nevelés és oktatás feladatai

a.) A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális készségek

Kommunikáció
Kognitív készségek

- b.) A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- c.) A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként.
- d.) Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek messzemenő figyelembevételével.
- e.) A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- f.) A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- g.) Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- h.) A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

A fejlesztés elvei, módszerei

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés. A tanulók habilitációjának, oktatásának alapja fejlettségük, képességeik részletes ismerete. Az egyes tanulók képességstruktúrája formális (pl. pszichológiai vizsgálatok az intelligencia mérésére) és informális felmérésekkel (pl. fejlődési kérdőív és felmérő feladatlapok) ismerhető meg.

Az egyénre szabott felmérések funkciói a következők: Az ép gyermek fejlődésmenetéhez hasonlítják az autizmussal élő gyermek fejlődését, melynek mentén kirajzolódnak a tanuló erősségei és gyengébb, illetve hiányzó képességei. Regisztrálja a tanuló önmagához mért fejlődését. A mérés eredménye irányadó az egyénre szabott tananyag összeállításában, a habilitációs területek kiválasztásában, az egyéni eszközök és stratégiák meghatározásában és abban, hogy a tanítási célok fontossági sorrendjét a szülőkkel egyeztetve megállapíthassa a pedagógus.

A felméréseket az egyéni fejlesztő végzi évente kétszer. Egyéni esetekben ettől el lehet térni. Informális felméréseink: Nottingham fejlődési kérdőív

Iskolába kerüléskor szimbólumszint felmérést, kommunikációs szint és szocializációs szint felmérést is végzünk. Kulcsárné által kidolgozott mozgásterápiát alkalmazunk azokban az esetekben, ahol a tanulási probléma hátterében az elemi mozgásfejlődés zavarát gyanítjuk.

16 éves kortól elvégezzük a Lantegi felmérést, mely a munkára való felkészítésben nyújt segítséget.

Az egyéni fejlesztő szorosan együttműködik a többi pedagógussal, közösen határozzák meg az egyéni fejlesztési programot.

Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve.

A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal.
(egy új szín, forma, mozdulat, stb.)

Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépésekre kell bontani. A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak.

A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten-tartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgytól a szociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

Protetikus környezet kialakítása

A környezet térben és időben strukturált, így informálja a tanulót arról, hogy mit, hol, hogyan, miért, mennyi ideig tegyen, tehet.

Beszéd mellett a gyermek szimbólumszintjének megfelelő vizuális eszközök, információhordozók alkalmazása szükséges (valódi tárgyak, kicsinyített tárgyak, fotók, képek, piktogramok, szóképek, stb.).

A tárgyi, fizikai környezet maximálisan alkalmazkodik a tanulók szenzoros teherbírásához.

A speciális fejlesztés szervezési feltételei, integráció

Az autista csoportból lehetőség van az itteni általános iskolába való integrációra, amennyiben a kommunikáció olyan szintű, hogy a tanuló legalább segítséggel megérti a frontális utasításokat is, és aktívan részt tud venni a tanórákon. Nem alakul ki a frusztráció következtében viselkedésprobléma, és együtt tud haladni a tananyag elsajátításában a többiekkel.

Részleges integráció is lehetséges, általában a készségtantárgyak tanulásaiban, illetve, ha valamely tantárgyból képességei jobbak, kiugróak. Ebben az esetben egy nagyobb létszámú osztályközösségbe kell beilleszkednie viselkedésprobléma nélkül. Legalább segítséggel értenie kell a frontális közléseket.

Az integrációnak igen körültekintően kell történnie, akár hónapokig is elhúzódhat. Először csak azokon az órákon vegyen részt, melyek várhatóan a legkevesebb gondot jelentik. Legyen vele megszokott gyógypedagógusa, aki az egész közösségben felmerülő problémák megoldásában segít. Ha az integráció sikeresnek bizonyul, lépésről-lépésre bővítjük az új közösségben töltött időt, amíg el nem érjük a kívánt szintet. Nem szabad túlterhelni a gyermeket, számítanunk kell arra, hogy a rehabilitációs órákon is részt kell vennie, és időt, helyet kell biztosítani a tananyag pótlására, ami történhet felzárkóztató órán, napköziben, kollégiumban, tanulószobán.

XIX./7. A TANÓRÁN KÍVÜLI ISKOLAI ÉLET SZERVEZETI FORMÁI

Napközi

Iskolánkban a napköziben folyó nevelés-oktatás célját, tartalmát a hatályban lévő közoktatási törvény rendelkezései, a pedagógiai program és a helyi tanterv határozza meg. Ezen dokumentumok alapján alakítjuk ki a napközi otthon éves munkatervét. Tanórán kívüli iskolai feladatokat látunk el, melyek során szervezett formában biztosítjuk a tanulók számára az eredményes, nyugodt tanuláshoz illetve a szabadidő hasznos, változatos eltöltéséhez szükséges feltételeket. Feladatunk olyan körülmények biztosítása, melyek által a gyermekek megtapasztalhatják a közösséghez tartozás élményét és elősegítik a tanulók önálló személyiségének kibontakozását. Feladatunk a délelőtti, tanórai munka megerősítése, gyakoroltatása is. A nevelő-oktató munka eredményessége érdekében jó munkakapcsolatot alakítunk ki az osztálytanítókkal és a szaktanárokkal. Rendszeresen hospitálunk a délelőtti tanítási órákon, s az így megszerzett tapasztalatokat felhasználjuk a délutáni munkánk során. A következő nevelési területeken segítjük az iskolai célok megvalósulását:

- Önálló tanulás, információk befogadása, feldolgozása, alkalmazása
- A szabadidő tartalmas, önálló felhasználására nevelés
- Társas kapcsolatok, csoportélet, közösségformálás irányítása
- Egészséges életmódra nevelés
- Környezeti nevelés
- Egyéb

A legfontosabbnak tartott, irányadó pedagógiai értékek: egészség, aktivitás, érdeklődés, kommunikációs és kooperációs képesség, az életfeladatokra való felkészültség (gyakorlatiasság), produktivitás (kreativitás és innovációs képesség), átfogó- valóságérzekeles – és értékeles, autonómia, igénysszint, felelősség.

Az napközis nevelő feladata:

Tanulással kapcsolatban:

- az önálló tanulás fokozatos kialakítása
- feladatmegoldás irányítása
- rendszeres tanulás, gyakoroltatás és ellenőrzés
- motiváció, tanulásra ösztönzés

Szabadidő körében:

- szabadidő hasznos, célszerű eltöltésének kialakítása, irányítása
- művelődés segítése
- játéktanítás, és annak irányítása
- manuális készségek és képességek fejlesztése
- kulturális programok szervezése

Társas kapcsolatok irányítása:

- erkölcsi tulajdonságok fejlesztése
- kötődések, érzelmek kialakítása, elmélyítése
- csoportszabályok kialakítása és betartatása
- lelki és testi gondozás, készség és képességfejlesztés

- kommunikációfejlesztés
- toleranciára nevelés
- gyermekcsoport közösséggé formálása
- viselkedésnevelés
- rend és fegyelem kialakítása

Egészséges életmódra nevelés:

- mozgáskultúra kialakítása
- egészséges életmód kialakítása, fenntartása
- kulturált étkezés szokásainak kialakítása, betartatása

Környezeti nevelés:

- igényességre nevelés
- saját- és társas környezetének tisztán tartása

Egyéb:

- szocializációs hátrányok kompenzációja
- problémamegoldás fejlesztése
- folyamatos kapcsolattartás a délelőtti tanító gyógypedagógusokkal
- szülői értekezleteken való részvétel
- szülőkkel való kapcsolattartás
- óralátogatások
- más területen működő csoportok munkájába való betekintés

Két területen tevékenykedik intézményünkben napközis csoport:

- általános iskola
 - ezen belül Tatán speciális igényeket kielégítve autista napközis csoport is működik
- speciális szakiskola – tanulószoba.

Napközis csoportok azon gyermekek részére működnek, akik naponta hazájának és otthoni ellátásuk, házi feladat elkészítésük nem megoldott, ehhez segítséget igényelnek. A csoportok kialakításánál elsősorban az életkort, illetve évfolyamot vesszük figyelembe. Ha a lehetőség engedi osztályonkénti, illetve hasonló korú gyermekek kerülnek egy csoportba. Csoportösszevonást alkalmazunk, ha a tanulólétszám nem megfelelő.

Autista napközis csoport

Az általános iskolán belül autista napközis csoport is működik. Az autizmus természetéből adódóan a napközi általános feladatai mellett a fő cél a gyermekek kommunikációjának, szociális készségeinek és rugalmas gondolkodásának, viselkedésének fejlesztése és ezzel együtt a lehető legönállóbb életre való felkészítésük.

A fejlesztés alapja specifikus gyógypedagógiai, pedagógiai fejlesztés, célja a hiányzó és sérült készségek kompenzálása, ennek megfelelően a személyi és tárgyi környezet specifikus kialakítása. Fontos tehát jól érthető, kiszámítható környezetet biztosítani számukra. Ennek elemei:

- a tér strukturálása – látható funkció
- napirend – téri időbeli információk közlése
- tevékenységszervezés – forgatókönyv a cselekvéshez
- vizuális segítségek (kommunikációs kártyák)

„Az autista gyermek nem képes rendet vinni világába. Nektek kell a rendet biztosítani.” (Temle Grandin)
Ennek érdekében a napközis csoport az autista tanteremben működik, ahol ezek a feltételek biztosítottak.

A fejlesztés gyakorlata:

A készségek direkt tanítása a szociális életben való tájékozódásra és a helyzetek kezelésére: segítség elfogadása, szemkontaktus, arckifejezések, gesztusok, testtartás, másoktól való távolság, utánzás, sorra kerülés, várakozás, önkontroll, beszélgetés témái; miként kezdjük el és fejezzük be, csoportos aktivitás. Fontos a kortársak bevonása, kezdeményező, válaszadó, szabadidős partner. Ezt úgy tudjuk megvalósítani, hogy az intézményi programokon, rendezvényeken (pl. őszi túra, ünnepélyek, kézműves foglalkozások, gyermeknap) mi is részt veszünk.

Az autista napköziben az autista gyermekek speciális és komplex fejlesztését elősegítő terápiákat biztosítunk. Ilyen a gyógylovaság, jóga, zeneterápia, relaxációs torna és a Kulcsár Mihályné- féle mozgásterápia. Mindezek mellett a társadalomba való beilleszkedést, alkalmazkodást, a „kinti” világba való tájékozódást elősegítendő nagy hangsúlyt fektetünk a sétára mind a városban (közlekedési szabályok, táblák, fontos intézmények), mind természet közelben (az Öreg-tó és a Cseke-tó partján). Utóbbi esetében „testközelben” érzékelhetik, figyelhetik meg az évszakok váltakozását, az éghajlat, időjárás változását (megfelelő öltözködés) és magát a természetet (növények, állatok).

A szabadidő fontos feladata a játékok funkció szerinti használatára való tanítás, nevelés.

A fenti célok elérése érdekében nélkülözhetetlen a családdal való jó kapcsolat, együttműködés.

Speciális szakiskola

A tanulószoba összetétele nagyon vegyes, felöleli az összes szakiskolai osztályt. Az egyéni bánásmód megvalósításában, pályaorientációs beszélgetések alkalmával, rendkívül hasznos lenne az asszisztens jelenléte. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a 12. osztályosokat segítsük abban, hogy sikeres vizsgát tegyenek, így szakmához jussanak. Az önálló tanulás megvalósítására törekszünk visszaellenőrzéssel, segítségnyújtással, megfelelő motiválással; ezzel is segítve az önálló életre való felkészülésüket.

Napközis csoportba kerülés módja

A napközis ellátást igénylő tanulók számát a következő tanévre vonatkozóan minden év május hónapjában felmérjük. A szülő ekkor nyilatkozik arról, hogy a következő tanévben igénybe kívánja-e venni gyermeke számára a napközis ellátást. Szeptemberben a tanévnyitó ünnepség napján igényét az iskola igazgatója felé is jelzi, ekkor alakul ki a pontos létszám. A kérelmezők mindegyike részére biztosítjuk a napközis felügyeletet. A napközis ellátást speciális indokokra való hivatkozással év közben is lehet kérelmezni.

Amennyiben a szülő gyermeke napközis ellátásának megszüntetését kéri, a kérvényt az intézményvezető felé írásban kell benyújtani. A szülő írásos kérelmére, indokolt esetben engedélyezhető a napköziből való távolmaradás. A szülő köteles írásban tájékoztatni a pedagógust arról, ha hozzájárul ahhoz, hogy gyermeke önállóan távozzon az iskolából. Arról is nyilatkoznia kell, hogy gyermekét a napközi után mely hozzátartozó, vagy megbízott személy viheti el az iskolából. *Ettől eltérni csak az igazgató engedélyével lehet.*

A napközis csoport munkarendje

A napközis foglalkozások tanítási órák befejezése után kezdődnek és délután 16 óráig tartanak. Ez minden tatai tanuló részére kötelező. A vidéki tanulók buszhoz kötöttek, így ők ennek megfelelően távozhatnak.

Tanulás

A délutáni tanulás kezdési időpontja meghatározott, ez 14 óra. A tanulásra fordítandó idők:

- alsó tagozatban 60 perc
- felső tagozatban 90 perc /ezektől csak indokolt esetben lehet eltérni.

A tanulás szervezése a fent említett értékek alapján folyik. A munkát minden csoportban gyógypedagógiai asszisztens segíti, megkönnyítve a különböző írásbeli- és szóbeli házi feladatok elkészítését. Mivel a csoportok életkor szerint vegyes összetételűek, a tanulás is ennek figyelembe vételével történik. Először az írásbeli feladatok elkészítése történik, a szóbeli feladatokat ezután tanulják meg a gyerekek. A tanulás végén minden esetben számonkérés történik.

Szabadidő

A napközi időtartama alatt az iskolai élet számos területén kínáló programokon vesznek/vehetnek részt a gyermekek (szakkörök, sportfoglalkozások, sportversenyek, könyvtárlátogatás, kézműves foglalkozások, vetélkedők). Ennek összhangban kell állnia a tanulóidővel és egyéb iskolai elfoglaltságokkal. Az uzsonna elfogyasztása után egyéni, illetve kiscsoportos foglalkozások/fejlesztések, szabadidős tevékenységek folynak.

A szabadidős foglalkozások pihenésre, játékra, élmények gyűjtésére, a gyermekek érzelmi életének kibontakoztatására, a társas kapcsolatok gazdagítására és a közösség életében való részvételre szolgálnak.

Minden esetben figyelembe kell venni a gyermek egyéni választását, igényét. Lehetőséget kell biztosítani tevékenység kezdeményezésére, és támogatást kell ebben nyújtani. Ha a gyermek szeretne „elvonulni”, félrehúzódni, akkor lehetőség szerint erre is teret és lehetőséget kell nyújtani. Ennek megfelelően a napközis munkaközösség minden péntek délután ún. „klubfoglalkozást” tart a napközis tanulók részére.

3 nagy egység, modul, több helyszínnel váltogatja egymást:

- MOZGÁSOS
- MANUÁLIS-KREATÍV
- KULTURÁLIS

Ezáltal nem válnak a foglalkozások unalmassá, elcsépetté a gyermek számára, és a pedagógusok is maximálisan fel tudnak készülni.

MOZGÁSOS:

- testi (sor- és váltóversenyek, labdajátékok, népi játékok, körjátékok, csapatjátékok, mozgásterápiás torna)
- séta (ezáltal a helyes közlekedési szokások kialakítása, szűkebb-tágabb környezetünk megismerése, időjárás és az évszakok megfigyelése, természetvédelem)
- szellemi (kevésbé aktív sportolóknak)

Néhány esetben a kettő összefonódik.

MANUÁLIS-KREATÍV:

- népi kismesterség (agyagozás, szövés, nemezelés, bőrzés, batikolás, gyöngyfűzés)
- ünnepi, illetve alkalomhoz kapcsolódó készülődés

- dekorációkészítés

KULTURÁLIS:

- könyvtárlátogatás
- mozi (iskolán belül, illetve kívül)
- színházlátogatás
- szerep, vers, bábjelenet tanulása
- múzeumlátogatás
- város adta lehetőségek kiaknázása (pl.: emlékművek, szobrok, kopjafák, malmok megtekintése)
- jeles napokról, világnapokról beszélgetés

Étkezés

A szülő ebédet, tízórait és uzsonnát igényelhet gyermeke számára. Az étkezés csoportosan történik a délelőtti tanulás után, 12 - 14 óra között. A kulturált étkezés szabályai sajnos nem minden gyermek számára ismertek, ezért ennek elsajátíttatására, valamint az alapvető higiénés követelmények betartása, saját maguk és környezetük tisztán, rendben tartására gondot kell fordítanunk.

Napközis/tanulószobai foglalkozások célja: a fenti értékekre alapozva, az életkori sajátosságok figyelembevételével mindazon képességek, kompetenciák fejlesztése, melyek a társadalmi és természeti környezetben való tájékozódást, az ismeretek alkalmazását illetve más ismeretekkel való összekapcsolódását segítik elő. A fejlesztés szempontjából lényeges, hogy az érzelmi, motivációs tényezők is szerepet kapjanak.

Szakkörök

A **szakkörök** az érdeklődés szerint szerveződő korosztályok közössége a szabadidő hasznos eltöltésére. A szakkör programjának, céljának, vezetőjének előzetes ismerete alapján választanak a tanulók érdeklődés és vonzalom szerint az egyes tevékenységek között. A programok a tanórán kívül rekedt gazdag műveltségi anyag célzatosan rendezett egységeit kínálják, képességfejlesztés, tehetséggondozás, a személyiség gazdagítása, a szociális kapcsolatok bővítése céljából. A délutáni foglalkozásokon résztvevő tanulók körét bővítettük. A bejáró tanulóknak is lehetőségük van részt venni azokon.

Tatán:

néptánc – kicsiknek, nagyoknak

jóga

énekkar

röplabda

sportkör

Kömlődön:

ének-zene tánc

barkács

kertész

kézimunka

sport

mozgásélmény

Komáromban:

dráma
énekkar
erkölcstan
technika
kézműves
egészségtan
informatika
önismereti
sportkör

Tanulószoza

A Kömlődön a bejárós szakiskolás tanulók számára tanulószobát működtetünk.

A TANULÓSZOBA RENDJE

A tanulószobai foglalkozások tanítási napokon az órarendhez igazodva 14.30- 16.15-ig vagy 12.35- 15.50- ig tartanak.

Az intézmény erre az időszakra szakképzett gyógypedagógusi felügyeletet biztosít, így segítve a tanulók minőségi felkészülését a délelőtti tanítási órákra.

A szülők a tanév elején írásban nyilatkoznak, igénybe óhajtják-e venni a tanulószobai szolgáltatást.

Tanév közbeni beiratkozás csak akkor lehetséges, ha az intézmény a megemelkedett tanulólétszám mellett is garantálni tudja a minőségi ellátást.

Az írásbeli nyilatkozat a gyermek és a szülő számára egyaránt kötelező érvényű, a foglalkozásról való távolmaradást a szülőnek ugyanúgy igazolnia kell, mint a tanítási órákról való távolmaradást. A betegséget, az egész napos hiányzást elegendő egyszer igazolni.

A FOGLALKOZÁSOK IDŐBEOSZTÁSA

A tanulószobai foglalkozás a tanítási órák után kezdődik. A foglalkozáson részt vevő tanulók kezdésre a kijelölt tanteremben tartózkodnak. A megkezdett foglalkozást csak indokolt esetben lehet megzavarni. Azok a tanulók, akiknek a szülei jelezték, hogy gyermekük a tanulás befejezése után hazamehetnek, illetve bejárós tanulók helyközi járással, 14.40-kor hagyhatják el legkorábban a foglalkozást.

A FOGLALKOZÁSOK MINŐSÉGE

A tanulószobai foglalkozásokon a tanulók szakképzett gyógypedagógus segítségével készítik el a kijelölt feladataikat. A tanulószobai foglalkozás nem korlátozódhat csak az írásbeli feladatok elkészítésére, gyakorlati tevékenységekkel is színesítik az elsajátítandó szakiskolai képzési feladatokat.

A tanulószobai foglalkozásokat vezető pedagógus a szaktanárok segítségével szervezi a tanulók munkáját, érdeklődik a napi feladatokról, jelzi a szaktanárok felé a felmerülő problémákat.

A tanulószobai foglalkozásokat vezető pedagógus figyelembe veszi a rá bízott tanulók esetleges tanulási nehézségeit, tanácsaival igyekszik megkönnyíteni a tanulók gyakorlati és elméleti felkészítését.

Sportkör

Az iskolai sportélet, a sportkör tevékenységével egészül ki. Célja a tehetséggondozás, az erőnlét, az ügyesség, az állóképesség fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása. Egy-egy sportágban kiemelkedő tanuló versenyekre történő felkészítése is a sportkörön belül történik. Az alsó tagozaton főként a játékos sportversenyek, váltóversenyek dominálnak a sportköri foglalkozásokon. Felső tagozaton már a labdajátékokkal, sportágakkal foglalkoznak a tanulók.

A házi feladatok kitűzésének elvei és gyakorlata

A „házi feladat” céljai:

- újra feldolgozni, elmélyíteni, rögzíteni az órán tanultakat;
- készségszintig gyakorolni a tanult algoritmusokat;

Elvek:

- Házi feladatot öncélúan nem adunk (azaz ha a fenti célok egyikét sem szolgálja).
- A házi feladat mennyiségének meghatározásánál mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulónak naponta 5-7 órája van, és minden órán tűznek ki a számára kötelezően megoldandó feladatot.
- Csak olyan feladat adható kötelező jelleggel, amelynek megoldására valamennyi tanuló képes a meghatározott tanulási idő alatt. (Ha ez a csoport heterogén tudásszintje miatt nem lehetséges, akkor a házi feladatnak mindig legyen olyan része, amelynek elvégzésére/elkészítésére/ megtanulására mindenki képes.)
- A házi feladatot mindig részben vagy teljesen (minden diákra, illetve feladatra vonatkozóan) ellenőrizni kell.
- Az el nem készített, illetve hibás, hiányos házi feladat értékelésekor különbséget kell tenni a mulasztás okai szerint:
 - nem büntetjük a tanulót, ha a mulasztás, hiány, hiba a feladat vagy annak alapjául szolgáló anyag nem értéséből fakad;
 - meg kell adni a tanulónak a házi feladat pótlásának lehetőségét, ha önhibáján kívül (igazolt betegség) mulasztotta azt el;
 - a hanyagságból elmulasztott írásbeli feladat nem „értékelhető” elégtelennel. (Érdemjegyet csak tudásra adunk. Az el nem készített feladattal tudásszint nem mérhető. A házi feladat elvégzésének hanyagságból történő elmulasztását pedagógiai eszközökkel és módszerekkel lehet és kell büntetni. Ez lehet feleltetés, a házi feladathoz hasonló feladat dolgozat formájában történő megíratása, pótfeladat kitűzése, stb.)
- Az önálló munkát, a kötelező tananyagon kívüli ismereteket kívánó feladatok elvégzését – a befektetett munka arányában – jutalmazni kell.
- Hétvégére nem adható fel házi feladat, csak önként vállalt szorgalmi gyűjtőmunka. Kivétel a szakiskola a szakmai vizsgák miatt, és abból a tantárgyból, amiből heti kettő van és azok péntekre és hétfőre esnek.
- **Hétvégére és szünetek időtartamára a tanulók nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot.**
- **A házi feladat, valamint az iskolai munkához szükséges felszerelés hiánya nem befolyásolja a tanuló értékelését.**

Értelmileg akadályozott tanulók

Általános iskola

Házi feladat célja:

- Délelőtti tanítási órákon feldolgozott ismeretanyag gyakorlása, megerősítése.
- Kötelességtudat fejlesztése.
- Feladatadásnál tekintetbe vesszük a tanulók fogyatékoságát, életkorát, osztályfokát, ennek megfelelően differenciálunk.
- A szóbeli és írásbeli tartalmi aránya alkalmazkodik egyéni képességekhez, lehetőségekhez, legyen sérülés specifikus.
- Időtartama alsó tagozaton legfeljebb 30 perc, felső tagozaton legfeljebb 45perc.
- Az írásbeli és szóbeli házi feladatok mennyisége és minősége differenciáltan igazodik az optimális terhelés szintjéhez kiemelten gyakorlati tapasztalatszerzés útján.

Szintfelmérést, tantárgyi mérést egy tanítási napon egy tantárgyból lehet végezni.

Készségfejlesztő speciális szakiskola specifikumai

Célja:

- A közismereti órákon tanultak megerősítése
- Feladattudat, feladattartás, önállóság fejlesztése.
- Általános iskolában elsajátított ismeretek szinten tartása
Praktikus készségek erősítése

Gyakorlata:

- Időtartama legfeljebb 45perc
- Házi feladat kijelölésénél tekintetbe vesszük a tanulók fogyatékoságát, életkorát, osztályfokát, aktuális mentális, fizikai állapotát, ennek megfelelően differenciálunk.
- A szóbeli és írásbeli házi feladat differenciáltan alkalmazkodik az egyéni képességekhez, lehetőségekhez, legyen sérülés specifikus.
- Az írásbeli és szóbeli házi feladatok mennyisége és minősége differenciáltan igazodik az optimális terhelés szintjéhez úgy, hogy bizonyos ismereteket gyakorlattal erősítsen meg.

A szakiskola 11-12. osztályában:

- Gyakorlati feladatokkal mélyíti el a szakmai moduloknak megfelelő ismereteket
- A feladatok mennyisége és minősége differenciáltan igazodik a tanulók optimális terhelési szintjéhez.
- Szakmai gyakorlati napokon házi feladatot a tanulók csak saját kérésre kapnak.

XX. FEJLESZTŐ NEVELÉS

Törvényi háttér

A köznevelési törvény 15. § (3) – (4) – (5) bekezdése értelmében:

„(3) A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti a tankötelezettségét. A

fejlesztő nevelés-oktatást az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglaltak alkalmazásával, a szülő igénye, a gyermek állapota és a szakértői bizottság fejlesztő foglalkozások heti óraszámára vonatkozó javaslatának figyelembevételével kell megszervezni. A heti fejlesztő foglalkozások száma nem lehet kevesebb húsz óránál. Indokolt esetben a szülő kérésére, ha a gyermek állapota szükségessé vagy lehetővé teszi, ennél több vagy kevesebb óraszám is megállapítható. Megszervezésekor e törvénynek a tankötelezettségre, a pedagógiai munka szakaszaira, a Nat-ra és a kerettantervekre, az intézménytípusokra, a tanítási év rendjére, a tanítási, képzési idő rendjére, a tanulói jogviszony létesítésére, a gyermek, tanuló kötelességének teljesítésére és a felnőttoktatásra vonatkozó rendelkezéseit nem lehet alkalmazni.

(4) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnek az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnek az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulókat a sajátos nevelési igényük, fejlettségük és életkoruk alapján osztják be fejlesztő csoportokba.

(5) Ha a tanuló - a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - iskolába járással nem tud részt venni a fejlesztő nevelés-oktatásban, a tankötelezettségét a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében teljesíti. Az egyéni fejlesztés megszervezhető

a) otthoni ellátás keretében,

b) abban az intézményben, amely a gyermek ápolását, gondozását ellátja.”

A fejlesztő iskolai nevelést, fejlesztést egyrészt a köznevelési törvényben, másrészt a Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés oktatása irányelvében (32/2012. (X.8.) EMMI rendelet) megfogalmazott ajánlásoknak megfelelően kell megszervezni.

A tanulói jogviszony

Az iskolánkba jelentkező fejlesztő iskolai képzésre kötelezett tanulók a kömlődi tagintézményben kapják meg habilitációs fejlesztésüket integrált foglalkozások keretében.

A bekerülés feltételei

A fejlesztő iskolai oktatásban azok a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek részesülnek, akiket a szakértői bizottságok erre a képzési formára javasolnak. Azok a tanulók, akik értelmi képességeik súlyos, tartós akadályozottsága miatt a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében leírtaknak, illetve a kerettantervben megfogalmazott követelményeknek a különböző egyéni megsegítő stratégiák ellenére sem képesek minden téren megfelelni, s eredményes fejlesztésük elsősorban különféle egyénre szabott terápiás fejlesztő eljárások segítségével valósítható meg.

A továbbhaladás

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint vesznek részt. Az évfolyamok közötti átmenethez nincs szükség megadott teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

Átjárhatóság az iskola többi osztályába

Ha a fejlesztő iskolai csoportba járó tanulók közül valaki a személyre szabott fejlesztés hatására olyan szintre jut, hogy a többi tanulóval együtt eredményesen oktatható az intézmény helyi tanterve szerint, kezdeményezni kell az áthelyezését a szintjének megfelelő csoportba.

A fentiek érdekében és előkészítéseképpen azon tanulók számára, akik képességeik szerint bizonyos foglalkozástípusokon sikeresen tudnak részt venni, biztosítjuk a lehetőséget, hogy az életkoruknak és képességeiknek leginkább megfelelő osztályba / értelmileg akadályozottak iskolája /becsatlakozzon. A részvétel mikéntjéről, gyakoriságáról, a működés eredményességéről negyedévente dönt a fejlesztőiskola osztályfőnökének kezdeményezésére az intézmény vezetőse, s a tervezett integrációban résztvevő nevelői team.

Csoportlétszám

A fejlesztő iskolai csoport létszáma a Köznevelési törvény 4. melléklete alapján minimum 5 fő lehet. Háromnál kevesebb gyermek esetében a csoportos foglalkoztatás előnyei már nem valósulnak meg, ideális csoportlétszámnak öt fő tekinthető.

A tanulói jogviszony megszűnése

A fejlesztő iskolai csoportból a gyermekek csak szakértői bizottsági javaslatra, intézményi vagy szülői kezdeményezésre kerülhetnek más intézménybe. A tanulói jogviszony egyéb esetekben a közoktatási törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg.

Az értékelés rendszere a fejlesztő iskolai oktatásban

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal.

A szöveges értékelés félévkor és a tanév végén írásban történik.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek

„A súlyos-halmozott fogyatékoság olyan állapot, melynek háttérében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti.

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünetegyüttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben

(aktivításban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz.

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és a kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb.

A **motoros** (mozgás) funkciók területén a fejkontroll és a tekintés kontrolljának hiánya, a felegyenesedés, állás, helyváltoztatás képességének súlyos nehézségei, vagy hiánya, a végtagok (kar, kéz, láb) működésének súlyos zavarai, a komplex mozgásminták koordinációjának zavarai és a beszédszervek funkciózavarai fordulnak elő. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg.

A **kommunikációs** funkciók területén a kifejező (hangzó) beszéd hiánya, a nonverbális és/vagy metakommunikatív jelzések alkalmazásának bizonytalanságai, a beszédértés nehezen megítélhető szintje a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát, akadályozottságát vagy hiányát okozzák. Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelent hátrányt.

Mivel a súlyos és halmozódó károsodások miatt a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek aktivitásukban a fejlődés kezdeti (gyakran a szenzomotoros vagy pszichomotoros fejlődési szakasznak megfelelő) szintjét mutatják, az **értelmi** funkciók eltéréseit elsősorban a szenzoros (érzékelési-észlelési) vagy szenzomotoros, és az emocionális-szociális funkciók területén észlelhetjük.

A **szenzoros** funkciók területén az érzékelés-észlelés organikus és pszichés jellegű kiesései, az ingerek felfogásának és feldolgozásának alacsony szintű képessége, az érzéklek és a mozgásminták, illetve viselkedésformák összehangolásának hiányos képessége, a túlérzékenység, vagy az alacsony ingerküszöb okozhat nehézséget.

Az **emocionális-szociális** funkciók területén külön megfogalmazást nyer több feltűnő magatartásforma (agresszív/autoagresszív viselkedés), a túlérzékenység, a személyektől és tárgyaktól való elvonatkoztatás képességének hiánya vagy zavara, a hangulati labilitás, és az inadekvát érzelmi kitörések (pl. nevetés/sírás).

Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus **betegségek**, fokozott görcskészség (epilepszia), tartós gyógyszeresedés és egészségügyi terápiás szükséglet, megnövekedett balesetveszély és halálózási rizikó. Ezek további súlyosbító, személyiségfejlődést nehezítő feltételeket teremthetnek.” (Márkus 2005, 140-141.).

A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek akadályozottságuk szerinti besorolása

Hat terület (fő-kategória) különböztethető meg:

Motoros funkciók (mozgás) eltérései;

Értelmi funkciók (adaptív magatartás, gondolkodás, kognitív funkciók) eltérései;

Kommunikációs funkciók eltérései;

Érzékszervi funkciók (látás, hallás) eltérései;

Magatartási, viselkedési funkciók eltérései;

Társuló – a nevelés feltételeit befolyásoló – betegségek. (Márkus 2005, 80.)

Nevelési program

A súlyos, halmozott fogyatékos pedagógiai következményei meghatározzák a fejlesztő iskolai oktatás célját, feladatait, s az alkalmazott alapelveket is.

Cél

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújt, mely arra törekszik hogy képessé tegye a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

Feladat

A családban már kialakított szokások, jelzések, megszerzett képességek, készségek, elsajátított tudásanyag feltérképezése és az iskolai életbe való lehetőség szerinti beépítése és fejlesztése.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók épen maradt funkcióira alapozva a sérült funkciók fejlesztése egyéni lehetőségeik szerint a kidolgozott fejlesztési program, egyéni fejlesztési tervek alapján.

Elemi szintű ismeretek elsajátíttatása szűkebb és tágabb környezetük jelenségeiről.

A kommunikáció egyénenként változó lehetőségeinek feltérképezése, a tanulók állandó ösztönzése a számukra lehetséges önkifejezési módok tudatos alkalmazására, gyakorlására.

A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglévő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása.

A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése.

A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése.

Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

Alapelvek

A Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatásának irányelve részletesen ismerteti a gyógypedagógiai nevelés, fejlesztés során alkalmazott alapelveket:

- Komplexitás és személyiségközpontúság elve
- Interakció és kommunikáció elve
- Kooperáció elve
- Differenciálás és individualizáció elve
- Normalizáció és participáció elve

A mindennapi fejlesztés során szem előtt tartandó pedagógiai elvek, melyek az intézmény helyi sajátosságainak megfelelően módosulhatnak:

- A fejlesztés minden esetben játékosan, konkrét tapasztalatok, valósághű szemléltetés útján történjen.
- Az egyéni adottságok figyelembevétele, ennek megfelelően:
 - egyénre szabott fejlesztési terv szerint történő fejlesztés biztosítása
 - egyéni foglalkozások keretében és

– csoportban differenciáltan.

- Tanulásszervezési alapelv, hogy a csoportban a különböző fejlesztést végző pedagógusok száma a lehető legkevesebb legyen, mivel a személyes kötődések és a szoros team-munka (amely nagyobb létszám esetén nehezített) fokozza az eredményességet.
- Ugyancsak tanulásszervezési alapelv, s egyben az eredményesség feltétele, hogy a csoportos foglalkozások időtartama alatt az optimális fejlesztéshez szükséges számú pedagógus és asszisztens biztosítása elengedhetetlen (legalább 2 fő). Bizonyos esetekben (mozgásnevelés órán, étkezéskor, kirándulásokon) ennél több, akár a tanulók létszámával megegyező felnőtt jelenléte szükséges.
- A team-munka rendszeres és hatékony legyen.
- A szülőkkel való kapcsolattartás lehetőleg napi kapcsolatot, állandó információcserét jelentsen.

Fejlesztési program

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók sajátosságai és a nevelési alapelvek alapján körvonalazhatók a fejlesztés fő területei. Ezek a területek nem választhatók szét, komplex egységként kezelendők, és természetes módon épülnek be a mindennapi tevékenységbe is. **A rehabilitációs programban meghatározott fejlesztő foglalkozásokon az egyes fejlesztési területeknél ismertetett feladatok, tevékenységek több foglalkozáson is megjelennek, keresztkapcsolatokat képezve.**

A fejlesztés területei

1. Kommunikáció
 - megnyilvánulások és testi állapot értelmes közlésként való értelmezése és annak a testi kommunikációval való megválaszolása
 - a tanulók és a gyógypedagógus közti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, valamint a kommunikáció iránti igény felkeltése és megerősítése
 - a tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás)
 - az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás elősegítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása
 - a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába, ezzel a valóság nyelvi birtokbavételének, a beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése
 - alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása
 - a tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: egymás üdvözlése, közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé és hozzáférhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak megtapasztalása
2. Mozgásnevelés
 - a szenzomotoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával; az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a test-

- kép, testséma kialakítása és fejlesztése
- pozicionális, testhelyzet-korrekción, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása
- a mozgásfejlődés elősegítése a fiziológias mozgássor szem előtt tartásával (a fej kontrolltól a felállásig)
- a kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése
- a kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése
- 3. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése. Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele.
 - a valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése:
 - a külvilág felé való fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése
 - az önindította mozgás elősegítése és annak következményei
 - a szemiotikai funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése
 - az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése
- 4. A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása:
 - tapasztalatszerzés a különböző anyagokról, tulajdonságokról
 - téri struktúrák megismerése
 - időrendi összefüggések megtapasztalása
 - absztrakt műveletek végzése képességszintnek megfelelően
- 5. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységekre nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése.
 - az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése
 - az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása
- 6. Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása.
 - az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása
 - az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása
 - kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése
 - a közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása
 - a közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása
- 7. Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükségletkielégítés kulturájának megismerése.
 - a kiválasztásai folyamatok (vizelet. És székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés
 - a testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szokások kialakítása (fürdés, zuhanyozás, hajmosás, mosakodás, fogmosás, körömvágás), a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása
 - az öltözés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

- az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés
- az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása

Tevékenységi körök óraszama

- Szűkebb és tágabb környezet /heti 5 óra/
- Reggeli és bűcsűkör /heti ötször 25 perc/
- Játék és cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés /heti 5 óra/
- Mozgásnevelés /heti 5 óra/
- Önkiszolgálás /heti ötször 20 perc/

A fejlesztési feladatoknál és a foglalkozásoknál ismertetett tartalmak nem tagolódnak sem évfolyamokra, sem pedagógiai szakaszokra. A gyermekek jelentősen eltérő képességei miatt ez nem látszik célszerűnek. Mindig a csoport tanulójának képességeihez kell igazítani az éves fejlesztési terveket (heti ütemterv) és az egyéni fejlesztési terveket is.

A törvény nem biztosít óraszámot délutáni foglalkozásokhoz a súlyosan-halmozottan sérült tanulók számára. Intézményünk a felmerült szülői igények alapján „és a lehetőségek függvényében” diákotthoni ellátást is biztosít a Fejlesztő Iskola tanulói számára.

A foglalkozások és a fejlesztési területek keresztkapcsolatai

Egy-egy foglalkozás keretén belül általában több terület célzott fejlesztése is történik, úgy, hogy azok nem választhatók külön, szerves egységbe fonódnak.

	Szűkebb és tágabb környezet	Reggeli és bűcsűkör	Játék és szórakozás	Mozgás-nevelés	Testi higiénia
Kommuni-káció	X	X	X	X	X
Mozgás-nevelés	X	X	X	X	X
A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése. Az érzékelés-észlelés és az					

értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele.	X	X	X	X	X
A konkrét műveletek és a formális műveletek konstrukciójának elősegítése, a cselekvések logikai struktúrájának kialakítása, a tér, az idő és a tartam, a sorozatok, halmazok elemi fogalmainak elsajátítása.	X	X	X	X	X
Kreativitásra játékra, szabadidős tevékenység-re nevelés. Az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése.	X	X	X	X	X
Érzelmi és szociális nevelés, az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása.	X	X	X	X	X
Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, az önállóság és					

önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet- kielégítés kulturájának megismerése.	X	X	X	X	X
--	---	---	---	---	---

Tevékenységi körök témakörei

Mozgásnevelés

Cél

A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.

Feladat

A mozgásnevelés elsődleges feladata: a motoros aktivitás csökkenése miatt kialakult szenzomotoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával. Optimális feltételek megteremtése a saját test megéléséhez (testkép, testséma, mozgáskoordináció). A spontán fejlődés feltételeinek megteremtése a fiziológiás mozgássornak megfelelően (kóros mozgásmintákat gátló kiinduló helyzetek megtalálása, megfelelő tér és idő biztosítása az aktív mozgások gyakorlásához a fejkontrolltól a felállásig). A mozgásnevelés összekapcsolása az érzékelés-észleléssel, a mindennapos tevékenységekhez szükséges mozgásokkal, a fejlesztő gondozással. (Márkus 2005, 151.)

A gyermekek pozitív mozgásélményhez juttatása sok játékkal, motiválással.

A mozgásra való képesség felismertetése, tudatosítása, a mozgás iránti igény felkeltése, erősítése.

Az elmaradt vagy károsodott tartási és mozgási funkciók fejlesztése, javítása.

A idegrendszer sérülése nyomán kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója és kompenzálása.

A lehető legnagyobb önállóság eléréséhez szükséges mozgásos és önellátási ismeretek megtanítása.

Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök viselésének, használatának szoktatása, tanítása.

Az ép fejlődéshez – a lehetőségekhez képest – leginkább közelítő testi fejlődés elősegítése.

Mozgásos tapasztalatokon keresztül a pszichomotoros és szenzomotoros képességek fejlesztése.

Tervezett kimeneti teljesítmény

Aktív részvétel a foglalkozásokon a tanulók egyéni képességeinek függvényében.

A tanulók legyenek képesek:

- adottságaik szerinti tudatos izomlazításra,
- a passzív kimoztatások elviselésére,
- azon aktív mozgásoknak, amelyekre képesek (felszólításra történő) kivitelezésére,
- együtműködésre a mozgásnevelővel.

Fejlesztési feladatcsoportok

- Izületek mobilizálása:

- Izületek minden irányú passzív kimoztatása
- Kontraktúra oldása
- Izületi mozgáshatárok növelése nagymozgásokkal

- Izomlazítás, relaxáció:
 - Átmozgatás, hintáztatás
 - Bobath-labdán rugóztatás
 - Izomérzet kialakítása (feszítés-lazítás)
- Izmok erősítése:
 - Izmok nyújtása
 - Innervációs-, vezetett aktív gyakorlatok (gravitáció irányában, illetve ellen), izometriás-, ellenállás gyakorlatok
 - Szelektív izomerősítés diagnózisnak megfelelően
- Helyes légzéstechnika kialakítása:
 - Légzőizmok, mellizmok lazítása, vibráció
- Mozgásos önkontroll kialakítása:
 - Alaphelyzetek pontos felvétele, egyszerű mozgások kivitelezése optikus és külső kontroll segítségével
- Mozgás-koordináció fejlesztése:
 - Szenzoros ingerre adekvát válasz adása
 - Célzó gyakorlatok (szem-kéz koordináció kialakítása)
- Fiziológiás mozgássor alaphelyzeteinek és mozgásanyagának elsajátítása:
 - Alaphelyzetek elsajátítása, összekapcsolása mozgássorrá
- Egyensúly fejlesztése:
 - Billenések, hintázás, fordulás, testsúlyáthelyezés
- Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása (Bobath):
 - Reflexgátló helyzetek kialakítása
 - Reflexgátló helyzetekből indított egyszerű gyakorlatok
- Helyes testvázlat, térbeli orientáció kialakítása
- Helyes testtartás kialakítása (ülésben, állásban):
 - A helyes tartás megéreztetése
 - Gerinctorna, tartáskorrigálás
- Ritmus fejlesztése:
 - Egyszerű mondókák, énekek összekötése mozgással
- Manipuláció fejlesztése:
 - Felső végtag passzív, aktív átmozgatása
 - Szenzoros ingerek alkalmazása
 - Tapintásos feladatok végzése, a taktilis percepció fejlesztése
 - Fogás, elengedés
 - Ceruzafogás lehetőségek szerinti kialakítása

- Praktikus és önellátási feladatok
- Műteti előkészítés, utókezelés
- Mozgásos játékok
- Testi képességek fejlesztése
- Gyógyászati segédeszközök használatának elfogadtatása, szoktatása
- Hydroterápia (tangenterban)

Módszerek

- A fizioterápia módszerei
- A komplex mozgásterápia módszerei
- Adaptált testnevelési mozgásanyag és játékok
- Továbbá:
 - passzív segítségnyújtás
 - aktív mozgáskiváltás
 - bemutatás
 - folyamatos szóbeli irányítás
 - gyakorlás
 - korrigálás
 - motiválás
 - játékosság
 - differentiálás
 - igazi/valós tevékenységbe ágyazott mozgásfejlesztés

Foglalkoztatási formák:

- egyéni foglalkozás
- csoportos, differentiált foglalkozás

Eszközök

Az általános tornatermi felszerelés mellett:

- állítógép
- babzsák
- bokasúlyzó
- egyensúlyozó eszközök (pl. egyensúlyozó deszka, félhenger)
- gomboló, fűző modell
- gumiasztal
- gumikötél
- gurulózsámoly
- hinta
- hálós hintaágy
- hengerek (különböző méretben)

járókorlát
kézügyességet fejlesztő speciális játékok
lépcső, lejtő
labdák (különböző méretű, anyagú, fogású, keménységű, súlyú labdák, Bobath-labdák)
léggömb
masszázsgép
párnák (ék, henger – különböző méretben)
súlypárnák, súlymellény
tangentor
terápiás háromkerekű kerékpár
tornabot
tükör

Továbbá egyéb használati és játéktárgyak, amelyekkel a gyermekek kapcsolatba kerülnek.
Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök, pl.:

kéz- és lábsínek
járógépek
adaptált járókeretek
kerekeszékek

Önkiszolgálás

Cél

A tanulók lehessenek aktív részesei saját életük legalapvetőbb történéseinek, testi szükségleteik kielégítésében is.

Feladat

Az érzékelés-észlelés fejlesztése: a saját testtel kapcsolatos ingerek felismerésének és értelmezésének elősegítése (pl.: éhség, szomjúság, jóllakottság, széklet-, vizeletürítés, hőmérséklet).

- A kommunikáció fejlesztése: a tanulók képessé tétele arra, hogy ha felismerik testi szükségleteiket, azokat a környezetük számára a legérthetőbben és a legdifferenciáltabban tudják kifejezni.
- A mozgás fejlesztése: a lehető legnagyobb mértékű mozgási képesség kialakításával a lehető legnagyobb önállóság, illetve részvétel biztosítása.
Ezek tanulóink esetében többnyire részmozgások, pl. öltöztetés közben a kar nyújtása – hajlítása; étkezés közben az ajakkal a falat lehúzása a kanálról.
- A kognitív funkciók fejlesztése:
 - A figyelem fejlesztésével a gondozási feladatok figyelemmel kísérésének, az aktív részvétel alapjának megteremtése.
 - Az emlékezet fejlesztésével a gondozási feladatok mozzanatai sorrendjének, az azokhoz kapcsolódó eszközöknek, a napirendhez való kapcsolódásuknak rögzítése; mindezen keresztül az aktív részvétel elősegítése.

Az ok-okozati összefüggések megismertetésével a testi szükségletek és az azokat kielégítő tevékenységek, illetve ezek összetevői jobb megértésének segítése.

- A tanulók és a személyzet mindennapjait egyaránt megkönnyítő eszközök biztosítása.

Tervezett kimeneti teljesítmény

- gondozásban való aktív részvétel
- gondozás tudatos megélése
- változások megélése és visszajelzése

Témakörök résztémák

- Bazális ápolás, higiénia:

- dialógus, egzisztenciális alapgondozás
- előjelzés
- emocionalitás és szenzibilitás a gondozásban

- Étkezés:

- éhséget és szomjúságot más érzésektől elkülönítve észrevenni
- alapkészségek
- etetést elfogadni
- ételeket ismerni
- kedvenc és nem szeretett ételeket ismerni
- étkezés társaságban
- ivás
- darabos étel fogyasztása
- folyékony étel fogyasztása

- Öltözködés:

- öltözködés-vetkőzés
- öltöztetni – vetkőztetni, megismerni, elfogadni
- helyes öltözködés (időjárás szerint)

- cipő le- és felvétele

- Szobatisztaságra nevelés:

- jelzés kialakítása
- próbálkozás a WC használatával

- Testápolás:

- kézmosás

- mosakodás
- fürdés
- zuhanyozás
- hajmosás
- törülközés
- fésülködés
- körömápolás
- testápoló krémek használata

- menstruációval kapcsolatos teendők

- Egészségügyi szokások:

- orrfúvás, orrtörés

- tüsszentésnél, köhögésnél

- lábtörés

- Egészségügyi és terápiás ellátás

- Egészségügyi és terápiás segédeszközök elfogadása, használata

Módszerek

- bemutatás
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- terápiás étkezés

Eszközök

A testi higiéné és az étkezés, valamint önellátás eszközei, környezetben használatos tisztálkodási szerek.

Speciális gyógyászati segédeszközök:

- gurulókeret
- guruló zsámoly
- kerekesszék
- emelő

Szűkebb és tágabb környezet

Cél

A tanulók érdeklődésének kialakulása szűkebb és tágabb környezetük szereplői, tárgyai, jelenségei iránt.

Egyénileg eltérő képességeik függvényében a természeti, tárgyi és személyi környezetükről szerzett élményeik megélése, értelmezése, elraktározása.

A tanulók saját életükben történő minél aktívabb részvételének kialakulása.

Az egymással és a nevelőkkel való állandó kommunikáció kialakulása.

A természeti környezet szépségeinek felismerése.

Feladat

A szűkebb és tágabb környezet személyeinek, tárgyainak, jelenségeinek megismertetése a tanulókkal, a mindennapi életük apró tapasztalatszerzéseinek irányítása és folyamatos tudatosítása által.

Tervezhető kimeneti teljesítmény

- Ismerjék meg a természeti környezet elemeit, tulajdonságait annak változásait.
- Életfolyamatok megélése, kezelése.

Témakörök résztémák

- A család:
 - családtagok és neveik
 - családi szerepek és szokások
 - a lakás helyiségei és berendezési tárgyai (szoba, konyha, fürdő)
- Az iskola:
 - az iskola helyiségei és berendezési tárgyai (csoportszoba, ebédlő, mosdó, folyosó, lift)
 - csoporttársak és neveik
 - tanárok és neveik
- Zugok, individuális szükségletek
- Évszakok:
 - Az őszt legjellemzőbb jegyei:
 - időjárás
 - öltözködés
 - növények
 - állatok
 - A télt legjellemzőbb jegyei:
 - időjárás
 - öltözködés
 - növények

- állatok
- A tavasz legjellemzőbb jegyei:
 - időjárás
 - öltözködés
 - növények
 - állatok
- A nyár legjellemzőbb jegyei:
 - időjárás
 - öltözködés
 - növények
 - állatok
- Az iskola környéke:
 - utcák, üzletek az iskola környékén
- Közlekedési eszközök:
 - legismertebb közlekedési eszközök
(autó, autóbusz, vonat, HÉV, hajó)
 - a közlekedés zajai
- Testünk:
 - a főbb testrészek nevei
- Állatok:
 - a háziállatok legjellemzőbb jegyei (cica, kutya)
 - vadon élő állatok legjellemzőbb jegyei
(medve, madár)
 - állatok hangjai
- Színek:
 - piros, kék, zöld, sárga, barna, fehér
- Időbeli tájékozódás:
 - napirend
 - napszakok (reggel, dél, este, délelőtt, délután)
- Térbeli tájékozódás:
 - le-fel
 - fölé- alá –mellé
- Élelmiszerek:
 - ehető – nem ehető
 - megkülönböztetés
 - kipróbálás
 - puha, kemény
 - édes, savanyú, sós, keserű felismerése
 - héj, mag, hús
 - érett, éretlen
 - nyers, főtt
 - reszelés, vagdalás

- szag
- gyúrás, nyújtás
- formálás

- Feldolgozás:
 - kézzel
 - eszközzel

- Változásokat megismerni

- Ünnepek:
 - születésnap
 - névnap
 - Mikulás
 - karácsony
 - farsang
 - húsvét
 - anyák napja
 - gyermeknap
 - tanévnyitó –záró
- ballagás

Módszerek

- bazális stimuláció elemei
- kompenzáló technikák alkalmazása
- valós és élethű szemléltetés
- bemutatás
- cselekedtetés
- gyakoroltatás

Tevékenységi formák

- játék
- beszélgetés
- séta
- kirándulás
- zenei foglalkozás
- barkácsolás
- festés

Foglalkoztatási formák

- egyéni és differenciált,
- csoportos foglalkozások

Eszközök

- szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai
- a természet jelenségei
- a természet kincsei (ágak, levelek, termések, kövek, stb.)

- növény- és állatvilág
- modellek, makettek
- játéktárgyak, bábok, jelmezek
- zene, hangfelvételek (gyermek- és népdalok, versek megzenésített változatai, a zeneirodalom témához illő darabjai a hangulati aláfestés érdekében, saját készítésű hangfelvételek a környezetünk hangjairól)
- gyermekirodalom (mesék, versek, mondókák)
- hangszerek
- könyvek
- képek
- fényképek
- dia- és videofilmek
- ecset, festék, tempera, színes ceruza, zsírkréta, papírok
- gyurma, agyag

Speciális eszközök

- A megfelelő testhelyzetet biztosító eszközök:

párna
ékpárna
karfás szék
speciális szék
kerekszék
ülőfűző
csúszásgátló
egyéb gyógyászati segédeszközök

- Kommunikációs eszközök:

fejpálca
kommunikátor
kommunikációs tábla
képek, jelképek
speciális számítógépes programok

- Manipulációt segítő eszközök:

csúszásgátló
ceruzafogó
vastagított nyelű eszközök
speciális olló
dönthető asztallap

- A helyváltoztatást segítő eszközök:

- gurulózsámoly
- gurulókeret
- kerekszék
- speciális háromkerekű kerékpár

.Reggeli és búcsúkör

Cél

Az iskolában töltött idő keretbe foglalása.

A közösen eltöltendő idő jó hangulatban való elkezdése, majd lezárása, illetve jó hangulatban való hazatérés.

Figyelemösszpontosítás egymásra, a tanulási tartalomra, önmaguktól a környezetük felé fordulás.

Az önkifejezés a különféle kommunikációs csatornák, eszközök, módszerek kipróbálásával.

Közösségi társadalmi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása.

Zenei élményszerzés.

A közösség élménye, közösséggé válás.

Hangulatok, érzelmek megismerése.

Személyes kapcsolatok kialakulása, elmélyülése. Önálló vélemény kialakulása.

Feladat

Nyugodt, kellemes légkör teremtése.

Megfelelő testhelyzet biztosítása, mely lehetővé teszi a figyelmet és a különféle kommunikációs fogások alkalmazását, beleértve a hangadást, a manipulációt és a nagymozgást is.

A beszédértés fejlesztése.

Kommunikációs eszközök, módszerek megismertetése.

Igen-nem válaszadás kialakítása.

Manipulációfejlesztés.

Hangadásra való bátorítás.

Tervezhető kimeneti teljesítmény

a szituáció felismerése

a saját név meghallása, felismerése

a csoporttársak nevének ismerete

a társak és a csoporthelyzet elfogadása

a lehetőségekhez mért aktív részvétel

Témakörök résztémák

- Egymás köszöntése- egymástól való elbúcsúzás:

- hangadással
- szemkontaktussal
- hangszerhasználattal
- kommunikációs tábla használatával
- simogatással
- labdagurítással

- Ünnepekre való készülődés:

- énekekkel, versekkel, mondókákkal
- egyszerű jelképekkel, szokásokkal, teremdzsuzsekkel (pl.: adventi koszorú, gyertyagyújtás, adventi naptár, Mikulás-csizma, húsvéti kosárka tojásokkal) beszélgetéssel.

- Az időjárás megfigyelése:
 - testi tapasztalatokkal
 - ablakon való kinézéssel
 - beszélgetéssel
- Közös éneklés, zenélés:
 - kézfogással
 - tapsolással, kopogással, dobogással
 - hangszerekkel

Módszerek

- csoportos foglalkozás
- beszélgetés
- zenés foglalkozás
- játék

Eszközök

- labdák
- bábok
- léggömbök
- ritmushangszerek:
 - egyéb hangszerek
 - játékszongora
 - xilofon
 - metallofon
 - furulya
 - gitár
 - csőharang, stb.
- ünnepi kellékek:
 - adventi koszorú
 - gyertya
 - naptár
 - dekorációk
 - Mikulás-csizma
 - húsvéti kosárka tojásokkal, stb.
- mondókák, versek, énekek

Speciális eszközök:

- A megfelelő testhelyzetet biztosító eszközök:
 - párna
 - ékpárna
 - karfás szék
 - speciális szék
 - kerekesszék
 - ülőfűző

csúszásgátló
egyéb gyógyászati segédeszközök

- Kommunikációs eszközök:

fejpálca
kommunikátor
kommunikációs tábla
képek, jelképek

- A manipulációt segítő eszközök:

- csúszásgátló
- vastagított nyelű eszközök (pl.: hangszer-ütők)

Játék és cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés

Cél

A játék örömeinek megismerése, a játéktevékenység iránti igény kialakulása.

Egyéni és közösségi játékok, szórakozási lehetőségek megismerése.

Ezekben a gyermekek egyéni lehetőségeihez mérten minél aktívabb részvétele.

Képessé válás önállóan végzett játéktevékenységre is.

A gyermekek szocializációs képességének fejlődése. Ennek részeként a közös játékban való részvétel, a játszótársakhoz való alkalmazkodás fokozatos elsajátítása.

A játék során, által a gyerekek sokféle képességének és készségének fejlődése: a nagy- és finommozgások, érzékelés-észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, gondolkodás, képzelet, fantázia, utánzás, kreativitás, kommunikáció és beszéd, szociabilitás fejlődése.

Feladat

A gyerekek megismertetése különböző játékeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos játéktevékenységek és szórakozási lehetőségek megismertetése és megszerettetése.

Az ezekben való minél aktívabb részvétel elősegítése, kialakítása.

Az egyéni adottságokhoz igazodóan, a szükséges feltételeket megteremtve a játszás és szórakozás képességének kialakítása.

A játékre való motiváltság kialakítása és fenntartása.

Tervezhető kimeneti teljesítmény

A tanulók értelmi, érzékelési és mozgásbeli akadályozottságukhoz mérten legyenek képesek spontán, illetve irányított, egyéni és közösségi játék- és szórakozási tevékenységekben részt venni.

Témakörök rész témák

- Funkció- vagy gyakorlójáték
- A környezetben található alapvető anyagok, tárgyak tulajdonságainak, rendeltetészerű használatának, a velük végezhető cselekvéseknek, műveleteknek megismerése.

Fajtái:

- mozgásos gyakorlójátékok
- manipulációs, explorációs játékok
- érzékszervi gyakorló játékok
- a hang és a beszéd játékos gyakorlása, utánzása

Elemi konstruálás, építés:

- Az építés, anyagok formázása alapjainak megismerése.
- A természeti és társadalmi környezet egyszerű modellálásának megismerése, építése, anyagok formázásával, alakításával.

Barkácsolás:

- Különböző anyagokból egyszerű technikákkal egyszerű tárgyak készítése (pl.: játék-, használati, dekorációs, ajándéktárgyak).

Utánzásos és szerepjátékok:

- Egyszerű mozdulatok, mozgások, tevékenységek megfigyelése és utánzása.
- Mindennapi helyzetek, egyszerű szerepek, tevékenységek, viszonyok megismerése, eljátszása.

Elemei:

utánzásos játékok
baba gondozása (etetés, fürdetés, ringatás, altatás, öltöztetés, stb.)
papás-mamás
autózás, közlekedés, utazás eljátszása (utas, vezető, jegyeladó, kalauz, rendőr)
„orvosos” játék
főzőcskézés
„boltos” játék
„postás” játék
vendégség eljátszása
állatok gondozása, etetése
egyéb saját és közösen szerzett élmények eljátszása

Szabályjátékok

Egyszerű szabályjátékok megismerése

Fajtái:

didaktikus játékok (a megismerő képességet, tevékenységet fejlesztő játékok) pl.:
képes lottó
egyszerű puzzle
memória játék
hallási differenciálást segítő játékok
személyek, tárgyak felismerése tapintással

- Mozgásos játékok:
 - mozgásos szabályjátékok
 - ügyességi és versenyjátékok
 - népi eredetű körjátékok, énekes dalosjátékok
 - társasjátékok
- Szabadtéri játékok:
 - A mozgás élményének megtapasztalása, mozgásos funkciók gyakorlása
 - Homokozás
 - Pancsolás
 - Játékok a hóval, szánkózás
 - Hintázás
 - Csúszdázás
 - Kerékpározás
- Mondókák, versek, énekek hallgatása, mozgással való kísérése:
 - A ritmus, lüktetés érzékelése
 - Kísérő mozdulatok megfigyelése, utánzása
 - Hangadás, beszélő gyermekeknél a szöveg reprodukálásának próbálgatása
- Zenehallgatás, tánc:
 - Az esztétikai érzék, fogékonyság fejlődése
 - A zene hangulatának, lüktetésének, tempójának, dinamikájának, az ezekhez való alkalmazkodás lehetőségeinek megismerése
 - Szabad mozgás, tánc a zenére
- Képeskönyvek nézegetése:
 - A képekre való fixálás, figyelés
 - Ismerős tárgyak, élőlények felismerése, megmutatása
 - Kevésbé sérült manipuláció esetén a képeskönyv lapozása
- Bábozás, versek, mesék hallgatása és dramatizálása:
 - Bábok és alapvető használatuk megismerése
 - Egyszerű, rövid történet figyelemmel kísérése, átélése, megjelenítése és eljátszása tárgyakkal, képekkel, saját mozdulatainkkal, bábozással
- Rajzolás, festés:
 - alapvető tapasztalatok különböző természetes anyagokkal:
 - bőr
 - papír
 - textil
 - agyag
 - összehasonlítás
 - felismerés
 - kísérletezés
 - kirakás
 - ragasztás
 - fűzés
 - hajtogatás
 - formázás

- tépés

Módszerek, tevékenységi és foglalkoztatási formák

- motiválás
- bemutatás, mintaadás
- együtt játszás, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- játék
- bábozás
- mese dramatizálás
- énekes, zenés foglalkozás
- barkácsolás
- beszélgetés, szükség esetén augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása
- bazális stimuláció elemei
- kompenzáló technikák alkalmazása
- egyéni (és differenciált) foglalkozás csoporton belül
- csoportos foglalkozás

Eszközök

A környezetünkben található valamennyi tárgy lehet a játék, a foglalkozások eszköze:

- játéktárgyak
- használati tárgyak, pl. ruhadarabok, bútorok
- mozgásfejlesztő eszközök, sporteszközök, speciális kerékpárok
- bábok
- textíliák
- könyvek
- diafilmek
- társasjátékok, stb.
- fejlesztőjátékok
- kellékek szerepjátékokhoz

Speciális eszközök

- A finommozgásokat igénylő tevékenységekhez nagyméretű baba.
- A gyerekek manipulációs képességeihez igazodva
- Különböző méretű és fogású autók, stb.
- Különböző méretű, keménységű és felületű labdák.

Lego, Duplo építőjáték

Ugyanazok, mint a „Szűkebb és tágabb környezet” foglalkozásokon

Egyéni fejlesztési tervek

A fejlesztő iskolába járó tanulók fejlődésének a S/P-A-C fejlődésmérést alkalmazzuk.

A belépéskor megfigyelésen és felmérésen alapuló állapot meghatározás az alapja az éves munkatervnek, heti tervnek és az egyéni fejlesztési tervnek.

Cél:

Az egyéni tervek készítésének célja, hogy azokat a tanulókat, akik csoportban nem fejleszthetők kellő eredményességgel, eljuttassa az egyénileg elérhető legteljesebb intellektuális, kommunikációs és szocializációs szintre. Ez lehet a csoport számára tervezett teljesítményénél alacsonyabb, de bizonyos területeken akár jóval magasabb szint is.

Feladat:

Legfontosabb feladat, hogy a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekeknek egyénre szabott:

- eszközök,
- módszerek,
- eljárások és fejlesztési ütem alkalmazásával olyan, egyéni korrekciót is biztosító programot nyújtson, amelynek segítségével adottságaikhoz, képességeikhez és korlátaikhoz mért legeredményesebb fejlesztésük megvalósítható.

Az egyéni programok tartalmi vonatkozásai

Sérüléstől függően egyénenként változhat az elsajátítandó tananyag, a módszerek és a kompenzáló technikák kiválasztása, alkalmazása, ezért az egyéni fejlesztési tervekhez egységes tartalmi útmutatót nem lehet adni. Alapját minden esetben a gyermek képességei és az intézmény rehabilitációs pedagógiai programja képezi.

Az egyéni fejlesztési programok csak akkor lehetnek hatékonyak, ha elkészítésüket megelőzi egy részletes, az észlelés területére is kiterjedő felmérés. Ezt a rögtön bekerüléskor kell elvégezni, de lehetőség szerint évente meg kell ismételni, illetve kiegészíteni az év eleji felmérési időszakban. Kiegészítő vizsgálatokra, megfigyelésekre tanév közben is sor kerülhet.

A tervnek tartalmaznia kell:

- a bevezető részt, amelyben ismertetni kell:
 - a diagnózist,
 - a magatartás, viselkedés jellemzőit
 - a beszéd, a kommunikáció, a mozgás és az egyes észlelési részterületek felmérési eredményeit
 - a S/P-A-C felmérés eredményét

- az éves tervet, amely tartalmazza:
 - az egész évre szóló fő feladatokat
 - a megvalósítás módját, idejét, eszközeit, tanári és tanulói segédleteket.
- a részletes tervet, mely az éves anyag egy-egy hónapra történő lebontását tartalmazza, ezt szükség szerint lehet hosszabb, de rövidebb időre is tervezni.

Szervezési vonatkozások

Az egyéni tervek fejlesztési irányvonalát és annak megvalósulását team-munka követi nyomon.

A team munkakapcsolata:

- **A bekerülést, illetve a tanév eleji felméréseket követően az adott gyermekkel foglalkozó pedagógusok team-megbeszélést tartanak a felmérések eredményeiről.**
- **A felmérések értékelése után megbeszélik és összehangolják a fejlesztés irányát.**
- **A mozgásnevelő és ergoterapeuta segítséget és útmutatást ad a speciális testhelyzetek, önki-szolgálás kialakítására, speciális asztal, szék használatára, illetve a kompenzáló technikák, eszközök alkalmazására.**
- **Meghatározzák az óratervi, a szabadidős, a kollégiumi vagy otthoni foglalkoztatás feladatait, s összehangolják azokat.**
- **A team havonta tart megbeszélést.**
- **Kiugró negatív tapasztalatok, eredmények mutatkozásánál rendkívüli team megbeszélést kell tartani, szükség esetén a fejlesztési tervet korrigálni.**
- Az egyéni fejlesztés mindig a kommunikációs, logopédiai és mozgásfejlesztő órák támogatásával, tanórai differenciált foglalkoztatással történik.

Értékelés

A gyermekek félévkor és tanév végén írásbeli értékelést kapnak. Félévkor rövid, néhány szavas értékelést alkalmazunk, a korábban már ismertetett formában. Tanév végén az iskolalátogatási bizonyítványba részletes szöveges értékelés kerül.

Az egyénre tervezett fejlesztési stratégiák és az ehhez szükséges egyedi eszközök megválasztása, tervezése, tanításának sikere minden esetben team munkát igényel, mely a fejlesztést végző pedagógus, mozgásnevelő, kommunikációt oktató pedagógus, gyermekfelügyelő és a szülők összehangolt, egymást segítő munkáját feltételezi.

Egyéni terápiák

A egyes foglalkozásokon belül, vagy a délutáni foglalkozások ideje alatt is sor kerülhet a súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulók eredményesebb fejlesztését elősegítő egyéni terápiák alkalmazására. Ez intézményenként változó lehet, de néhányat példaképpen röviden ismertetünk.

A speciális módszereket, eljárásokat a gyermekek egyéni adottságainak, képességeinek, lehetőségeinek, a társadalom és a szülői ház elvárásainak figyelembevételével, velük együttműködve, intézményi keretek között vagy a módszertani központtal, vagy az utazótanári szolgálatot biztosító más intézménnyel történt megállapodás alapján kell végezni.

Segített kommunikáció

A kapcsolatteremtés képességének, a gondolatok, érzelmek megosztásának, közös értelmezésének kialakítása, megerősítése, kibővítése; elsődlegesen a beszédfejlesztés, az alternatív, augmentatív kommunikáció és a komplex művészeti nevelés módszereivel, eszközeivel, technikáival. A súlyos beszéd fogyatékos, beszédképtelen gyermekek fejlesztésének része, sőt központi feladata.

„Az alternatív és augmentatív kommunikáció a modern gyógypedagógia és rehabilitáció elengedhetetlen részeként, a sérült emberi kommunikáció okozta súlyos érzelmi, intellektuális és szociális hátrányok kiküszöbölését, de legalább csökkentését szolgálja.” (Kálmán Zs.: AAK füzetek). A kommunikációoktatás célja, hogy a beszédképtelen gyermekek megtanulják, hogyan tudják szükségleteiknek megfelelően, aktívan kifejezni magukat. A gyermekek a mindennapi kommunikációjukhoz úgynevezett kommunikációs táblákat, vagy kommunikátorokat használnak. Külön speciális foglalkozást igényel. Alternatív, augmentatív kommunikációs technikákat csak azok a pedagógusok taníthatnak, akik ezt a speciális tanfolyamot a Bliss Alapítványnál elvégezték, vagy a főiskolai képzés keretében elsajátították.

Ergoterápia

A gyermekek aktív közreműködésével megvalósuló komplex terápia, amely az egymásra épülő, egymást kiegészítő technikák, eljárások, eszközök segítségével jön létre, s ezzel elősegíti a mozgáskorlátozott gyermekek hétköznapi önállóságának kialakítását.

Az ergoterápia során korrigáló, fejlesztő, kompenzáló foglalkozások keretében a sérülésből vagy annak következményeiből eredő sérült funkciókat javítása, a fejletlen vagy gyenge képességeket fejlesztése, a kiesett funkciók helyettesítésének tanítása történik. Az ergoterápiás foglalkozások célja, hogy a gyermekek a mindennapi élet lehető legtöbb tevékenységében a legnagyobb önállóságot éri el. Ez elérhető különböző mozdulatok betanításával, gyakoroltatásával, automatizálásával, vagy pedig különböző segítő eszközök megtervezésével, kivitelezésével vagy adaptációjával, és azok használatának megtanításával. A foglalkozások alaphangulatát úgy kell kialakítani, hogy a testi és pszichés biztonság megélése domináljon. Fontos, hogy reflex-gátló, egyedileg kialakított helyzetben végezzék a feladatokat.

Beszédterápia

A beszédterápia a központi idegrendszer sérüléséhez társuló beszédzavarok korrekciójára irányul. A beszédterápia a mozgásterápia eredményeit felhasználva, arra épülve korrigálja a sérült beszédet, ezzel elősegíti a gyermek beilleszkedését szűkebb és tágabb környezetébe.

A mozgásterápiából átvett elemek: kóros reflexek gátlása, megfelelő testhelyzet megtalálása, helyes mozgások facilitálása, lazítás (spasztikus gyermekeknél), egyensúlyfejlesztés (athetotikus és ataxiás gyermekeknél), vállöv ellazítása, fejkontroll kialakítása. A terápia során felhasználjuk az evés- és ivásterápiában elért eredményeket.

A beszédterápia további lépései többnyire megegyeznek a hagyományos logopédiában alkalmazottakkal: légzés, hangképzés, ajak- és nyelvgyakorlatok, beszédritmus, kiejtés, stb. A beszédfejlesztés során arra törekszünk, hogy a gyermekek az egyéni adottságokhoz igazodva, alakilag megközelítően tiszta beszédet tudjanak produkálni. Aktívan vegyenek részt a foglalkozásokban, mutassanak kezdeményező beszédmagatartást. Beszédterápiát csak logopédus végezhet.

Evés- és ivásterápia

Az evés és ivás olyan tevékenység, melynek kivitelezésében ugyanazok a szervek vesznek részt, melyek a beszédet is létrehozzák. A beszédszervek helyes koordinációját ezért elősegíthetjük a terápiás jellegű étkeztetéssel.

Az (etetés-) evésterápia szorosan kapcsolódik a beszéd és mozgásneveléshez,

Az evésterápia az egészséges fejlődés menet lépésein vezeti végig a gyermekeket, megtanítja a szabályos harapást, rágást, nyelést, és a száj, izmainak tréningjén keresztül elősegíti a beszédfejlődést is. Az evés-, ivásterápiának egyéb előnyei is vannak. A megismerési folyamatoknak része többek között az ízek, szagok, hőmérséklet, tapintási érzékelés fejlesztése is, ami az étkezések során, a napirendbe ágyazva sokkal inkább fejlesztő hatású, mint mesterségesen megteremtett szituációkban. Az étkezés, az ízlelés az életminőség szempontjából sem közömbös, a jóízű táplálék örömforrás, ha az étkezés nehézségei azt nem rontják el.

Az evésterápia nem külön foglalkozásokon történik, hanem az étkezéskor, etetéskor kell alkalmazni. Végezhetik az asszisztensek is, akiket erre meg kell tanítani.

Szenzoros integrációs terápia

Jean Ayres ergoterapeuta, gyermekpszichológus által kidolgozott, a szenzoros integráció elvén alapuló komplex módszer a tanulási zavarok feltárására és terápiájára. Speciális eszközrendszerével (hinták, hálók, labdák stb.) a hibás mintázatú neuropszichológiai funkciók normalizálását segíti. A motoros válaszok saját testélményen keresztüli aktivizálásával nyújt kompenzációs és egyben fejlesztő hatásokat. A terápia tervezett és kontrollált szenzoros ingereket nyújt abból a célból, hogy kiváltsa az ingerekkel kapcsolatos adaptív válaszokat és ily módon emelje az agyi mechanizmusok szervezettségi szintjét. Mozgássérült gyermekeknél a pontosan megtervezett ingerek segítik a sérült funkciók integrálódását. A vestibuláris ingerekkel fejleszthető az egyensúlyérzék, a fej- és törzskontroll, a kitérési reakciók és a talptámasz.

A terápia eszközei: különböző hinták, térhálók, térhágcsok, rácshinták, billenő lapok, rugós lapok, gördeszkák, csúszdák, hengerek, fiziolabdák. (A gólyaláb mozgáskorlátozott gyermekeknél általában nem használható.)

Dokumentáció, adminisztráció

A gyermekeknek tanév végén **Iskolalátogatási bizonyítvány** adunk. Ez teljes körű szöveges értékelést tartalmaz. (magatartás, szorgalom, foglalkozások). (Lásd 1. számú melléklet.) A hátoldalára a Törzslappal és az Osztálynaplóval megegyező részletes szöveges értékelés kerül. A törzslapok megegyeznek az általános iskolaival.

A **tanmeneteket /heti ütemterv/** írásban kell rögzíteni, de az intézmény vezetőjének láttamoznia kell, és az intézmény bélyegzőjével kell ellátni.

Heti foglalkozási terv /órarend/

A heti foglalkozási terv úgy kezelendő, mint egy órarend. Ha a fejlesztő iskolai csoportnak (részlegnek, tagozatnak) igazodnia kell az intézmény csengetési rendjéhez, akkor a foglalkozások megosztása válhat szükségessé. Ez esetben a foglalkozások összesített időtartama adja ki a heti óraszámot.

Az **egyéni fejlesztési tervek** számára sem készült nyomtatvány, ezért bármely tanmenet nyomtatvány vagy hivatalos bélyegzővel és aláírással ellátott kis füzet használható erre a célra.

A **felméréseket** a gyermekek egyéni dossziájában kell összegyűjteni. Ide kerülnek a felmérő lapok, illetve a team megbeszélések jegyzőkönyvei is.

XXI. KOLLÉGIUMI NEVELÉSI PROGRAMJA

BEVEZETÉS

A Pedagógiai program összeállításánál alapul vett dokumentumok, szempontok:

- 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 59/2013.(VIII.9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- a kollégium hagyományai
- szülői és tanulói elvárások
- tanulónépeség összetétele, adottságai
- iskolánk Pedagógiai programja

XXI.1. A KOLLÉGIUM TÁRSADALMI SZEREPE

A kollégium a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye. Alapfeladata, hogy biztosítsa a megfelelő lakhatási és tanulási feltételeket azon tanulók számára, akiknek a lakóhelyén nincs lehetőség a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való jog érvényesítésére, a nemzetiségi oktatásra, illetve akiknek a családja nem tudja biztosítani a tanuláshoz szükséges körülményeket, illetve a tanulót veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmény van.

A kollégium kiemelt társadalompolitikai szerepe és feladata, hogy fenntartsa a társadalmi mobilitást: esélyeket teremtsen, biztosítsa a hozzáférést a jó minőségű tudáshoz, segítse a szociális, kulturális hátrányok leküzdését, a társadalmi integráció folyamatát. A kollégium a tevékenysége során megteremti a feltételeket az iskolai tanulmányok sikeres folytatásához, kiegészíti a családi és iskolai nevelést és oktatást, egyúttal szociális ellátást, biztonságot, valamint érzelmi védeltséget is nyújt.

A kollégium a helyi társadalom elvárásait, a nevelési-oktatási környezet lehetőségeit figyelembe véve végzi munkáját.

A kollégium szorosa együttműködik bázisintézményével.

XXI.2. A KOLLÉGIUMI NEVELÉS

A kollégium a bentlakásos intézmény sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul a nevelési-oktatási rendszer egészére kitűzött célok megvalósulásához.

2.1. A kollégiumi nevelés célja és alapelvei

A kollégiumi nevelés célja legfőképp a tanulók szocializációjának, kiegyensúlyozott és egészséges fejlődésének, tanulásának, a sikeres életpályára való felkészítésének segítése, személyiségének fejlesztése, kibontakoztatása.

A kollégium - céljai elérése érdekében - diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet és tevékenységrendszert alakít ki, melynek főbb alapelvei:

- a) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
- b) demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség;
- d) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
- e) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése;
- f) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
- g) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
- h) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- i) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
- j) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
- k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

A hatékony és eredményes kollégiumi nevelés elengedhetetlen feltétele az egységes célokat, értékeket, követelményeket valló és érvényesítő nevelői közösség, melyben a pedagógusok és pedagógiai munkát segítők hiteles, tartalmas és intenzív együttműködése során segítik a tanulók személyiségfejlődését. A kollégium gyermekközpontú környezet kialakítására törekszik.

Feladatunk a diákok megismerése, az elfogadó, bizalmi viszony kialakítása, mely a kollégium jogviszony létrejöttétől tervezetten történik, folyamatosan nagy szerepet kap a kollégisták családi körülményeinek, személyiségüknek, egyéni sajátosságainak a megismerése.

2.2. A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - a kollégiumi jogviszony fennállása alatt - biztosítja diákjai számára azok iskolai tanulmányai folytatásához szükséges kollégiumi feltételeket. Köznevelési feladatait a sajátos nevelési igényű tanulók kollégiumi ellátásán keresztül valósítja meg.

A kollégiumi nevelés feladata különösen:

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

A kollégiumi nevelés és oktatás a Nat. kiemelt fejlesztési feladatain keresztül kapcsolódik az iskolai tantervi szabályozáshoz.

A tanulás tanítása

A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül. Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulóknál, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helyzetállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. A nemzetiséghez tartozó tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott nemzetiséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzetiségi kultúrájának, nyelvének, szokásainak ápolása és fejlesztése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közös között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diák-önkormányzati rendszer.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása; elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A kollégiumnak foglalkoznia kell a Nat.-ban meghatározott szexuális nevelés kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözzé a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek

lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóknál úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulónak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

A kollégiumnak - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium - a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolákkal együttműködve - valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A kollégiumnak - a bentlakásos köznevelési intézmény sajátos adottságaiból adódóan - segíteni kell, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaikat, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. A kollégium a diák-önkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal

ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

A kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszámja

TÉMAKÖR	1-8. évfolyam	9. évfolyam, 9./N évfolyam, 9./Kny. évfolyam, 9./Ny. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

A kollégiumokban évi 37 nevelési héttel (a 12. évfolyamon 33 nevelési héttel), ezen belül minden héten egy kötelező csoportvezetői foglalkozással kell számolni. Az óraszámok minden évfolyamon lehetővé teszik, hogy a kollégiumok a tematikus csoportfoglalkozásokat - részben vagy egészben - a csoportvezetői foglalkozások keretében, vagy a felkészítő foglalkozások terhére szervezzék meg.

A kollégiumi foglalkozások kiegészítik az iskola nevelő-oktató munkáját. A foglalkozások számát, éves eloszlását tartalmi felépítését úgy kell meghatározni, hogy alkalmazkodjon a tanulók életkorához, a választott iskolájuk típusához.

XXI.3. A KOLLÉGIUM MŰKÖDÉSE

3.1. Személyi feltételek, elvárások

A kollégiumban a nevelési feladatokat - az Nkt.-ben meghatározott végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező, pedagógus munkakörben foglalkoztatott - kollégiumi nevelőtanár látja el, aki

- a) a nevelőtestület tagjaival és vezetőivel szoros szakmai együttműködésben végzi munkáját,
- b) rendszeres önképzéssel, szervezett továbbképzéssel megújított, korszerű szakmai ismeretekkel rendelkezik,
- c) képes a nevelési folyamat megtervezésére, megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére, értékelésére; jártas a különböző pedagógiai eljárások, módszerek alkalmazásában,
- d) egyéniségével, megjelenésével, felkészültségével, műveltségével, életmódjával követendő példaként szolgál a diákok számára,
- e) megfelelő empátiával rendelkezik, nevelői eljárásaiban, pedagógiai kommunikációjában a tanulók iránti tiszteletet, szeretetet, elkötelezettséget és bizalmat helyezi előtérbe,
- f) képes a diákok helyzetének, személyiségének megismerésére, megértésére,
- g) képes a diákokkal őszinte, bizalmon alapuló viszonyt kialakítani,
- h) képes a konfliktusok eredményes kezelésére,
- i) munkája során folyamatosan együttműködik a tanulók közösségeivel, a nevelésükben részt vevő személyekkel, szervezetekkel.

A kollégiumi nevelőtanár munkáját a jogszabályokban foglaltak szerint végzi, tevékenységét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint az egészséges életmódra és a fenntartható fejlődésre nevelés határozzák meg.

A kollégiumban dolgozó, nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak munkáját is a gyermekközpontúság, a nevelés eredményességének támogatása kell, hogy jellemezze. Jelenlétük, megnyilvánulásaik, tevékenységük és annak színvonala is nevelési tényezőként hat a kollégisták mindennapjaiban.

Személyi feltételek Tatán:

Kollégiumi nevelőtanár	5 fő
------------------------	------

Pedagógiai munkát segítők váltott szakban dolgozó	6 fő
Pedagógiai munkát segítők állandó délutános dolgozó	2 fő
Pedagógiai munkát segítők éjszakás dolgozó	2 fő
Ápolónő	1 fő

Személyi feltételek Kömlődön:

Kollégiumi nevelőtanár	5 fő
Pedagógiai munkát segítők	7 fő
Pedagógiai munkát segítők éjszakás dolgozó	2 fő
Dajka	6 fő
Ápolónő	2 fő

3.2. Tárgyi, környezeti feltételek

Tárgyi feltételek Tatán:

Kollégium befogadóképessége	64 fő
Csoportok száma	5
Csoportszobák száma	11
Nappalik száma	4
Vizesblokk	5
Nevelői szobák száma	4
Betegszoba (melyet közösen használnak az intézményegységek)	1
Ebédlő (melyet közösen használnak az intézményegységek)	1

Kollégiumi csoportok összetétele Tatán	
I. kislányok	1-5. osztályig
II. kisfiúk	1-5. osztályig
III. autista csoport	6-21 éves korig
IV. nagylányok	5-12. osztályig
V. nagyfiúk	5-12. osztályig

A csoportok „apartman szerűen”, összkomfortosan vannak kialakítva. A nappali helységben zajlanak a csoportos foglalkozások. A csoportszobákban a délután folyamán lehetőség van differenciált foglalkozások tartására. Csoportonként egy TV készülék, mikrohullámú sütő, videó, CD-s magnó, számítógép található. Internet kiépítése folyamatban van. A csoportok a korosztályoknak megfelelő játékokkal, fejlesztő eszközökkel vannak ellátva. Az 5-6 ágyas esztétikusan berendezett szobákban minden tanulóknak biztosítva van a nyugodt pihenés. A kollégiumban napi ötszöri étkezést biztosított. A főétkezések az ebédlőben zajlanak.

A kollégium által igénybe vehető intézményi szintű közös helyiségek:

- tornaterem
- tornaszoba
- konditerem
- tankonyha
- könyvtár

Tárgyi feltételek Kömlődön:

Kollégium befogadóképessége	65 fő
Csoportok száma	5
Hálósobák száma	13
Vizesblokk	3

Ügyeletes szobák száma	2
Betegszoba (melyet közösen használnak az intézményegységek)	1
Ebédlő (melyet közösen használnak az intézményegységek)	1

A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti - a jogszabályi előírásoknak megfelelően - a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a diákkörök, szakkörök működésének feltételeit.

A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről.

A kollégiumba kerülés feltételei:

A mindenkori törvényi előírásnak megfelelően, az iskolával tanulói jogviszonyt létesítők köréből, érvényes szakértői vélemény alapján, mely kimondja, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű. A szülő kérésére, gyámhatóság, jegyző, Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat intézkedése alapján. A kollégiumi tagság egy tanévre szól.

A kollégiumi tagság megszűnése:

- a tanulói jogviszony megszűnésével
- a tanév végén
- a fegyelmi határozat jogerőre emel
- ha a szülő írásban kéri, és törvényi akadálya ennek a kérelemnek nincs

A kollégium nyitvatartási rendje:

A kollégium zavartalan működésének biztosítása céljából a nyitva tartás alatt pedagógiai felügyeletet biztosítunk. A kollégium munkarendje igazodik az iskola munkarendjéhez.

A tanév során a kollégiumba érkezés vasárnap 15-20 óráig

hétfő reggel 8 óráig

Kömlődi tagintézményünkben kéthetente hosszú hétvégi ügyeletet tartunk.

hazautazás: péntek 15 óráig szülői kísérettel – ettől eltérni csak írásos kérelem alapján lehet

17 óráig ügyeletet biztosítunk

kimenő: délutáni kimenőt csak a szülő írásos engedélyével biztosítunk a felsős évfolyamosok számára

kapcsolattartás: telefonos kapcsolattartás minden esetben egyeztetés alapján

3.3. A kollégiumi élet

A kollégium - belső életének szabályozása során - biztosítja a diákok optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Figyelembe veszi a speciális tanulói, szülői és iskolai igényeket, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat is. A tanulók napi életének kereteit úgy szervezi, hogy az egyes tevékenységek belső arányai - a jogszabályi keretek között - a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodjanak. A kollégium a maga sajátos eszközeivel kiépíti, folyamatosan ápolja és megújítja az önálló arculatához kapcsolódó hagyományait, erősíti a kollégiumi közösség együvé tartozását.

A csoportvezető nevelőtanárok minden év elején elkészítik éves munkatervüket, melyben mindezeket figyelembe veszik.

3.4. A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel), a fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település - a tanulók nevelésében érintett - intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel, érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kapcsolatok kialakításában, gazdagításában és fenntartásában a kollégium nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás helyi szabályozása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

XXI.4. A KOLLÉGIUMI TEVÉKENYSÉG SZERKEZETE

A kollégium a nevelési folyamat során a tanulói tevékenységeket - annak céljától, jellegétől függően - kollégiumi programok, csoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezi, az intézményi szervezet működéséhez pedagógiai irányítást, illetve támogatást biztosít.

4.1. A kollégium által kötelezően biztosítandó foglalkozások

A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez. Külön figyelmet fordít a nemzetiségi sajátosságokra és a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni szükségleteire.

4.1.1. Felkészítő foglalkozások a kollégiumban

A tanulást segítő, rendszeres iskolai felkészülést biztosító csoportos és egyéni, differenciált képességfejlesztő, felzárkóztató és tehetség-kibontakoztató foglalkozás.

4.1.2. Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások

A kollégiumban élő gyermekek a hét öt napját kortárs közösségben töltik. Kisiskolás korban a kollégiumnak családhelyettesítő szerepet is be kell töltenie. A közösségnek pótolnia kell a család hiányát és ellensúlyozni a hátrányos szociokulturális környezetből érkező gyermekeket ért negatív, olykor traumatikus hatásokat. Serdülőkorban különösen nagy szerepet kap a közösség, a kortárs kapcsolatok személyiségformáló hatása.

4.1.2.1. Csoportvezetői foglalkozások:

- a) közösségi foglalkozás a kollégiumi csoportok számára:
 - a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése
- b) tematikus csoportfoglalkozások:
 - az e rendeletben előírt témakörök, időkeretek között szervezhető foglalkozások

4.1.2.2. A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások

- a) kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)

4.1.2.3. A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a diákok feltárhatják egyéni problémáikat
ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére

4.1.3. Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

Az intézmény diákönkormányzata összehangoló, szervező, összekötő szerepet tölt be. A kollégium szoros egységben működik az intézmény egészével. Belevad az intézmény hagyományrendszerébe, aktívan részt vállal a közös programok szervezésében, lebonyolításában. A közös munka mellett keressük az önálló arculat megteremtésének lehetőségeit.

Hagyományos programjaink a szervezett rendezvényeinken kívül Tatán

- játékkölcsönzés, játéktár létrehozása
- Jógafoglalkozások
- egyesületi sportkörök
- „Akikre büszkék vagyunk” – év végi jutalmazás
- Szuperbajnokság – rendszeres sportolási lehetőség
- Ki-Mit-Tud – művészeti vetélkedő
- film klub
- csoportkirándulások
- kézműves foglalkozások – aktualitásoknak megfelelően

Hagyományos programjaink a szervezett rendezvényeinken kívül Kömlődön

- bakancsos túrák
- Tök jó buli
- téli sporttúrák
- adventi esték
- Ki mit tud?
- zenés esték
- nyári tábor szervezése

Továbbfejlesztési tervek

Tata: nyári táborozás, színházlátogatás, kirándulások

Kömlőd: nyári tábor, erdei iskola

XXI.5. A KOLLÉGIUMI NEVELÉS EREDMÉNYESSÉGE

A kollégium - a szülővel és az iskolával együttműködve - hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

Kapcsolattartás az iskolával

Az iskolával való kapcsolattartást megkönnyíti, hogy egy épületben működünk és a kollégium lakói egy iskolába járnak:

- napi kapcsolatban vagyunk az osztályfőnökökkel
- közös szülői értekezleteket tartunk
- a kollégiumi nevelőtanárok aktívan részt vesznek az iskola programjaiban
- helyettesítés, hospitálás formájában segítjük egymás szakmai munkáját
- közösek az értekezletek
- közös a diákönkormányzat

Kapcsolattartás a szülővel:

- a beköltözés előtt írásos tájékoztatást küldünk a kollégium rendjéről
- évente két alkalommal szülői értekezletet tartunk
- heti rendszerességgel szülői fórumot szervezünk
- rendkívüli esetben azonnal telefonon kapcsolatba lépünk a szülővel
- családlátogatás
- szülő meghívása az iskolai rendezvényekre

Hatályosság és nyilvánosság tétele

Az intézmény nevelőtestülete döntött arról, hogy jelen pedagógiai program hatályosságát 10 évben határozza meg.

Kétévente felülvizsgálja, szükség szerint módosítja, illetve átgondolja az abban foglaltakat.

Felülvizsgálatra jogosultak:

- munkaközösségek,
- szakszervezet,
- közalkalmazotti tanács,
- szülői munkaközösség,
- diákönkormányzat.

Pedagógiai programunkat a nevelőtestület, valamint a diákönkormányzat előzetesen megtárgyalta és elfogadta.

A fenntartó és a szakértő által jóváhagyott pedagógiai programunk nyilvános lesz, amelynek egy teljes példányát letétbe helyezzük cd formájában az intézmény és tagintézmények könyvtárában, valamint elektronikus formában honlapunkon, a szülők részére, elérhetővé teszünk.

XXII. HELYI TANTERV

A tankönyvválasztás elvei iskolánkban:

Az adaptált szakmai programokat csak nagyon ritkán követik a tananyaghoz illeszkedő tankönyvek. Ennek hiányában a nem sajátos nevelési igényű tanulóknak készült tankönyv feldolgozása mélységében, tartalmában, igazodjon tanulóink tudásszintjéhez - Az egyes tantárgyak tankönyvei egymásra épüljenek. A könyvekhez tartozzon feladatlap,- az otthoni munka, a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése céljából.

Nevelőtestületünk döntése szerint azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek olcsók, a tantárgyak tanterveihez illeszkednek.

Tanulóink a Köznevelési Törvény értelmében sajátos nevelési igényük miatt ingyenes tankönyvellátásban részesülnek. Ennek igazolása a szülő nyilatkozatával és a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői határozatával történik. a tankönyvellátás szabályait a tankönyvpiac rendjéről szóló törvény szabályozza.